

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

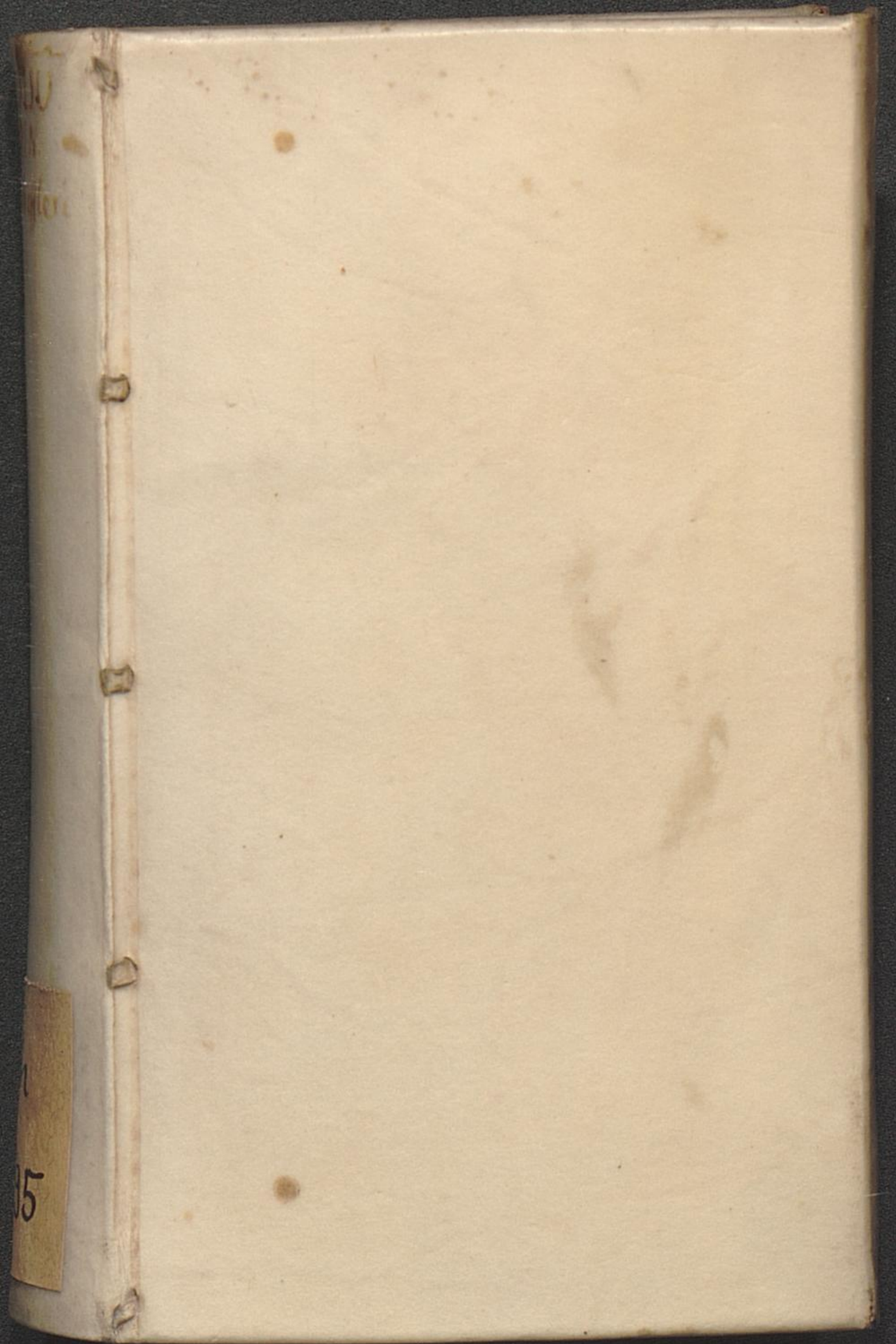
Universitätsbibliothek Paderborn

**Iohannis Scheffleri S. R. Eccl. Presbyteri Concilium
Tridentinum antè Tridentinum**

Angelus <Silesius>

Nissæ, 1675

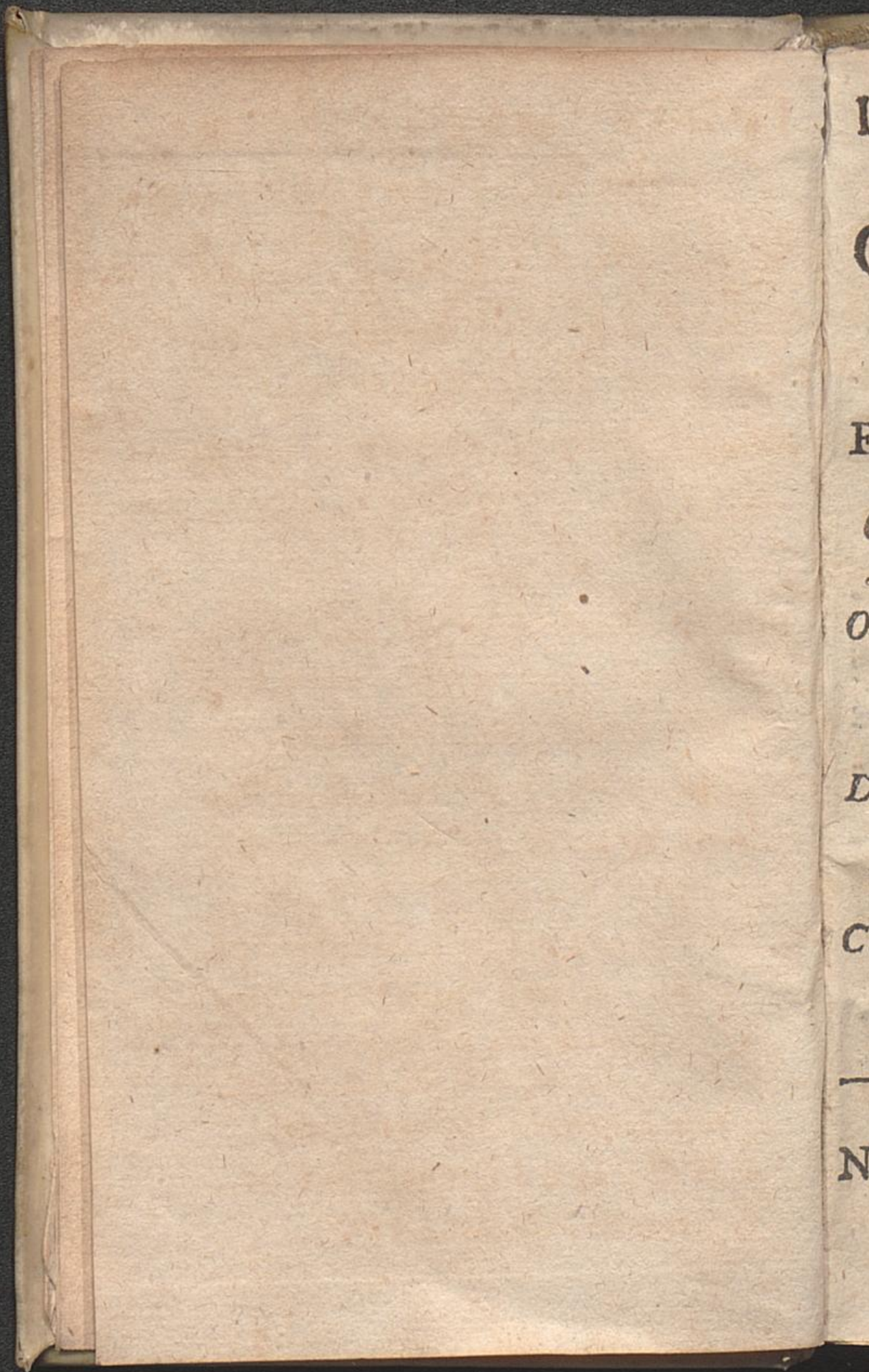
urn:nbn:de:hbz:466:1-42264

Handwritten text on the left edge of the page, possibly a library call number or title fragment, including the letters 'W' and '10'.

5

Th. 2395.

IOHANNIS SCHEFFLERI
S. R. Eccl. Presbyteri

CONCILIUM
TRIDENTINUM

antè Tridentinum,

Exquisiteissimis orthodoxorum

Patrum testimoniis in ipso
Collegij fonte visis com- *Sctis Jesu*
padiis. *1678*
probatum.

*Omnibus Catholicis ad convincen-
dos Hereticos utilissimum Ma-
nuale ac Promptuarium.*

*Leuter: XXXII 7. Interroga Pa-
trem tuum & annūciabit tibi,
majores tuos, & dicent tibi.*

*Cicero Cotta Lucillo : Majoribus
nostris etiam nullā ratione
redditā rationis est credere.*

Cum Licentiā Superiorum.

NISSÆ, apud Ignatium Con-
stantinum Schubart, 1675.

*Meisnerus Lutheranus in Con-
sult: pag. 189. 201. seqq.*

Religio, quam sancti pri-
morum sæculorum Patres
tenuerunt, non potest esse
falsa, cùm veræ sanctitatis
fundamentum sit vera Fi-
des & Religio.

PRÆFATIO,
Amice Lector,

Anta est in procello-
so hujus Mundi ma-
ri religionum & o-
pinionum divorfitas, ut homo
de salute suâ anxius, inter tot tu-
multuantium, ac hic est Christus
clamantium vociferationes ne-
sciat, quorsum se vertere, aut
ubi pedem suum sistere debeat;
nisi singulari divinæ gratiæ fa-
vonio afflatus & impulsus, se-
cundum Cynosuram cursum
A 2 suum

Præfatio.

suum dirigat, atq; ita in veræ
Ecclesiæ portum perveniat;
In primis enim verū est, unam
saltem esse veram Ecclesiam,
extra quam nemo salvari, u-
namq; ab eâ inseparabilem fi-
dem salvificam, sine quâ DEO
nemo placere possit. Quod,
cum non solum sacræ Scriptu-
ræ, & omnium Ecclesiæ Do-
ctorum autoritate roboretur;
verum etiam unanimi omnium
gentium & sectarum consensu,
quarum unaquæq; suam talem
esse, sicq; se in illâ salvari posse
putant, approbetur: Facile
videre est, quàm frivola sit
quo-

Præfatio.

quorundam Pseudopoliticorum
contra totius Mundi sensum,
quemlibet in suâ religione sal-
vari posse, asserentium opinio.
Cum igitur nec his assentien-
dum, nec cum alijs perpetuo flu-
tuandum sit; Et tamen ex
hac unâ re aeterna vel felicitas
vel infelicitas pendeat: uni-
cuiq; summâ diligentia circum-
spiciendum est, ut illam Cyno-
suram invenire, Et sic in ve-
ra Ecclesiæ portum se recipere
valeat. Cynosura illa, omnium
consensu, non est alia; quàm
Primitiva Ecclesia. Manife-
stum est enim etiam Doctores

A 3

bete-

Præfatio.

beterodoxos convenire, quod in
primis quatuor seculis Ecclesia
visibilis fuerit vera, incorru-
pta, incontaminata, atque ita
nullis nec fidei nec doctrinae er-
roribus obnoxia Sponsa Christi.
Quæ cum ultrò concedant, &
nobiscum idem affirmantibus
liberè sentiant, prorsusq; con-
sectaneum sit, veræ Ecclesie o-
mnia quoque minima vera es-
se debere, cum aliàs non vera,
sed falsa esset: nulla videtur
certior, melior, & securior via
aut regula, inter tot dissiden-
tes, quibus Christianus Orbis
divisus est sectas, veram &
genu-

Præfatio.

genuinam inveniendi Ecclesi-
am, quàm illorum quatuor sæ-
culorum doctrinam, fidem, mo-
res, & religiosos actûs conqui-
rere, atq; ex ijs formam illius
Ecclesiæ cognoscere. Illâ enim
cognitâ facilè ac per se patebit,
quæ sit vera, quæ falsa Eccle-
sia, hoc infallibili superinducto
argumento.

Quæcunq; Ecclesia Primi-
tivæ quatuor sæculorum Ec-
clesiæ est conformis, illa est ve-
ra, incorrupta, incontaminata,
atque genuina Christi Ecclesia.

Illâ Ecclesia, in quâ vigent
primitivæ doctrina, fides, mo-
res,

Præfatio.

res, actus religiosi, est isti primitivæ conformis.

E illa Ecclesia, in quâ ista omnia vigent est vera, incorrupta, incontaminata, atq; genuina Christi Ecclesia.

E contra: Quæcunq; Ecclesia illi primitivæ non est conformis, illa est falsa, corrupta, atq; hæretica.

Illa Ecclesia, in quâ non vigent primitivæ doctrina, fides, mores, & actus religiosi, isti primitivæ non est conformis.

E, illa Ecclesia est falsa corrupta atq; hæretica.

Quæ conclusiones tam claræ sunt.

Præfatio.

sunt, ut à nemine vel in dubi-
um vocandas, vel reijciendas
fore credam; nisi veram Ec-
clesiam nunquã extitisse præ-
sumptosissimã insaniam blate-
rare velit; aut tot tantorum-
que virorum testimonia inani
nugatione nævos Patrum di-
cere. Quapropter cum infal-
libiliter certus sim, modernam
Romanam Catholicam Eccle-
siam cum ista primitiva in o-
mnibus convenire, meusq; cri-
minator Bohemo-Lipsicus more
sue farine hominum olim futi-
lissimè mihi oggannierit, do-
ctrinam Concilij Tridētini no-

Præfatio.

vam esse; volui omnibus mendacissimo tali clamore deceptis demonstrare, illam prorsus non novam, sed antiquissimam di-
ctæque Primitivæ Ecclesiæ do-
ctrinæ ex asse conformem esse.
Collegi ergo in omnia Confessio-
nis Tridentinæ puncta Eccle-
siæ primitivæ testimonia, &
ea quidem non multa, tot ta-
men ac tanta, quæ pro plenissi-
mâ demonstratione in parvo
manuali quod intendi, ad hæ-
reticorum confusionem, & con-
fortationem Catholicorum suf-
ficere arbitratus sum. In qui-
bus etiam hoc præstiti, ut omnia
in i-

Præfatio.

in ipsis fontibus tædiosissimo labore viderim & exscripserim, quo lectorẽ omni ex parte securum reddere possem, nihil sibi falsum aut mutilatum proponi. Suscipiat igitur grato animo, & si foris est, vela pandat, cursumq; suum secundum hanc Cynosuram ex ipsã suorum sententiã infallibilem, in Romanae utpote veræ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ portum dirigat; ne hæresis callida & funesta illa Tyrannis, animum ejus veneficio suo totaliter dementet atque obcæcet, scopulisque errorum illidens infelicissi-

Præfatio.

cissimo naufragio in eterne
damnationis abyssum præcipi-
tet. Quod ut evadat, hoc ipso
labore meo sicut intendi, ita
E præsentatione ejusdem ani-
mitus precor.

PRO.

PROFESSIO

FIDEI

Concilij Tridentini.

Go N. Firma Fide
credo & profiteor
omnia & singula,
quæ continentur in Sym-
bolo Fidei, quo sancta Ro-
mana Ecclesia utitur, vide-
licet: Credo in unū Deum
Patrem omnipotentem, fa-
ctorem coeli & terræ, visibi-
lium omnium, & invisibi-
lium: Et in unum Dominū
JESUM Christum, Filium
Dei unigenitum, & ex Pa-
tre

Professio Fidei

tre natum ante omnia sæ-
cula; Deum de Deo, lumē
de lumine; Deum verum,
de Deo vero: genitum non
factum, consubstantialem
Patri, per quem omnia fa-
cta sunt; Qui propter nos
homines & propter nostrā
salutem descendit de cœlis,
& incarnatus est de Spiritu
sancto ex Maria Virgine,
Et homo factus est; Cruci-
fixus etiam pro nobis sub
Pontio Pilato, passus & se-
pultus est; Et resurrexit ter-
tiâ die secundum scriptu-
ras; Et ascendit in Coelum,
sedet

Concilij Tridentini,

sedet ad dexteram Patris;
& iterum venturus est cum
gloria judicare vivos &
mortuos; cujus regni non
erit finis: Et in Spiritum
sanctum Dominum, & vi-
vificantem, qui ex Patre,
Filioque procedit; Qui cum
Patre & Filio simul adora-
tur, & conglorificatur, qui
locutus est per Prophetas:
Et unam sanctam Catholi-
cam & Apostolicam Eccle-
siam. Confiteor unum ba-
ptisma in remissionem pec-
catorum, & expecto resur-
rectionem mortuorum, &
vitam

Professio Fidei

vitam venturi sæculi, A-
men. 1. Apostolicas & Ec-
clesiasticas traditiones, reli-
quasq; ejusdem Ecclesiæ ob-
servationes, & constitutio-
nes firmissimè admitto, &
amplector. 2. Item sacram
Scripturam juxta eum sen-
sum, quem tenuit & tenet
sancta Mater Ecclesia, cujus
est judicare de vero sensu,
& interpretatione sacrarum
Scripturarū, admitto; nec
eam unquam, nisi juxta u-
nanimem consensum Pa-
trum accipiam, & interpre-
tabor. 3. Profiteor quoque
Sep-

Concilij Tridentini.

Septem esse verè & propriè
Sacramenta novæ Legis à
IESU CHRISTO Domino
nostro instituta, atq; ad sa-
lutem humani generis, licet
non omnia singulis necessa-
ria, scilicet: Baptismum,
Confirmationem, Euchari-
stiam, Pœnitentiam, Extre-
mam unctionem, Ordinem
& Matrimonium; illaque
gratiam conferre, & ex his
Baptismum, Confirmatio-
nem & Ordinem, sine sacri-
legio reiterari non posse.
4. Receptos quoque & ap-
probatos Ecclesiæ ritus in
supra-

Professio Fidei

supradictorū omnium Sa-
cramentorum solemnī ad-
ministratiōe recipio, &
admitto. 5. Omnia & sin-
gula, quæ de peccato origi-
nali, & de justificatione in
sacrosanctâ Tridentinâ Sy-
nodo definita & declarata
fuerunt, amplector, & reci-
pio: 6. Profiteor pariter
in Missa offerri DEO verum
propriū & propitiatorīū
Sacrificiū, pro vivis & de-
functis. 7. Atque in San-
ctissimo Eucharistiæ Sacra-
mento esse verè realiter &
substantialiter Corpus &
San-

Concilij Tridentini.

Sanguinem unà cum anima & divinitate Domini nostri IESV Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem; quam conversionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. 8. Fateor etiã sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. 10. Constãter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragijs juvari: 11. Similiter

Professio Fidei,

liter & Sanctos unâ cum
Christo regnantes, vene-
randos atq; invocâdos esse,
eosque orationes DEO pro
nobis offerre. 12. Atq; eo-
rum reliquias esse veneran-
das. 13. Firmissimè assero,
Imagines Christi ac Deipa-
ræ semper Virginis, nec nō
aliorum Sanctorum haben-
das & retinendas esse, atq;
eis debitum honorem ac
venerationem impertien-
dam: 14. Indulgentiarum
etiam potestatem à Christo
in Ecclesia relictam fuisse,
illarumq; usum Christiano
popu-

Concilij Tridentini.

populo maximè salutarem
esse, affirmo. 15. Sanctam
Catholicam & Apostolicam
Romanam Ecclesiam, om-
nium Ecclesiarū Matrem
& magistram agnosco. 16.
Romanòq; Pontifici, beati
Petri Apostolorum Princi-
pis Successori, ac Iesu Chri-
sti Vicario, veram obedi-
entiam spondeo, ac juro. 17.
Cætera item omnia à sacris
Canonibus, & œcumenicis
Concilijs, ac præcipuè à Sa-
cro sancta Tridentina Syno-
do tradita, definita, & de-
clarata, indubitanter reci-
pio

Professio Fidei

pio atque profiteor. 18. Simulque Contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, reiectas & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo. 19. Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in præsentis sponse profiteor, & veraciter teneo, eandem integrã, & inviolatam, usque ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adjuvante) retinere & confiteri, atque â meis subditis, vel illis,

Concilij Tridentini.

lis, quorum cura ad me in
munere meo spectabit, te-
neri, doceri & prædicari,
quantum in me erit cura-
turum, ego idem N. spon-
& deo, voveo ac juro.

CON-

CONCILII TRIDENTINI
antè Tridentinum

Articulus I.

Traditiones Ecclesiasticas
admitendas esse.

Verba Concilij.

Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesie observationes & Constitutiones, firmissimè admitto, & amplector.

S *Anctus Dionys. Areopag. Ecclie v
bier: c. 1. Quocirca Primi il-Ecc
li nostræ hierarchiæ duces, acque
principes, &c. res Cœlestes partim
tim scriptis partim non scriptis,
suis institutionibus ex sacro san-qui
ctis Legibus nobis tradiderunt.*

S. Fa.

Articulus Primus.

S. Fabianus Papa & Mart. Ep.

2. ad Episcop. Oriēt: Cura est ve-

stre sollicitudini adhibenda, ut ea,
quæ sunt ab Apostolis eorumq;
Successoribus ordinata, & insti-
gante S. Spiritu instituta, nec dis-
simulatio negligere, nec aliqua
præsumptio valeat turbare. Ista
à Sanctis Apostolis & Successori-
bus eorum accepimus, vobisq;
tenenda mandamus.

Irenæus l. 3. c. 4. Tantæ igitur
ostensionis cum sint hæc, non o-
portet adhuc apud alios quære-
re veritatem, quam facilè est ab
Ecclesia sumere: cum Apostoli
ac quasi in depositoriū dives, ple-
nissimè in eam contulerint om-
nia, quæ sint veritatis: uti omnis
quicumque velit sumat ex ea po-
tum vitæ. Hæc est enim vitæ in-

B

troi-

Concilij Trident: antè Trid:

troitus, omnes autem reliqui fu- C
res sunt & latrones'. Propter &
quod oportet devitare quidem, pe
illos; quæ autem sunt Ecclesiæ, lu
cum summâ diligentiam diligere, di
& apprehendere veritatis tradi-
tionem. Quid enim? etsi quæ A
bus de aliquâ modicâ quæstione ni
disceptatio esset, nonnè oportet ad
ret in antiquissimas recurrere ve
Ecclesias, in quibus Apostoli con- an
versati sunt, & ab eis de præsentis lis
quæstione sumere, quod certum cle
& reliquidum est? quid autem ad
si neque Apostoli quidam Scriptura ne
ras reliquissent nobis, nonnè o de
portebat ordinem sequi traditi lon
onis, quam tradiderunt ijs, qui ne
bus committebant Ecclesias? Curar
ordinationi assentiunt multæ genti q
tes barbarorum, eorum qui in a g
Chr

Articulus Primus,

Christum credunt, sine chartâ
& atramento scriptam habentes
per Spiritum in cordibus suis sa-
lutem & veterum traditionem
diligenter custodientes.

Id. lib. eod. c. 3. Traditionem
Apostolorū in toto mundo ma-
nifestatam in (omni) Ecclesia
adeſt perſpicere omnibus, qui
vera velint audire, & habemus
annumerare eos qui ab Apoſto-
lis inſtituti ſunt Epifcopi in Ec-
cleſijs, & Succeſſores eorū uſq;
ad nos, qui nihil tale docuerūt,
neque cognoverunt quale ab his
deliratur. Sed quoniam valdè
longum eſt, in hoc tali volumi-
ne omnium Eccleſiarū enume-
rare Succeſſiones, maximæ & an-
tiquiſſimæ & omnibus cognitæ,
in à glorioſiſſimis duobus Apoſto-

Concilij Trid. antè Trident.

lis Petro & Paulo Romæ fundata & constituta Ecclesiæ, eam quam habet ab Apostolis traditionem & annuntiatam hominibus fidem, per successiones Episcoporum perveniētem usque ad nos, indicantes, confundimus omnēs eos, qui quoquomodo vel per sui placentiam malam vel vanam gloriam, vel per cæcitate & malam sententiã, præterquam oportet colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiam & principalem necessesse est omnem convenire Ecclesiã, hoc est, eos qui sunt undiq; fideles, in quã semper ab his qui sunt undiq; conservata est ea, quæ egra ab Apostolis traditio, & c.

Idem ibid. Recensitis Romæ ad Pontificibus à S. Petro usque ora

ad

Articulus Primus.

da. ad S. Eleutherium sui temporis
m. Pontificem subjungit: Hac ordi-
adi natione & successione, ea quæ
ini est ab Apostolis in Ecclesia tradi-
pi tio & veritatis præconiatio per-
e ac venit usque ad nos. Et est plenif-
s o sima hæc ostensio, unam & ean-
ve dem vivificatricem Fidem esse,
va quæ in Ecclesia ab Apostolis usq;
ten nunc sit conservata & tradita in
an veritate.

c e *Origenes homil: 5. super Num*
nti In Ecclesiasticis observationibus
e el sunt nonnulla hujusmodi, quæ
ho omnibus quidem facere necesse
ele est, nec tamen ratio eorū omni-
nibus patet. Nam quod (verbi
e e gratiâ) Genua flectim⁹ orantes,
& quod ex omnibus cœli plagis
ma ad solam orientis partem cōversi
q orationem fundimus, non facile

Concilij Trid: antè Trident.

cuiquam puto ratione comper-
tum. Sed & Eucharistiæ sive per-
cipiendæ, sive eo ritu quo geri-
tur explicandæ, vel eorum qua
geruntur in Baptismo verborum
gestorumq; & ordinum atq; in-
terrogationum & respõsionum
quis facile explicet rationem? &
tamen omnia hæc opera & ve-
lata portam⁹ super humeros no-
stros, cum ita implemus ea & e-
xequimur, ut à magno Pontifice
atque ejus filijs tradita, & con-
mendata suscepimus?

*Eusebius Casariensis lib. 1. de
monstr. Evang. c. 8.* Moyses in
bulis in animatis, Christus aute
in mentibus vitã præditis, perfi-
cta novi Testamenti document
descripsit: ejus verò Discipuli
Magistri sui nutum, partim litter
ris, pa

Articulus Primus.

ris, partim sine litteris, quasi jure quodam non scripto, servanda commendarunt.

Basilii M. de Spiritu S. c. 27.

Dogmata quæ in Ecclesia servantur ac prædicantur, partim ex cõscripta doctrina habemus, partim ex Apostolorum traditione ad nos delata, in mysterio recepimus. Quorum utraq̃ue parem vim habent ad pietatem, nec his quisquã contradicit, qui vel modicam saltem Ecclesiasticorum, jurium experienciã habet. Nam si cõsuetudines, quæ scripto proditæ non sunt, tanquam haud multum habentes momenti conemur reijcere, imprudentes etiam ipsis principalibus Evangelij partibus damnum inferrem⁹; imò potius ipsam fidei prædica-

Concilij Trid. antè Trident:

tionem, ad nudum nomen contraheremus. Vbi postea multa recenset quæ in Ecclesia servantur, & tamen scripto non sunt prodita.

Idem ibid: c. 29. Arbitror autem Apostolicum esse, etiã non scriptis traditionibus inhærere. Laudo, inquit, vos, quod omnia mea meministis, & quemadmodum tradidi vobis, traditiones tenetis; & illud, tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per Epistolam.

Idem l. 1. contr: Eunomium: Eunom. Peto autem præ cæteris à vobis, ne velitis Majori parti plus attribuere ac multitudine verum à falso discernere, neque dignitate quorundam commoti, mentem offuscari, vel plus anti-
quior-

Articulus Primus.

quioribus deferēdo posteriorib⁹
aures obserare. *Basilius*: Quid
dicis? non dabimus plus anti-
quitati? non rever bimur Chri-
stianorum multitudinem, tam e-
orum qui sunt, quàm eorum qui
fuerunt, ex quo Evangelium præ-
dicatum est? nullam rationem,
dignitatis eorum faciemus, qui
omni spirituali gratiâ claruerūt?

Idem homil. contr: Sabelliū & c.

At ne Spiritum sanctum à Patre
& Filio separes, absterreat te tra-
ditio: Dominus ita docuit, A-
postoli prædicaverunt, Patres
conservârunt, Martyres confir-
mârunt: Sis contentus dicere
velut doctus es. Et ne mihi pro-
fer hæc ex tua sapientia.

Idem Epist. 61. Dogmata Pa-
trum contempta sunt, Aposto-

Concilij Trid. antè Trident.

lica traditiones annihilata, novorum hominum inventa in Ecclesijs regnant:

Epiphanius heresi 55. Termini nobis politunt & fundamenta, & ædificatio fidei, & Apostolorum traditiones, & Scripturæ sanctæ & successiones doctrinæ, & undequaque veritas DEI munita est. Nemo igitur decipiatur novis fabulis.

Id: heres. 61. Oportet autem & traditione uti. Non enim omnia à Divinâ Scripturâ possunt accipi: quapropter aliqua in Scripturis, aliqua in traditione S. Apostoli tradiderunt. Quemadmodum, dicit S. Apostolus: Sicut tradidi vobis. *Et alibi* Sic doceo, & sic tradidi in Ecclesijs, *vide eundem heresi 69. & 75.*

Christo

Articulus Primus.

*Chrysoſtomus in 2. Theſſal: O-
rat. 4.* Stare & tenere traditio-
nes. Hinc patet perſpicuum,
quod non omnia per Epistolam
tradiderint; ſed multa etiam ſine
litteris: Eadem verò fide digna
ſunt, tam illa quàm iſta. Quam-
obrem Eccleſiæ quoq; traditio-
nem fide dignam putamus, eſt
traditio, nihil quæras ampliùs.

Tertullianus d. coron. Milit. c. 4.
Poſtquã multa recenſuiſſet, quæ
in Eccleſia obſervantur, & tam è
non ſcripta ſunt, inquit: Harum
& aliarum ejuſmodi disciplina-
rum ſi legem expoſtules Scriptu-
rarum, nullam inveniẽtes. Tradi-
tio tibi præcedetur auctrix, con-
ſuetudo confirmatrix, & fides
obſervatrix. Rationem traditi-
oni, conſuetudini, fidei patroci-
nata-

Concilij Trid: antè Trident.

naturam aut ipse perspicies, aut ab aliquo, qui perspexerit, disces. His exemplis renunciatum erit, posse etiã non scriptam traditionem in observatione defendi, confirmatam consuetudine, idoneã teste probatã tunc traditionis ex perseverantiã observationis. Consuetudo autem etiam in civilibus rebus pro lege suscipitur, cum deficit lex: nec differt Scriptura an ratione consistat, quando & legem ratio commendat.

Vincētig Lirinēsis l. advers. heres. ad verba Apostoli. Si quis vobis evangelizaverit præterquam quod accepistis, anathema sit. Non dixit: Si quis vobis annuntiaverit præterquam quod accepistis, benedictus sit, laudetur, recipiat

Articulus Primus.

cipiatur: Sed anathema sit, inquit, id est, separatus, segregatus, seclusus. Annunciare ergo aliquid Christianis Catholicis præter id quod acceperunt, nunquã licuit, nusquam licet, nunquam licebit: & anathemizare eos qui adnuncient aliquid præterquam quod semel acceptum est, nunquam non oportuit, nunquam non oportet, nunquam non oportebit.

Et in antecredentibus: Vnum aliquod, & hoc ab Apostolica potissimum Sede sumemus, ut omnes luce clarius videant, Beatorum Apostolorum beata successio, quantã vi, quanto studio, quantã contentione defenderit, susceptæ semel religionis integritatem. Et recensens novitatem

Concilij Trid. antè Trident:

dogmas de rebaptizandis hæreticis in Africâ exorti, ait: Tunc beatæ memoriæ Papa Stephanus Apostolicæ Sedis Antistes, his verbis sanxit: nihil novandum, nisi quod traditum est. Intelligebat vir sanctus & prudens, nihil aliud rationē pietatis admittere, nisi ut omnia, quâ fide à Patribus suscepta forent, eadē fide Filijs consignarentur: nosq; religionem non quâ vellemus ducere, sed potius quâ illa duceret, sequi oportere; idque esse propriū Christianæ modestiæ & gravitatis, non sua posteris tradere, sed à majoribus accepta servare.

Idem ibid: de origine differēs:
Dum Ecclesiasticas traditiones & veterū magisteria contemnēs, quædam scripturarum capitula
novo

Articulus Primus.

novo modo interpretatur, meruit ut de se quoque Ecclesia DEI diceret: Si surrexerit in medio tui Propheta, &c. non audies verba Prophetae illius, quia tentabo vos Dominus Deus vester.

Idē ibid: Mirari satis nequeo tantam quorundam hominum, vesaniam, tantam excæcatæ mentis impietatem, tantâ postremo errandi libidinem, ut contenti non sint traditâ semel & acceptâ antiquitus credendi regulâ, sed nova ac nova in diem quarant, semperque aliquid gestiant religioni addere, mutare, detrabere: quasi non cæleste dogma sit, quod semel revelatum esse sufficiat, sed terrena institutio, quæ aliter perficiat nisi assiduâ emendatione, imò potius reprehensione non
pos.

Concilij Trid: antè Tridēt.

posset. cūm divina clament ora-
cula, ne trāsferas terminos, quos
posuerunt Patres tui; &, super
judicantem ne judices. Et illud
Apostolicum quo omnes omniū
hæreseum sceleratæ novitates,
velut quodam spiritali gladio sæ-
pè truncatæ, semperq; truncadæ
sunt: ô Thimothee, depositum
custodi, devitans profanas vocū
novitates & appositiones falsi
nominis scientiæ, quam quidam
promittētes, circa fidē exciderūt.
Devita, inquit, profanas vocum
novitates; non dixit, antiquita-
tes, non dixit vetustates, immò
planè quid è contrario sequere-
tur ostendit. Nam si vitanda
est novitas, tenenda est antiqui-
tas; & si profana est novitas, sa-
cra est vetustas.

Idem

Articulus Primus.

Idem ibid. Hoc semper, neq;
quicquam præterea, hæreticorū
novitatibus excitata cōciliorum
suorum decretis, Catholica per-
fecit Ecclesia: nisi ut quod prius
à Majoribus solâ traditione su-
sceperat, hoc deinde posteris e-
tiam per scripturæ Chirographū
consignaret: magnam rerum
summam paucis litteris compre-
hendendo, & plerumq; propter
intelligentiæ lucem, novum Fi-
dei sensum, novæ appellationis
proprietas signando.

Idem ibid. Si quis, inquit Io-
hannes (2. Johan. 1.) venit ad
vos, & hanc doctrinā non affert.
Quam doctrinam nisi Catholi-
cam, & universalem, & unam e-
andemque per singulas ætatum
successiones incorruptâ veritatis
tradi-

Concilij Trid: antè Tridēt.

traditione manentem, & usq; in
sæcula, sine fine mansuram?

Idem ibid. Catholicorum hoc
ferè proprium est, deposita San-
ctorum Patrum, & commissa ser-
vare, dampnare profanas novita-
tes, & sicut dixit & iterum dixit
Apostolus: Si quis annuntiave-
rit, præterquam quod acceptum
est, anathema sit.

Gregorius Magnus lib: 2. Ep. 37.

Quod dicitis, nostris temporibus
debere servari, quæ à meis quo-
que prædecessoribus tradita atq;
custodita sunt: absit hoc à me,
ut statuta Majorum consacerdo-
tibus meis in qualibet Ecclesia
infringam: quia mihi injuriam
facio, si Fratrum meorum jura
perturbo.

*S. Ambrosius innumeris in locis
tradi-*

Articulus Primus.

*traditionum meminit, ex quibus
unum ex lib. 3. fid: c. 7. ascribo.*
Servemus præcepta Majorum,
nec hereditaria signacula ausi ru-
dis temeritate violemus.

*S. Hieronymus dial: cōtra Luci-
fer: c. 4.* Exigis ubi scriptum sic?
In Actibus Apostolorū. Etiam
si Scripturæ auctoritas non sub-
esser, totius orbis in hanc partem
consensus instar præcepti obti-
neret: nam & multa alia, quæ
per traditionem in Ecclesijs ob-
servantur, auctoritatē sibi scriptæ
legis usurpaverunt.

*Damasus & ceteri Episcopi Ep.
ad Epi: c. Illyr. ap. Nicephor: l. 12.
c. 31.* Persvasum habemus pro-
fessionem fidei nostræ sanctam,
doctrinā Apostolorum fundatā,
ea compleri, eaq; populo propo-
nere,

Concilij Trid: antè Tridēt.

nere, quæ à Patrum decretis nullo modo dissonant. Neq; enim aliter Dei sacerdotes sapere atq; sentire convenit, à quibus æquū est sapientes erudiri.

S. Augustinus Epist: 86. ad Casulan. In his rebus de quibus nihil certi statuit Scriptura divina, mos Populi Dei, vel instituta Majorū pro lege tenenda sunt.

Idem Epist: 118. c. 1. Illa autem quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis vel plenarijs Concilijs, quorū est in Ecclesia saluberrima autoritas, comendata atq; statuta retineri.

Idem ibid: c. 5. Similiter etiam si quid horū totā die per orbem frequentat Ecclesia, Nam hoc
quin

Articulus Primus.

quin ita faciendum sit, disputare insolentissimæ insanix est.

Idem l. 2. d. baptism: c. 7. Consuetudinē non rebaptizandi hæreticos, credo ex Apostolica traditione venientem: sicut multa non inveniuntur in literis eorum, neque in Concilijs posteriorum; & tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur.

Idem ibid: l. 4. c. 23. Si quisquā in hac re autoritatem Divinam quærit, quanquā quod universa tenet Ecclesia, nec Concilijs institutum, sed semper retentū est, non nisi autoritate Apostolicā traditum rectissimè creditur.

Idem lib. 2. advers. Julianum.
Quod (Patres & Doctores Catholicæ

Concilij Trid: antè Trident.

tholici) invenerunt in Ecclesia, ta
tenuerunt: quod didicerunt, do cu
cuerunt: quod à Patribus acce lit
perunt, hoc filijs tradiderunt. fer
Non dum vobiscum apud istos tes
judices aliquid agebamus, & a
pud eos acta est causa nostra. Nec
nos nec vos eis noti fueramus, & ter
eorum pro nobis latas cōtra vos sti
sententias recitamus, non dum, ve
vobiscum certabamus & eis pro cre
nuntiantibus vicimus.

Imper: Justinianus c. d. Summ: fid
Trinit. Cū recta atque irrepre- plu
hensibilis Fides, quam prædicat scr
sancta Dei Catholica & Aposto. Ecc
lica Ecclesia, nullo modo inno- dic
vationē recipiat: nos sequentes stis
Sanctorum Apostolorum & eo- Epi
rum, qui post eos, in sanctis Dei tibi
Ecclesijs conversati sunt, dogma- per

ta,

Articulus Primus.

a, ta, justum fore existimavimus,
o. cunctis manifestum facere, qua-
e. liter de Fide, quæ in nobis est,
u. sentiamus, insistentes & adhæren-
os tes traditioni & confessioni san-
a. ctæ Dei Ecclesiæ Catholicæ.

ec *Synodus Nicena II, act 7.* Fa-
& temur unanimiter nos Ecclesia-
os sticas traditiones, sive scripto si-
n. ve consuetudine valentes & de-
o. cretas, retinere velle.

S. Damascenus l. 4. Orthodox:
m. *fid: c. 17.* Quod Sancti Apostoli
re. plurima tradiderint sine scripto,
u. scribit Paulus gentiū Apostolus:
e. Ecce Fratres, state & tenete tra-
o. ditiones nostras, quas edocti e-
es stis, sive per sermonem sive per
o. Epistolam nostram. *Et ad Corin-*
dei *thios:* Laudo a. vos Fratres, quia
na. per omnia mei memores estis, &
a. sicut

Concilij Trid: antè Trident.
sicut tradidi vobis traditiones te-
netis.

Articulus II.

Sacram Scripturam juxta
sensum Ecclesie interpre-
tandam esse.

Verba Concilij.

*Item, sacram Scripturam, jux-
ta eum sensum, quem tenuit & te-
net sancta Mater Ecclesia, cujus est
judicare de vero sensu & interpre-
tatione Scripturarũ, admitto, nec
eam unquam, nisi juxta unani-
mem consensum Patrum, accipiam
& interpretabor.*

O Rigenes proæm lib. 1. d. princ
Cùm multi sint, qui se putant
sentire quæ Christi sunt, & non quæ
nulljeorũ diversa à prioribus sentire

tian

Articulus Secundus.

te. tiant, seruetur verò Ecclesiastica
prædicatio per successionis or-
dinem ab Apostolis tradita & us-
que ad præsens in Ecclesijs per-
manens: illa sola credenda est ve-
ritas, quæ in nullo ab Ecclesiasti-
ca discordat traditione.

Idē tract: 29. in Matth. Dicit,
qui seducere voluerit nos, & de-
fendere contraria veritati. Ecce
hic Christus: demonstrans (ver-
bi gratiâ) hunc Evangelij locum.
Alterius autem erroris auctor di-
cet: Ecce hic Christus, offerens
ad Exemplum alterum textum,
qui videtur defendere mendacij
illius verbum quod proposuit
vindicare: & sic ex Lege & Pro-
phetis & Apostolis profert unus-
quisque quæ videntur defende-
re mendacium illud utpote ve-
rita

C

rita

Concilij Trid: antè Trident.

ritatem, vel sic impletur quod
ait: Ecce hîc Christus, ecce illic
ostendens non Christum, sed a-
liquem fictum ejusdè nominis,
ut puta secundùm Marcionis do-
ctrinam, & secundùm traditio-
nes Valentini aut Basilidis longè
fabulositatem, aut secundùm A-
pellis adversus Paulum testimo-
nium falsum. Erunt autem &
alij plures, qui dicturi sunt disci-
pulis ex Divinis Scripturis con-
jungentes eis suum propriû sen-
sum: Ecce hîc Christus &c: Quo-
ties autem Canonicas proferunt
Scripturas, in quib⁹ omnis Chri-
stianus consentit & credit, viden-
tur dicere: Ecce in domibus
verbum est veritatis. Sed nos il-
lis non credere debemus, nec e-
xire à prima & Ecclesiastica tra-
ditio-

Articulus Secundus.

ditione, nec aliter credere, nisi quemadmodum per successionē Ecclesiæ DEI tradiderunt nobis.

LEO Ep: 42. ad Martian: August. Ab Evangelica Apostolicaque doctrina, nec uno quidem verbo liceat dissidere, aut aliter de Scripturis Divinis sapere, quam Beati Apostoli & Patres nostri didicere acque docuerunt.

Id. Ep. 43. ad eund. Per ipsum Dominū nostrum IESUM Christum obtestor, & obsecro, clementiam vestram, ut in præsentī Synodo fidem, quam beati Patres nostri ab Apostolis sibi traditam prædicârunt, non patiamini quasi dubiã retractari, & quæ olim Majorum sunt autoritate damnata, redivivis non permittatis conatibus excitari.

C 3

Ense-

Concilij Trid: antè Tridēt.

Eusebius Casariens. cōtr. Marcell: Episc: Ancyranum. Ecclesia à finibus terræ usque ad fines ex divinis Scripturis testimonia, ex non scriptâ traditione cōfirmat.

Athanasius Episc: ad Epictet: Hoc solummodò respondere ad ea sufficit, quod ista nō sint Catholicæ Ecclesiæ, neq; ista Patres nostri senserunt.

Cyprianus lib. 4. Epist: 9. Nec hoc jacto, sed dolens profero, cū te judicem DEI constituas & Christi, qui dicit ad Apostolos ac per hoc ad omnes Præpositos, qui Apostolis vicariâ ordinatione succedunt: Qui vos audit, me audit; & qui me audit, audit eum, qui me misit.

Damasus Epist. ad Episc: Illyr ap. Niceph; l. 11. c. 31. Cavendum

sancti

Articulus Secundus.

sanè ne per eos, qui varias doctrinas comminiscuntur, in lubricū seducamur: ac potius quotiescunque illi variantibus consilijs circumferuntur Patrum nostrorum à nobis sententiæ sunt retinendæ.

Ruffinus Eccl. histor: l. 2. c. 9.

Basilus & Nazianzenus, solis divinæ Scripturæ libris operam dabant, earumq; intelligentiã non ex propria præsumptione, sed ex Majorum scriptis & autoritate sequebantur, quos & ipsos ex Apostolicâ successione intelligendi regulam suscepisse constabat.

S. Augustinus contr: Crescon: lib: 1. cap. 33. loquens de baptismo hereticorum: Quamvis hujus rei certum de scripturis Canoniceis non proferatur exemplū, ea-

Concilij Trid: antè Trident:

rundem tamen scripturarum, e-
tiam in hac re à nobis tenetur.
veritas, cum hoc facimus quod
universæ jam placuit Ecclesiæ;
quam ipsarum Scripturarum com-
mendat auctoritas: ut quoniam
S. Scriptura fallere non potest;
quisquis falli metuit hujus obfcuri-
tate quæstionis, eandem Eccle-
siam de illa consulat, quam sine
ulla ambiguitate sancta Scriptu-
ra demonstrat.

*Id. de Bapt: cōtr. Donat: lib. 7.
c. 53.* Nobis tutum est, in ea nō
progredi aliquā temeritate sen-
tentiæ, quæ nullo in Catholico
regionali Concilio capta, nullo
plenario cōcilio terminata sunt:
id autem sit cura securæ vocis af-
ferere, quod in gubernatione Do-
mini D. E. I. nostri & Salvatoris
JESU

Articulus Secundus.

J E S U C Hristi, universalis Ec-
clesiæ confessione roboratū est.

Idē contr. Julianum Pelagian.
l. 2. c. 1. Oportet ut populi Chri-
stiani (eloquia Sanctorū) vestris
profanis novitatibus anteponāt,
eisque potius eligant adherere,
quàm vobis.

*Cyrillus & Synodus Alexandri-
na Nestorium:* Sequentes ubiq;
SS. Patrum Confessiones, quas
fecerunt loquente in eis Spiritu
sancto, & sensuū qui in eis sunt,
investigantes intentionem tan-
quam regalem semitam,ambu-
lantes, dicimus &c.

*Johannes Episcopus Antioche-
nus Epist: ad Nestor:* Nulli nos
periculo exponimus, si ea senti-
mus & loquimur, quæ Doctores
in Ecclesia Dei celeberrimos sen-

Concilij Trid: antè Trident.

fisse & docuisse certò novimus.

Vincentius Lirinensis adversus heres. In ipsâ Catholicâ Ecclesiâ magnoperè curandum est, ut id teneamus quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est: hoc est etenim verè proprièq; Catholicū (quod ipsa vis nominis ratioque declarat) quæ omnia verè universaliter comprehendit. Sed hoc ita demùm fit, si sequamur universitatem, antiquitatem, consensionem. Sequemur autem universitatem hoc modo, si hanc unam fidem veram esse fateamur, quam tota per orbem terrarum confitetur Ecclesia. Antiquitatem verò ita, si ab his nullatenus sensibus recedamus, quos sanctos majores ac Patres nostros celebrasse manifeste

Articulus Secundus.

nifestum est. Consensionē quoque itidem si in ipsa verustate, omnium vel certē penē omnium Sacerdotum pariter & Magistrorum definitiones sententiasque sectemur.

Idem ibid: Sed dicet aliquis, si divinis eloquijs diabolus & discipuli ejus utuntur, quid facient Catholici homines? quonammodo in Scripturis sacris veritatem à falsitate discernent? Hoc scilicet facere magnoperē curabunt, quod in principio cōmonitorij istius Sanctos & Doctos Viros nobis tradidisse, scripsim⁹: ut divinum canonem secundūm universalis Ecclesiæ traditiones, & juxta Catholici dogmatis regulas interpretentur. In qua itē Catholicæ Apostolicæq; Ecclesiæ

Concilij Trid: antè Trident.

Siæ sequantur necesse est univ-
ersitatem, antiquitatē, consensio-
nem. Et si quando pars contra
universitatem, novitas contra ve-
tustatem, unius vel paucorum er-
rantium dissensio contra omnium
vel certè multò plurium Catho-
licorum consensionem rebella-
verit, proferant parti corruptæ
universitatis integritatē; in quâ
eâdem universitate, novitatis
profanitati antiquitatis religio-
nem; itemque in ipsa vetustate,
unius sive paucissimorum teme-
ritati, primùm omnium genera-
lia, si quæ sunt, universalis Con-
cilij decreta proponant. Tunc de-
indè si minus est, sequatur quod
proximum est, multorum atque
magnorum consensientes sibi sen-
tentias Magistrorum.

Arti-

Articulus Tertius.

Articulus III.

Septem Sacramenta esse.

Verba Concilij.

*Profiteor quoq̄, septem esse verè
& propriè Sacramenta novæ legis
à JESU Christo Domino Nostro
instituta, atq̄, ad salutem humani
generis, licet nō omnia singulis, ne-
cessaria: scilicet Baptismum, Con-
firmationem, Eucharistiam, Pœni-
tentiam, Extremam Unctionem,
Ordinem, Matrimonium. illaque
gratiam conferre. & ex his Bap-
tismum, Confirmationem & Ordinē,
sine sacrilegio reiterari non posse.
Receptos quoq̄, & approbatos Ec-
clesiæ Catholicæ ritus in supradi-
ctorum omnium Sacramentorum
solemni administratione recipio,
& admitto.*

Quia

Concilij Trid: antè Trident:

Quia Lutherani Baptismum
& Eucharistiam Sacramenta
esse nobiscum credunt, ipsorūq;
prima capita Lutherus & Melan-
chthon de Pœnitentia idem asse-
runt, iste quidem l. d. captiv: Ba-
bylon: ille verò in loc: cōm: A.
1543. editis. Non opus esse reor
hīc demonstrare, sicut & quod
Baptismus Confirmatio & Ordo
reiterari non possint. Similiter
non opus est singulariter dedu-
cere, quod Sacramenta conferāt
gratiam; cū id de singulis in
subsequentibus, Patres docere,
clareat. Transimus igitur ad de-
monstrationem cæterorum.

Punctum Primum.
Demonstratio Sacramenti
Confirmationis.

S. Dio.

Articulus Tertius.

S. Dionysius Areopagita Eccles. hier: c. 6. S. Synaxi finitimum est alterum Sacramentum, quod Præceptores nostri unguenti mysterium nomināt, c. 4. Eundem cum veste eo digno induūt, rursus ducunt ad Hierarcham, is cum virum unguento quod maximè divinos efficit, insignivit, Eucharistia quæ vim maximam habet perficiendæ sanctitatis, participem esse pronuncia. *Id: contemplatione seq.* Divinus Pontifex sacrosanctam unctionem orditur: Sacerdotes autem sub eo Sacrum perfundendi munus exequantur eum qui initiatur ad Sacra certamina in figura evocantes quibus sub Christo Athlotheta collocatur. Et post: Unguenti autem illa quæ perficiendi vim

Concilij Trid: antè Tridēt.

vim habet perfusio, eum qui ini-
ciatus est, (vavitate odoris fragrā-
tem facit. Sacra enim divini or-
tus perfectio, quæ perfecta sunt
conjungit divino Spiritui. Ad-
ventum verò illum, qui spiritali
vi bono odore afficit & perficit
homines, quoniam nullâ oratio-
ne eum consequi possum, ijs in-
telligendum animo & ratione re-
linquo, qui sacra divinaq; divini
Spiritûs communionē in mente
ac spiritu sunt digni iudicati.

*Cyrillus Hierosolymitanus, ex-
plicat illud dictum Psalmi: Im-
pingvasti in oleo caput meum,
de S. Schrifmate Catech 4. My-
stagog scribens, Impingvavit
tuum caput in Fronte per signa-
culum DEI, quod habes, ut ex-
primatur in te sigillum sanctifi-
catio.*

Artic: III. Punctum 1.

ctionis DEI. Item illa verba
Ecclesiastæ: & oleum super ca-
put tuum effundatur, a jens: vi-
des quomodo ille etiam mysti-
cum Chrisma in ænigmate de-
notat.

Origenes homil. 5. in Levitic.

Sic ergo conversis à peccato pu-
rificatio quidem per illa omnia
datur, quæ superius diximus: do-
num autem gratiæ Spiritûs per
olei imaginem designatur, ut nō
solum purgationem cōsequi pos-
sit is, qui convertitur à peccato,
sed & Spiritu sancto repleti.

Synodus. Laodicensis can: 48.

Oportet eos, qui illuminantur,
post baptisma inungi super-cœ-
lesti Chrismate, & esse regni cœ-
lestis participes.

*Cyrillus Hierosolymitanus Ca-
tech:*

Concilij Trid: antè Trident.

teeb: 3. Mystagog. Quemadmo-
dum panis Eucharistiæ, post san-
cti Spiritûs invocationem, non
est amplius panis communis, sed
est Christi corpus: sic sanctum
hoc unguentum, non amplius
est unguentum nudum, neque
(si quis ita appellare velit) com-
mune, postquam jam consecra-
tum est: Sed est Chrisma, quod
Christi & Spiritûs S. id est, divini-
tatis ejus præsentia efficit. Quo
frons & alij sensus corporis tui
symbolicè inunguntur: & corp⁹
quidè isto visibili unguento per-
ungitur, anima verò sancto vi-
vificoque Spiritu sanctificatur.
Ac primùm quidem fronti illi-
nitur, ut eum abstergat à vobis
pudorem, quem primus homo
transgressor perpetuò circumfe-
rebat:

Artic: III. Punctum I.

rebat: simulque efficiat, ut possitis vultu non velato gloriam Domini intueri.

S. Chrysostomus ad cap: Act: Apost. Quare non acceperunt Spiritum sanctum ij qui baptizarentur? vel fortassis, quia Philippus in hoc Apostolos brevi venturos honorabat, vel quod hoc non habebat. Erat enim ex septem illis, id quod magis videtur dicendum. Unde meam sententiam hic Philippus unus est septem erat, secundus à Stephano. Ideò & baptizans Spiritum sanctum non dabat. Neque enim facultatem habebat. Hoc enim donum solorum Apostolorum erat. Considera autem, quod illi non egressi erant: dispensatum autem est, ut ij egrederentur, qui & gratiam postea

Concilij Trid: antè Trident.

posteriores erant, propter hoc, quod non dum acceperant Spiritum sanctum. Nam virtutem quidem; acceperant faciendi signa, non autem dandi alijs Spiritum sanctum. Igitur hoc erat in A postolis singulare; unde & præcipuos & non alios videmus hoc facere. Similiter loquitur & *Isidorus Pelusiota l. 1. Ep: 450.*

Melchiodes Papa ap: Gratian: de consecr: D. 5. Spiritus sanctus, qui super aquâ baptismi salutifero descendit illapsu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, & in confirmatione augmentum præstat ad gratiam. vide plura apud eundem.

Tertullian d. resurr: carn: c. 8. Caro abluicitur, ut anima emaculetur. Caro ungitur, ut anima
conle-

Artic: III: Punctum I.

consecratur. Caro signatur, ut
& anima muniatur. Caro manûs
impositione adumbratur, ut &
anima Spiritu illuminetur.

Cornelius Papa Epist: ad Fa-
bium Antiochen: apud Eusebium
lib: 6: cap: 43 Novatus ubi exor-
cistarum præsidio spiritu illo ma-
lo esset liberatus, & post in tam
gravem morbû, ut jam ferè mori
putaretur, incidisset, in lecto, in
quo decumbebat, aquâ circum-
fusus, baptismû accepit, (si mo-
dò talem hominem baptismum
accepisse dicendum sit;) verûm
morbo tandem elapsus, neq; cæ-
tera, quibus post baptismum se-
cundùm Ecclesiæ canonem im-
bui oportuerat, acquisivit; neq;
Domini sigillo ab Episcopo ob-
signatus fuit. Quo quidem neu-
tquam

Concilij Trid. antè Trident.

tiquam potius, quomodo quæ-
so Spiritum sanctū adeptus est?

*S. Cyprianus Siv. Autor. de un-
ctione Chrysmatis:* Hodie in Ec-
clesiâ cum cæteris unctionib9 ad
populum acquisitionis sanctifi-
candum, in participationem di-
gnitatis & nominis, sacrū Chri-
sma conficitur, in quo mixtum
oleo balsamum Regiæ & Sacer-
dotalis gloriæ exprimit unitatē,
quibus dignitatibus iniciandis,
divinit9 est unctio instituta: Non
hæc medendis corporib9 est un-
ctio instituta, quia sanctitatis e-
lementis jam non propria natu-
râ præbet effectum, sed virtus
divina potentius operatur, sed
adeest veritas signo, & Spirit9 Sa-
cramento. Ex hujus unctionis
beneficio & sapiëntia nobis & in-
telle-

Artic: III. Punctum 1.

tellectus divinitus datur, consili-
um & fortitudo coelitus illabi-
tur, scientia & pietas & timor in-
spirationibus supernis infundi-
tur. Hoc oleo uncti, cum spiri-
tualibus nequitijs colluctamur.

Eusebius Papa Epist 3. Manus
impositionis Sacramentum ma-
gnâ venerationis tenendum est,
quod ab alijs perfici non potest,
nisi à Sumis Sacerdotibus: Nec
tempore Apostolorum ab alijs,
quàm ipsis Apostolis legitur auc-
scitur esse peractum: neque ab
alijs, quàm ab illis, qui Apосто-
lorum tenent locum, unquam
perfecti potest, aut fieri debet.

*S. Augustinus lib: 2. cōtr litter:
Petilian: cap: 104.* In hoc ung-
vento Sacramentum Chrysmatis
vult interpretari, quod quidem
in ge-

Concilij Trid: antè Tridēt.
in genere visibilium signaculorū
sacrosanctum est, sicut ipse Ba-
ptismus.

*Conciliū Arausican: l. sub Leo-
ne I.* Nullus ministrorum, qui
baptizandi recipit officium, sine
Chrysmate unquam debet pro-
gredi, quia inter nos placuit se-
mel in baptismo chrysmari. De
eo autem, qui in baptismo, qui-
cunque necessitate faciente, non
chrysmatus fuerit, in Confirma-
tione Sacerdos commonebitur.

Theodoretus in Cap: 1. Cantici
Si magis etiam mysticè vis intel-
ligere sacri baptismatis mysteriū
recordare, in quo qui iniantur
post Tyranni (Satanæ) abnega-
tionem, & Regis (Dei vel Chri-
sti) confessionem, veluti signo
ac notâ quadam regâ, spiritualis
ung.

Artic: III. Punctum I.

unguenti chrismate inuncti, sub
eâ visibili unguenti specie, invi-
sibilem sanctissimi Spiritus gra-
tiam suscipiunt.

Articuli Tertij,

Punctum Secundum.

Demonstratio Extremæ
unctionis.

S *Anctus Ephraem d. vit: spirit: ad*
Monach: novit: c. 75. Si chari-
tatis officio perfungens, oleo æ-
grotantem iungis, fac oculos,
manus, lingvamq; custodias, ne
in ullo temperatiæ ac modestiæ
fines transgrediaris.

S. Chysostronus l. 3. de Sacerd.
Sacerdotes non solum cum nos
regenerant, sed postea etiam ha-
bent potestatem condonandi pec-
cata

Concilij Trid. antè Trident:

cata. Infirmatur quis, inquit I
Apostolus, ex nobis? accersat
Presbyteros Ecclesiæ, & orèt su- fu
per eum, ungentes eum oleo in &
nomine Domini, & oratio fidei &
salvabit infirmum. in

Cyrillus Alexandrinus d. ado-
rat: in spirit: l. 6. Tu verò, si qua E
tibi pars corporis dolet, & verò la
credis hæc verba, *Dominus Saba- fic*
oth, & alias hujus modi appella- ca
tiones, quas DEO, qui secundum &
naturam est, Divina Scriptura ac
tribuit, vim habere putas pellen- Sa
di malum illud, pro te ipso pre- ca
ces fundens, hæc verba pronun- cin
tia: sic enim rectius quàm illi Di
facies, neque impuris spiritibus, inj
sed DEO gloriam tribues. Com- ren
memorabo etenim divinitus in- In
spiratam Scripturam, quæ ait: Ap

Infi

Artic III. Punctum II.

uit Infirmatur quis in vobis? indu-
fat eac Presbyteros Ecclesie & orent
t su- super eum, ungentes eum oleo,
o in & oratio fidei salvabit infirmum
idei & allevabit eum Dominus, & si
in peccato sit, remittentur ei.

do. *Origenes Homil. 2. in Levitic.*
qua Est adhuc septima, licet dura &
vere laboriosa, per poenitentiam remis-
ba- sio peccatorum, cum lavat pec-
ella- cator in lacrymis stratum suum,
um & fiunt ei lacrymae suae panes die
ra ac nocte, & cum non erubescit
len- Sacerdoti Domini indicare pec-
pre- catum suum, & quaerere medi-
un- cinam, secundum eum qui ait:
illi Dixi pronuntiabo adversum me
ous, injustitiam meam Domino, & tu
om- remisisti impietatem cordis mei.
in- In quo impletur & illud, quod
io- Apostolus dicit: Si quis autem

D

infirm-

Concilij Trid: antè Tridēt.

infirmatur vocet Presbyteros &c.

Theophilactus in c. 6. Evang:

sec: Marc. Quod unxerint oleo

Apostoli, solus Marcus narrat,

quod & Frater Domini Jacobus

in Catholicâ Epistolâ dicit: In-

firmatur quis inter vos? advocet

Presbyteros Ecclesiæ, & orent

super illum, ungentes eum oleo.

Est igitur oleum & ad labores u-

tile, & lucis fomentum, & hilari-

tatis effectivum, significatq; mi-

sericordiam DEI & gratiam Spi-

ritûs, per quam à labore libera-

mur, & lucem ac gaudium hila-

ritatemq; spiritalem accipimus.

Victor Antiochenus ad cap: 6.

Marci. Ungebant oleo multos

ægros. Quod de mystica uncti-

one & olei usu hîc subjungitur,

hoc inter Evangelistas solus Mar-

eu

Artic: III. Punctum II.

cus commemorat. Interim quæ
Apostolus Jacobus in sua cano-
nica narrat, ab his non dissenti-
unt. Scribit enim: infirmatur
quis in vobis? inducat Presby-
teros Ecclesiæ, & orent super eū,
ungentes eum oleo, &c. Oleum
autem inter alia, & laborum mo-
lestias mitigat, & lumen fovet &
hilaritatē conciliat. Oleum igi-
tur, quod in sacra unctione ad-
hibetur, & Dei misericordiam &
morbi sanationem, & cordis il-
luminationem denotat. Dicit ta-
men potest, orationē hæc omnia
efficere, oleum autem eorum o-
mnium quæ fiunt, externū tan-
tūm symbolum esse.

*S. Ambrosius in Missali: Bene-
dictio Olei ad unguendum tam
infirmos quàm Catechumenos:*

D 2

DEUS

Concilij Trid: antè Trident.

DEUS qui studio salutis humanæ
creaturis tuis vim benedictionis
indidisti, ut ad animarū nostrarū
sanctificatiōis utilitatē, cre-
aturarum etiā corporalium mi-
nisterio nostris salus temporibus
tribueretur, infunde sanctificati-
onem tuam huic oleo, ut ab his
quæ unxerit membra, fugatis in-
sidijs adversariæ potestatis, susce-
ptione presentis Olei sancti Spi-
ritūs gratiā, salutaris debilitatio-
nem expellat, & plenam confe-
rat sospitatem in nomine Domi-
ni Nostri J E S U Christi.

S Hieronymus ad cap. 14. Osee
Sanctum virum & convertum ad
Dominū Olivæ fructiferæ com-
parat, quæ dicit in alio loco
Ego autem sicut oliva fructifera
in Domo DEI. Cujus fructum
lib

Artic: III. Punctum II.

fibi quinque sapientes Virgines paraverunt, ex quo vulnerū mitigatur tumor, langventis membra requiescunt, in tenebris lumen accenditur, unguuntur in agone certantes.

S. Augustinus vel Autor Tract: de reſtit: Cathol: Conversationis:
Quoties aliqua infirmitas occurrerit alicui, qui agrotat, in ſola DEI miſericordia cōfidat, & Euchariftiam cum fide & devotione accipiat, Oleumque benedictum fideliter ab Eccleſia petat; undè corpus ſuum ungetur & ſecundùm Apoſtolum, oratio fidei ſalvabit infirmum, & allevabit eum Dominus; non ſolùm corporis, ſed & animæ ſalutem accipiet.

Idem lib: 2. d. viſit: infirm: c. 4.

D 3

Nec

Concilij Trid. antè Trident.

Nec prætermittendum est illud
Apostoli Jacobi præceptum: In-
firmatur quis in vobis, inducat
Presbyteros Ecclesiæ, ut orent su-
per eum, ungetes eum Oleo san-
cto. in nomine J E S U, & oratio
fidei salvabit infirmum. Ergo sic
roges de te, & pro te fieri, sicut
dixit Apostolus Jacobus, immò
per Apostolum Dominus: ipsa
videlicet Olei sacrati delibutio,
intelligitur Spiritûs sancti typi-
calis unctio.

Innocentius I. Ep. ad Decenn:
cap: 8. Adjecit etiã filius meus
Cælestinus Diaconus in Epistolâ
suâ, esse à tuâ dilectione positum
illud, quod in beati Apostoli Ja-
cobi Epistolâ conscriptum est:
Si infirmitas aliqua in vobis est,
vocet Presbyteros, & orent super
eum;

Artic: III. Punctum II:

cum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit laborantem & suscitabit illum Dominus, & si peccata fecit, remittet ei. Quod non est dubium de fidelibus ægrotantibus accipi vel intelligi debere, quod sancto oleo Chrysmatis perungi possunt, quo ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua aut suorum necessitate inungendo. Cæterum illud superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere dubium non est. Nam idcirco de Presbyteris dictum est, quia Episcopi occupationibus alijs impediti ad omnes languidos ire non possunt. Et paulò post: Pœnitentibus istud

Concily Trid: antè Trident.

infundi non potest, quia genus est Sacramenti. Nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi?

Beda in caput vi. Marci ad ea verba: Dæmonia multa eiciebant, & ungebant oleo multos ægros: Dicit Apostolus Jacobus, infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super ipsum, ungetes eum oleo, &c. Undè patet, ab ipsis Apostolis hunc sanctum Ecclesiæ morem esse traditum, ut energumeni, vel alij quilibet ægroti ungantur oleo, pontificali benedictione consecrato.

Bernardus vitâ sancti Malachie Episcopi. Habitabat vir nobilis in vicinia Benchonésis monaste-

Artic: III. Punctum II.

nasterij, cujus uxor cum infirma-
retur ad mortem, rogatus Mala-
chias ut descenderet priusquam
moreretur, infirmum uncturus
Oleo: descendit & intravit ad
eam. Quo viso exultat illa, spe
animata salutis. Et cum pararet
ungere eam, visum est omnibus
differendum potius usq; manè.
Erat enim vespera. Ac quievit
Malachias, & datâ benedicticne
super agram, exiit cum his qui
secum erant. At verò post mo-
dicum subitò clamor factus est,
planctus & strepitus multus per
totam domum siquidè insonuit
quod mortua esset. Accurrit Ma-
lachias tumultu audito, & secuti
sunt eum discipuli ejus. Et acce-
dens ad lectum, ut certò compe-
rit exspirasse, consternatus est a-

Concilij Trid. antè Trident.

nimo, tibi imputans, quod fraudata gratiâ Sacramenti obierit. Et elevatis in coelum manibus, obsecro Domine, inquit, insipienter egi, ego peccavi, qui distuli, non ista, quæ voluit. Hæc dicēs contestatus est in audientia omnium, nullam se recepturum consolationem, nullam daturum requiem spiritui suo, nisi quam tulerat, liceret restituere gratiâ. Et stans super eam, totâ nocte laborabat in gemitu suo, & pro oleo sancto, largo imbri lachrymarum perfundēs mortuam, vicem illi unctionis, quam poterat exhibebat. Ipse quidem sic. Ad suos autem, vigilate, inquit, & orate. Itaq; in Psalmis illi, ille in lachrymis, noctem dixerunt pervigilem. Et manè factò, ex-

audi-

Artic: II. Punctum II.

audivit Dominus sanctum suum,
aperuit oculos quæ fuerat mor-
tua; & ut solent qui de gravi so-
mno evigilant, fricans sibi mani-
bus frontem & tempora, super-
lectum se erigit, & agnito Mala-
chiâ, inclinans devotè salutat eum.
Sed & Malachias gratias agens
benedixit Dominum, & unxit eam,
nihilominus sciens in hoc Sacra-
mento remitti peccata, & quod
oratio fidei salvet infirmum.

*Concilium Florentinum doctri-
d. Sacrament.* Quintum Sacra-
mentum est Extrema unctio, cu-
jus materia est oleum olivæ per
Episcopum benedictum. Hoc Sa-
cramentum, nisi infirmo de cuius
morte timetur, dari non debet,
qui in his locis ungendus est: in
oculis propter visum, in auribus
pro

Concilij Trid: antè Trident.

propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum vel locutionem, in manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibi vigentē. Forma hujus Sacramenti est: per istam unctionem & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid peccasti per visum, &c. De hoc Sacramento inquit beatus Apostolus, infirmatur quis in vobis &c.

*Articuli Tertij,
Punctum Tertium.*

Demonstratio Ordinis.

Gregorius Nazianzenus, *Oratione in laudē S. Athanasij, quae est Oratio 31.* Sic porrò educat9 & insti.

Artic: III. Punctum III.

& institutus, ut nunc quoq; eos oporteret qui plebis antistites futuri, magnumq; Christi Corpus tractaturi sunt, secundum magnum DEI consilium ac præscientiam, in magnum hunc Clericorum ordinem cooptatur, atq; in eorum, qui appropinquant DEO appropinquant, numerum ascribitur, ac sacrosanctæ stationis & ordinis honore afficitur, cunctisque Ecclesiasticorum graduum muneribus deinceps perfundus, Alexâdrino populo perficitur.

Gregorius Nyssenus Oraz: de S. Baptism. Eadem etiam verbi vis Sacerdotem Augustum & venerandum facit, novitate benedictionis à communitate vulgi segregatum. Cùm enim heri ac
tempo-

Concilij Trid: antè Trident.

tempore superiori unus è multitudi-
tudine ac plebe esset, repente
redditur Præceptor, Præses, Do-
ctor pietatis, mysteriorū laten-
tium Præsul, eaque contingunt
ei, cum nihil vel corpore vel for-
mâ mutatus, sed quod ad speciẽ
externã attinet, ille sit qui erat,
invisibili quadam vi ac gratiã in-
visibilem animã in meliùs trans-
formatam gerens.

Chrysostronus l. 3. d. Sacerdot.
Sacerdotium ipsum in terra qui-
dem peragitur, sed in rerum cœ-
lestium classem ordinemq; refe-
rendum est. Atque id perquam
merito. Quippe non mortalis
quispiam, non Angelus, nõ Ar-
chang-lus, non alia quævis crea-
ta potentia, sed ipse Paracletus e-
jusmodi ordinem disposuit, &c.
Tum

Artic III. Punctum III.

Tùm probè intelliget quāto Sa-
cerdotes honore, quantā digni-
tate, quantā Spiritûs sancti gra-
tiâ dignata fuerit.

*Theodoretus ad c. 5. Ep. 1. ad
Timot.* Manus citò nemini im-
posueris; oportet enim priùs e-
xaminare vitam ejus qui ordina-
tur, deinde in ipsum invocare
gratiam Spiritûs S.

Theophylactus in cap. 19. Lucae.
Omnis cuiquēq; concredita est
præsidentia, etiâsi indignus fue-
rit, donum habet ex unctione
suâ, id quod magnum divinæ mi-
sericordiæ Sacramentum est.

Conciliū Chalcedonense Can: 2.
Si quis Episcopus propter pecu-
nias ordinationem fecerit, & nō
venalem gratiam, in venditionē
deduxerit, & propter pecuniam
ordie

Concilij Trid: antè Trident.

ordinaverit Episcopū vel Chor-
episcopum vel Presbyterum &c,
qui hæc tentasse convictus fue-
rit, de proprio gradu in pericu-
lum veniat.

Tertullianus exhort: ad Castit.
cap: 7. Differentiam inter Or-
dinem & plebem constituit Ec-
clesiæ autoritas, & honor per or-
dinis concessum sanctificatus à
DEO.

Cyprianus vel autor apud ipsum
de ablutione pedum, ordinationem
Sacramentum vocat, & cum Ba-
ptismo confert. Docemur, quæ
sic Baptismi & aliorū Sacramen-
torum stabilitas. Nam Baptismū
repeti Ecclesiasticæ prohibēt Re-
gulæ, & semel sanctificatis nulla
deinceps manus iterū conse-
crans præsumit accedere: nemo

sacros

Artic. III. Punctū III.

facros Ordines semel datos iterū renovat: nemo sacro Oleo lita, iterū linit aut consecrat: nemo impositioni manuum vel ministerio derogat Sacerdotum.

Ambrosius de dignitate Sacerdot. cap 5: Quis dat frater Episcopalem gratiam? DEUS an homo? Respondes sine dubio, DEUS. Sed tamen per hominē dat DEUS. Homo imponit manus, DEUS largitur gratiam. Sacerdos imponit supplicem dexteram, & DEUS benedicit potenti dexterā. Episcopus iniciat ordinem., & DEUS tribuit benignitatem.

S. Augustinus lib. quæst: vet: ac nov Testam: q. 93. Quod insufflasse in discipulos Dominus legitur post dies paucos resurrecti-

onis

Concilij Trid: antè Trident.

onis suæ, & dixisse: Accipite Spiritum sanctum, Ecclesiastica potestas collata intelligitur esse. Quia enim omnia in traditione Dominicâ per Spiritum S, aguntur, idcirco cum regula eis & forma traditur hujus disciplinæ, dicitur eis: Accipite Spiritum sanctum. Et quia verè ad jus Ecclesiasticum pertinet, statim subjecit, dicens: Cujus tenueritis peccata, tenebuntur: & cujus remiseritis, remittentur ei. Inspiratio ergo hæc, gratia quædam est, quæ per traditionem infunditur ordinatis, per quam commendatiores habeantur. Unde Apostolus dicit ad Timotheum: noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per impositionem manuum Presbyteri. Semel ergo fieri

Artic: III. Punctū III.

fieri oportuit, ut de cætero traditio ista non sine dono Spiritus sancti esse crederetur.

Idem de bon. Conjugali cap. 24.

Quemadmodum si fiat ordinatio Cleri ad plebem congregandam, etiam si plebis congregatio non subsequatur, manet tamen, in illis ordinatis Sacramentum ordinationis: & si aliqua culpa, quisquã ab officio removeatur, Sacramento Domini semel imposito non carebit, quamvis ad iudicium permanente.

Idem lib: 2. contr. Epist: Parmeniani c. 13. Illud quod quidã eorum veritate convicti dicere coeperunt, Baptismum quidem non amittit qui recedit ab Ecclesiã, sed jus tamen dandi amittit: multis modis apparet frustra & inane

Concilij Trid: antè Trident.

inaniter dici. Primò, quia nulla ostenditur causa, cur ille qui ipsū baptismum amittere non potest, jus dādi amittere possit. Utrumque enim Sacramentum est, & quādam consecratione utrumque homini datur, illud cūm baptizatur, istud cūm ordinatur: ideoque in Catholicā utrumque non licet iterari.

LEO Mag. Epist: 87. c. 1. Unicuique nostrum dicitur, Manu citò nemini imposueris, neque comunicaveris peccatis alienis. Quid est citò manus imponere, nisi antè ætatem maturitatis, antè tempus examinis, antè meritum laboris, antè experientiam disciplinæ, Sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis

alie-

Artic: III. Punctū III.

alienis, nisi talem effici ordinan-
tem, qualis ille est, qui non me-
ruit ordinari? &c. quis ergo dis-
simulare audeat, quod in tanti
Sacramenti perpetratur injuriā?

Gregorius Mag: ad cap: 10. lib:
1. Reg. Tulit Samuel lenticulam
olei: Hoc profectò hâc unctiōne
exprimitur, quod in sanctâ Ec-
clesiâ nunc etiam materialiter ex-
hibetur: quia qui in culmine po-
nitur, Sacramenta suscipit uncti-
ōnis. Quia verò ipsa unctio Sa-
cramentum est, is qui promove-
tur, benè foris ungitur, si intus
virtute Sacramenti roboretur. &
in illa verba; immutavit ei Deus
cor aliud: Samuel Saul in Prin-
cipem unxit, Deus autem ei cor
aliud immutavit: quia sacrorum
ordinum Sacramenta ab Eccle-
siæ Do-

Concilij Trid: antè Trident.
fiæ Doctõribus foris accipimus,
sed Sacramentorum virtute ab
omnipotente DEO interiùs ro-
boramur. Virtus verò Sacra-
menti gratia est Spiritus septi-
formis.

Concilium Florentinum doctõr:
de Sacram. Sextum Sacramen-
tum est ordinis.

Articuli Tertij,

Punctum Quartum.

Matrimonij demonstratio.

J *Reneus lib: 1. c. 1.* Quapropter
& omni modo oportere eos
Zyzygiæ (id est conjugij) me-
ditari mysterium.

Clemens Alexandrinus lib: 3.
Stromat: Si peccatum est matri-
moniu

Artic: III. Punctum IV.

monium, quod est ex lege, ne-
scio quomodo quis dicet, se DE-
VM nosse, dicens DEI iussum,
esse peccatum. Quod si lex san-
cta est, sanctum est Matrimonium.
Sacramentum ergo hoc ad Chri-
stum, & Ecclesiam ducit Apo-
stolus.

*Amphilochius homil: in Purifi-
cat Deigenitv.* Nuptiæ honora-
tæ sunt, & quovis terrestri dono
superiores, fecundæ arboris si-
militudinẽ præ se ferentes. Est e-
nim conjugium ipsum tanquam
planta quædã pulcherrima &c.

Chrysostomus in c 5. ad Ephes.
homil. 20. Reverà est mysterium
& magnum mysterium, eo, qui
genuit, qui educavit; eã, quæ
concepit, quæ cum dolore pe-
perit & afflictione, qui tot ac tan-
tis af-

Concilij Trid. antè Trident.

tis affecerūt beneficijs, cum quibus diuturnus fuit usus & cōsuetudo, relictis, ei adhærere, quæ ne visa quidem fuit, & cum eo nihil habuit commune, & eam omnib⁹ præferre. reverà est mysterium, &c. Reverà magnum est mysteriū, & ineffabilē quandam habens sapientiam. Hoc multis retro actis seculis prophæans dicit, in Christo & Ecclesia.

Tertullianus lib. 2. ad uxor. c. 9.
Unde sufficiam ad enarrandam felicitatē ejus matrimonij, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio & obsignatura angeli renuntiant. Pater rato habet?

Idem advers. Valentin. c. 30.
Nam & honorandorum conjugiorum supernorum gratia dicitur apud illos meditandum atq;
cele-

Artic: III. Punctū IV.

celebrandum semper Sacramen-
tum comiti, hoc est, foeminae ad-
haerendo.

S. Ambrosius l. 6. in Luc. 8. c.

Nec putet aliquis offendiculum
esse pietatis, ubi mandatum legis
impletur. Si enim relinquet ho-
mo patrem & matrem, & adhæ-
rebit uxori suæ, & erunt duo in
carne unâ, rectè Sacramentum
hoc in Christo servatur & in Ec-
clesiâ. *Idem ad c 5 Ephes.* My-
sterij Sacramentum grande, in-
unitate viri & foeminae esse signi-
ficat. Nec hoc prodit sed aliam
causam, quæ nõ discordet à me-
morato mysterio, flagitat, quam
scit ad profectum humani gene-
ris pertinere, hoc est, Ecclesiæ &
Salvatoris, ut sicut relictis paren-
tibus homo uxori suæ adhæret,

E

ita &c

Concilij Trid: antè Trident.

ita & relicto omni errore, Eccle-
siæ adhæreat, & subijciatur capi-
ti suo, quod est Christus.

Idem Epist: 70. Cùm conju-
gium velamine sacerdotali & be-
nedictione sanctificari oporteat,
quomodo potest conjugium dici,
ubi non est fidei concordia?

*S Augustinus de nupt: & con-
cupisc. l. 1. c. 10.* Quoniam sancti-
tudo non tantum fecunditas, cujus
fructus in prole est; nec tantum
pudicitia cujus vinculum est fides;
verum etiam quoddam Sacra-
mentum nuptiarum commen-
datur fidelibus conjugatis: unde
dicit Apostolus: Viri diligite
uxores vestras, sicut & Christus
dilexit Ecclesiam: hujus procul
dubio Sacramenti res est, ut mas-
& foemina connubio copulati,
quam

Artic. III: Punctum IV.

quàm diu vivunt, inseparabiliter
perseverent, nec liceat, exceptâ
causâ fornicationis, à conjugè
conjugem dirimi. Hoc enim
custoditur in Christo & Ecclesiâ,
ut vivens cum vivente in æter-
nùm nullo divortio separetur.
Cujus Sacramenti tanta observa-
tio est in civitate DEI nostri in
monte sancto ejus, hoc est, in
Ecclesiâ Christi, quibusque fide-
libus conjugatis &c: *vide eundem*
cap 21. ubi similiter loquitur, &
matrimonium Sacramentum con-
nubij nominat.

Idem de Fide & operib. c. 7.

In Ecclesiâ nuptiarum non solum
vinculum, verum etiam Sacra-
mentum ita commendatur, ut non
liceat viro uxorem alteri tradere.

Idem de bon. conjugali: cap: 7.

Concilij Trid. antè Trident.

Usque adeò illud foedus inicum,
nuptiale cuiusdã Sacramenti res
est, ut nec ipsã separatione irri-
tum fiat. *Vide eundem c. 24. &
de Genes. ad litter. lib. 9. c. 7. in*
quibus utrisq; locis quoq; con-
jugium Sacramentum esse dicit.

*Fevar dentius in notis ad Ire-
nei cap. 22. libri 1. scribit: Ter-
tullianus lib. 5. contr. Marcionem
sect. 38. quinquies vocat nuptias
Sacramentum, ut Augustin: l. 1.
de nuptijs & concupiscēt. sexies:
& lib. unico de bono conjugali con-
tra Jovinianum, decies.*

Articulus IV.

Ecclesiæ Catholicæ ritus in
administratione Sacramen-
torum receptos esse recipiēdos.

Verba

Articulus Quartus.

Verba Concilij.

*Receptos quoque & approbatos
Ecclesie Catholica ritus, in supra-
dictorum omniũ Sacramentorum
solemni administratione, recipio,
& admitto.*

QVia nimis longum foret o-
mnes & singulos ritus tam
prolixè probare, uno aut altero
Sanctorum Patrum, testimonio,
præcipuos tantum roborabimus.

Signum Crucis.

*S. Augustinus Tract. 118. in Jo-
annem. Signum Crucis nisi ad-
hibeatur, sive frontibus creden-
tium, sive ipsi aquæ quâ regene-
rantur, sive oleo quo Chrismate
unguntur, sive Sacrificio quo a-
luntur, nihil eorũ ritè perficitur.*

*S. Ambrosius lib. de his qui i-
nitiantur.*

Concilij Trid. antè Trident:
nitiantur myster: cap. 3. Aqua e-
nim sine prædicatione Domini-
cæ Crucis ad nullos usus futura
salutis est. Cùm verò salutaris
fuerit crucis mysterio, consecra-
ta, tunc ad usum spiritualis lavacri
& salutaris poculi temperatur.

Martialis Ep ad Burdegalens.
Hoc solo signo coelestis victoria
data est nobis, & per crucem ba-
ptisma DEI sanctificatum est.

Benedictio aquæ baptismatis.

Basilii Mag. lib: de Spiritu S.
cap: 27. Consecramus aquã ba-
ptismatis & Oleum, unctiõnis,
præterea ipsum qui baptizatur,
ex quibus scriptis? nonne à ta-
citâ secretaq; traditione: ipsam
verò olei unctiõnẽ, quæ doctri-
na scripto docuit? nõne ex arca-
na hac traditione: *Cypri-*

Articulus Quartus.

Cyprianus l. 1. Ep: 12. Oportet ergo mundari & sanctificari. Aquam prius à Sacerdote, ut possit baptismo suo peccata hominis, qui baptizatur, abluere: quia per Ezechielem prophetam Dominus dicit: Et aspergam super vos aquam mundam, & munda-
bimini ab omnibus immunditijs vestris. *Vide S. Chrysostomum in Psal: 22. S. Ambrosium de Spir: S. lib: 1. c. 7. S. Augustin: contr. Donatist: lib. 6. c. 25.*

Olei & Chrysmatis usus.

Clemens Romanus Ep: 3. Baptizetur unusquisq; in aquis perennibus nomine trinæ beatitudinis invocato super se, perunctus primùm oleo per orationē sanctificato, ut ita demum per-

Concilij Trid: antè Tridēt.

hæc consecratus possit percipere
locum cum Sanctis. *Vide eundē
Apostolic. Constit. l. 3. c. 16 & 17.*

Iustinus quest. 137. Oleo in-
ungimus, ut Christi unctiq; fia-
mus: unguento autem ad recor-
dationem ejus, qui unguenti un-
ctionem sepulturam tuam esse
reputavit.

Cyprianus lib. 1. Ep. 12. Ungi
quoque necesse est eum, qui ba-
ptizatus sic, ut accepto chrisma-
te, id est, unctione, esse unctus
DEI, & habere in se Christi gra-
tiam possit. Porro autem Eucha-
ristia, & undè baptizati ungun-
tur oleum, in altari sanctificatur.
Sanctificare autem non potuit o-
lei creaturam, qui nec altare ha-
buit, nec Ecclesiam: undè nec
unctio spiritalis apud hæreticos
potest

Articulus Quartus.

potest esse, quando constet oleū
sanctificari, & Eucharistiam fieri,
apud illos omninò non posse.]

*Vide S. Hieronymū cap. 4. contra
Luciferian: & S. Augustin. lib. 15.
de Trinit: c. 26. Item Leonem M.
Serm: 4. de Nativitate Christi c. 5.
& Fabian: Pp. Epist. 2. ad omnes
Orientis Episcopos.*

*Aurium & narium & pe-
toris inunctio.*

*Cyrillus Hierosolymit: catech. 3.
Mystagog.* Deinde aures inun-
guntur, ut ad audiendum divina
mysteria aures accipiatis. De
quibus dicebat Esaias: Et addi-
dit mihi Dominus aures ad au-
diendum. Et Dominus in Evan-
gelio: Qui habet aures audiendi
audiat. Postea nares, ut divinum
E 5 recipi-

Concilij Trid: antè Trident.

recipientes unguentum, dicatis:
Christi gratus odor est DEO, in
his qui salvantur. Tum verò &
pectus inungitur, ut induiti tho-
racem justitiæ, fortiter adversus
diaboli insultus consistatis.

*Cereorum & luminum
usus.*

*S Ambros de Mysterijs Pasche
cap 5.* Hinc casti Patres, pudicæ
etiã matres novellam per fidem
stirpem prosequuntur innume-
ram: hinc sub fidei arbore ab u-
tero fontis innocui cereorum
splendet ornatus.

*Gregorius Nazianzen Orat 40.
in S. Baptisma.* Lampades quas
accendis (*in baptismo*) illius lu-
minum gestationis figuram ge-
runt, cum quâ splendida & vir-
gines

Articulus Quartus.

gines animæ splēdidis fidei lam-
padibus Christo sponso obviam
prodibimus, nec per ignaviam
& socordiā dormientes, ne in sci-
entibus nobis, is, cujus adventus
expectatur, inopinatò adsit, nec
alimento & oleo, bonisque ope-
ribus carentes, ne à nuptiali cu-
biculo excludamur.

*Renunciatio Diabolo fa-
cienda.*

*Cyrillus Hierosolymitanus Ca-
tech: i Mystagog.* Quid igitur u-
nusquisque vestrùm stans dice-
bat? Renuncio tibi Satana.

Dionysius Eccl. hierarch: c. 4.
Deindè cùm illum occidentem
versùs attendentem, manusque
porrigentem ad eandem regionē
pertinētes, collocavit; tum eum
iubet

Concilij Trid: antè Trident.

jubet tertio Satanam. ut ita dicā
in sufflare: & præterea quæ de
fectionis & abrenūciationis sum
profiteri: eique ter abrenuncia-
tionis solennibus verbis propo-
sitis, ipsum orientem transfert.

Tertulianus de cor: milit: c. 3.
agens de traditionibus: Deniq;
ut à baptisate ingrediar, aquam
adituri ibidem, sed & aliquantō
prius in Ecclesia sub manu con-
testamur nos renunciare diabo-
lo & pompæ & Angelis ejus.

Basilus lib: de Spiritu S. c. 27.
Reliqua item, quæ fiunt in bap-
tismo, velut renunciatio Satanae
& Angelis ejus, ex quâ scripturâ
habemus? nonne ex privatâ &
arcanâ hâc traditione? nonne ex
doctrinâ, quam Patres nostri in
silencio, quod curiosos & otio-
sos submovet, servârunt.

Articulus Quartus.

S. Hieronymus ad c. 6. Amos. In
mysterijs primū n renuntiamus
ei, qui in occidente est, nobis-
que moritur cum peccatis, & sic
versi ad orientem pactum inim^o
cum Sole iustitiæ, & ei nos ser-
vituros esse promittimus. *Vide*
quoq; S. Augustinū l. 2. de Symbol:
cap. 1. & S. Ambrosium lib. de his,
qui mysterijs iniciantur, &c.

Exorcismus.

S. Chrysostomus homil. d. Ad.
& Ev. Illud etiam, quod circa
baptizandos in universo mundo
sancta Ecclesia sive sint parvuli,
sive juvenes, uniformiter agit,
non otioso contemplerur in-
tuitu. Quod cum ad regenera-
tionis veniunt Sacramentū, non
prius fontem vitæ ingrediuntur,
quàm

Concilij Trid: antè Tridēt.

quàm Exorcismis & exsufflationibus Clericorum Spiritus ab ijs immundus abigatur, & deinde vasa ejus eripiantur in possessionem translata illius victoris, qui captivam duxit captivitatem, & dona dedit hominibus.

Cyrillus Hierosolym: Catech: 2. Mystagog. Ut insufflationes Sanctorum & nominis DEI invocatio, tanquam vehementissima quædam flamma urit, Dæmones & in fugam convertit: sic & exorcisatum oleum, per orationem DEIq; invocationē, tantam virtutem consequitur, ut non modò ardentia peccatorum vestigia expurget; verùm etiam omnes invisibiles dæmones repellat.

Optatus Millevitanus l. 4. contra Do-

Articulus Quartus.

tra Donatist. Neminem fugit,
quod omnis homo qui nascitur,
quamvis de Christianis parentib⁹
nascatur, sine spiritu mundi esse
non possit, quem necesse sit ante
salutare lavacrum ab homine ex-
cludi & separari. Hoc exorci-
smus operatur per quem spiritus
immundus depellitur, & in loca
deserta fugatur.

*S. Augustinus l. 1 de nupt: &
concupisc: c. 20.* In veritate non
in falsitate potestas diabolica e-
xorcizatur in parvulis, si que re-
nunciant, quia per sua non pos-
sunt, per corda & ora gestantiū,
ut eruti à potestate tenebrarum,
in regnum sui Domini transfe-
rantur. *Idem l. 2. c. 29.* Neque
enim ex quo caput Manichæi pe-
stilentiosa doctrina, ex illo cæ-
perant

Concilij Trid. antè Trident.

perunt in Ecclesia Dei, parvuli
baptizandi exorcizari & exuffla-
ri, ut ipsis myfterijs ostenderetur
non eos in regnum Christi, nisi
erutos à tenebrarum potestate
transferri. Hos (Patres) iste au-
deat dicere Manichæos & anti-
quissimam Ecclesiæ traditionem
isto nefario crimine aspergatur,
quâ exorcizantur, & ut dixi, ex-
sufflantur parvuli, ut in regnum
Christi, à potestate tenebrarum,
hoc est diaboli & Angelorū ejus
eruti, transferantur.

Salis usus.

Origenes homil 6. in Ezechiel.
Grande opus est insaliri, Qui sa-
le cōditur gratiâ plenus est. Nam
& in communi proverbio falsus
dicitur graciosus, & è contrario
insul.

Articulus Quartus.

insulsus, qui nō habet gratiā, &c.
Oportet ergo eum qui renascitur, utique in Christo renascentem rationabile & sincerum lac desiderare: & priusquam rationabile & sine dolo lac desideret, debet sale saliri & pannorum involucris colligari, ne dicatur ad eum, sale non est salitus, & panis non est involutus.

S. Augustinus l. 1. Confess. c. 11.

Audieram adhuc puer de vitâ æternâ nobis promissâ per humilitatem Domini DEI nostri, descendens ad superbiam nostrâ, & signabar jam signo Crucis, & condiebar ejus sale jam inde ab utero matris meæ.

Gregorius Mag lib. Sacrament: de ordine ad Catechumenum faciendum: Indè verò benedicit sal hoc mo-

Concilij Trid: antè Trident:

hoc modo: Exorcizo te creatura Salis in nomine DEI Patris Omnipotentis, & in charitate Domini nostri JESU Christi, & in virtute Spiritûs sancti. Exorcizo te per DEUM vivum, & per DEUM verum, qui te ad tutelam humani generis procreavit, & populo venienti ad credulitatem per servos suos consecrari precepit, ut in nomine SS. Trinitatis efficiare salutare Sacramentum, ad effugandum inimicum, &c. postea interrogat nomina eorû, & ponit de ipso sale in os ipsorû, & dicit: Accipe salem sapientiæ in vitam æternam.

*Illinitio aurium & narium
cum sputo.*

*S. Ambrosius lib. 1 de Sacram:
cap:*

Articulus Quartus.

cap: 1. Ergo quid egimus Sab-
batho? nempe apertionē. Quæ
mysteria celebrata sunt apertio-
nis, quando tibi aures tetigit Sa-
cerdos & nares? Quod signifi-
cat in Evangelio Dominus No-
ster JESVS Christus, cūm ei obla-
tus esset surdus & mutus, & teti-
git aures ejus & os ejus. Aures,
quia surdus erat, os quia mutus.
Et ait *Epheta*, quod Hebraicum
verbum est, & latinè dicitur *ad-
aperire*. Ideò ergo tibi Sacerdos
aures tetigit, ut aperiantur aures
tuæ ad sermonem, & ad eloquiū
Sacerdotis nares, ut bonum odo-
rem accipias pietatis aternæ, &
sit in te fidei devotionisq; plena
fragrantia. *Idem dicit lib: de bis,*
qui mysteriis iniciantur. *cap 1.*

*Gregorius Mag l. Sacram: ad
cate-*

Concilij Trid: antè Trident.
catechiz: infant. Deindè verò
tangat & nares, & aures (cū di-
gito) de sputo, & dicat ad aurem
dextram *Epheta*, quod est *adape-*
rire: ad nares, in odorem *fvavi-*
tatis.

Sacræ vestes.

Anacletus Epist: 1 In solen-
nioribus diebus aut septem, aut
quinque, aut tres Diaconos, qui
Episcopi oculi dicuntur, & Sub-
diaconos atq; reliquos ministros
secum habeat, qui sacris induiti
vestimentis, in fronte & à tergo
& Presbyteri è regione dextra
lævaq; contrito corde, & humi-
liato spiritu, & prono stent vultu.

S. Hieronymus ad c. 44. Eze-
chiel. Per quæ discimus, non
quotidianis & quibuslibet pro
usu

Articulus Quartus.

usu vitæ communis pollutis vestibibus nos ingredi debere in Sancta Sanctorum, sed mundâ conscientiam, & mundis vestibibus tenere Domini Sacramenta. Vestibus lineis utuntur Ægyptij Sacerdotes, non solum intrinsicus, sed & extrinsecus. Porro religio divina alterum habitum habet in ministerio, alterum in usu vitæ communi.

S. Augustin: quest: 10. & Nov: Testam: quest: 46. Sed hinc, inquit, videtur Sacerdos fuisse Samuel, quia vestitus erat *Ephod*, quasi non hodie Diaconi dalmaticis induantur, sicut Episcopi.

Thuris vel incensi usus:

S. Chrysostomus in sua Liturgia: oratio Thymiamatis. Thy-
miam

Concilij Trid: antè Tridēt.

miama offerimus in conspectu
tuo Domine Deus noster in odo-
rem benevolentiae spiritualis.

*Dionysius Areopagita Eccles.
Hierar: cap. 7.* Pontifex perfectio
precum sacro, ad Dei altare, cum
ab eo incendendi odores iniciū
fecit, sacrum obit locum.

S. Ambrosius in c. 1. Luc. Uti-
nam nobis adolentibus altaria,
Sacrificium deferentibus, assistat
Angelus, inō praebeat se viden-
dum. Non enim dubites assis-
tere Angelum, quando Christus
assistit, quando Christus immo-
latur.

Elevatio Hostiae.

Dionysius Eccl: Hierarch: c. 3.
Pontifex, cum divina munera
laude profecutus fuerit, sacrosan-

cta &

Articulus Quartus.

cta & augustissima mysteria conficit, & quæ ante laudaverat venerandis operta atque abdita signis, in conspectum agit, divinaque munera reverenter ostendens, ad sacram illorum Communionem, & ipse convertitur, & reliquos ut communicent hortatur.

Admixtio aquæ in Eucharistia.

Alexander I. Ep: 1. decretal.

Non debet (ut à Patribus accepimus, & ipsa ratio docet) in calice Domini, aut vinum solū, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum, quia utrumque ex Latere ejus in passione sua profluxisse legitur.

Arti-

Conci'ij Trid antè Trident:

Articulus Quintus.

Doctrinam de peccato originali & justificatione esse amplectendam.

Verba Concilij.

Omnia & singula, quæ de peccato originali & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

Quoniam nimis longum foret omnia & singula puncta, quæ in dictis duobus Articulis, maximè secundo continentur, deducere, ea saltem quæ præcipuè controversa sunt hic annotabimus & demōstrabimus. Sine igitur sequentia.

Arti-ana

Artic. V. Punctum I.

*Articuli Quinti,
Punctum Primum.*

Parvulos esse baptizandos, & necesse esse ad vitam æternam consequendam, in ijs peccatū originale, quod ex Adam traxerunt, per baptismum expiari.

Verba Concilij, Sess: 5.

Si quis parvulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiamsi fuerint à baptizatis parentibus orti; aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam, anathema sit.

F

Ire-

Concilij Trid: antè Trident.

JRenus lib: 2. cap: 39. Omnes
venit Christus per semetipsum
salvare: omnes, inquã, qui per
eum renascuntur in D e u m, in-
fantes & parvulos, & pueros, &
juvenes, & seniores.

Origenes homil: 8. in Levitic.

Addi his etiam illud potest, ut
requiratur quid causæ sit, cum
baptisma Ecclesiæ in remissione
peccatorum detur, secūdum Ec-
clesiæ observantiam, etiam par-
vulis baptismum dari: cum utiq;
si nihil esset in parvulis, quod
ad remissionem deberet & ad in-
dulgentiam pertinere, gratia ba-
ptismi superflua videretur.

Idem hom: 14. in Luc. Parvuli
baptizantur in remissionem pec-
catorum. Quorum peccatorum
vel quo tempore peccaverunt

Artic. V. Punctum 1.

aut quomodo potest ulla lavacri
in parvulis ratio subsistere, nisi
juxta illum sensum, de quo paulò
antè diximus: nullus mundus à
sorde, nec si unius diei quidem
foerit vita ejus super terram? Ec-
quia per baptismi Sacramētū na-
tivitatis sordes deponuntur, pro-
pterea baptizātur & parvuli. Nisi
enim quis renatus fuerit ex aqua
& Spiritu, non poterit intrare in
regnum coelorum.

S. Chysostomus homil. de Ad. & Eva. Ideò prædicat Ecclesia Ca-
tholica ubique diffusa, debere
parvulos baptizari propter origi-
nale peccatum, quia filios pro-
creare ex præcepto DEI venit;
cupiditas verò quæ facit filios
procreare, ex pœna peccati ve-
nit. Baptismus parvulorum a-
bluit

Concilij Trid. antè Trident.

bluit omne originale peccatum.

*Joannes Maxentius in Profess.
Fidei.* Propterea recentes ab u-
tero parvulos, non tantùm ut ad-
optionem mereantur, aut pro-
pter regnum cœlorum: sed in-
remissionem peccatorum credi-
mus baptizari, ne pereant in æ-
ternum.

S. Cyprianus l 3. Ep: 8. Quan-
tum ad causam infantium perti-
net, quos dixisti intra secundum
vel tertium diem quo nati sunt
constitutos baptizari non opo-
tere universi judicavimus, nulli
hominum nato misericordiam
DEI & gratiam denegandam.
Nam cùm Dominus in Evange-
lio suo dicat: Filius hominis nõ
venit animas hominum perdere
sed salvare; quantũ in nobis est

si fie

Artic: V. Punctum I.

si fieri potest, nulla anima per-
denda est.

S. Ambrosius l. 2. de Abraham
c. 11. Nisi quis renatus fuerit ex
aqua & Spiritu sancto, nō potest
introire in regnum DEI. utique
nullum excipit, non infantē, non
aliquā prævencum necessitate.

Syricius Ep: 1. ad Himeriū c. 2.
Sicut sacram ergo Paschalem re-
verentiam in nullo dicimus esse
mianendam: ita infantibus, qui
necdum loqui poterunt per æta-
tem, vel his, quibus in qualibet
necessitate opus fuerit, sacri undā
baptismatis, omni volumus cele-
ritati succurri, ne ad nostrā per-
niciem tendat animarum, si ne-
gato desiderantibus fonte saluta-
ri, exiens unusquisque de seculo,
& regnum perdat & vitam.

Concilij Trid antè Trident.

S. Hieronymus dial: 3 cōtr. Pelagian: cap. 6. Critobulus: Dic quæso, & me omni libera quæstione, quare infantuli baptizentur? Atticus: Ut eis peccata in baptisate dimittantur. Critobulus: Quid enim commeruere peccati? quis, quam ne solvitur non ligatus? Atticus: Me interrogas? respondebit tibi Evangelica tuba, Doctor gentium, vas aureum in toto orbe resplendens: Regnavit mors ab Adam usque ad Moysen, etiam in eos, qui non peccaverunt, in similitudinem prævaricationis Adam, qui est forma futuri &c. Qui parvulus est, parentis in baptismo vinculo solvitur: qui ejus ætatis est, quæ potest sapere, & alieno & suo Christi sanguine liberetur.

S. Au.

Artic: V. Punctum I.

S. Augustinus Epist: 28. ad Hieronymum. Quisquis dixerit, quod in Christo vivificabuntur etiam parvuli, qui sine Sacramenti eius participatione de vita exeunt: hic profectò & cõtra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam, ubi propterea cum baptizandis parvulis festinatur. & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos vivificari omninò non posse. Qui autem non vivificatur in Christo, restat ut in eadem damnatione maneat: de qua dicit Apostolus, Per unius delictum in omnes homines ad condemnationem.

Idem l. 4. de Baptis. cõtr. Donatist. c. 23. Quod traditum tenet universitas Ecclesiæ cum par-

Concilij Trid: antè Trident.

vuli infantes baptizantur, qui
certè nondum, possunt corde
credere ad justitiam & ore con-
fiteri ad salutem, quod latro po-
tuit, quin etiã flendo & vagiendo
cùm in eis mysteriũ celebratur,
ipsis mysticis vocibus obstrepũt,
& tamen nullus Christianorum
dixerit eos inaniter baptizari.

Idem Epist: 89. Quod dicunt
infantem morte præventũ, non
baptizatum perire non posse,
quoniam sine peccato nascitur:
non hoc dicit Apostolus, & arbi-
tror esse meliũs, ut Apostolo po-
tiũs, quàm istis credamus. Dicit
enim ille Doctor gentium, in quo
Christus loquebatur: Per unum
hominem peccatum intravit in
mundum, & per peccatũ mors;
& ita in omnes homines per-
tran-

Artic: V. Punctum I.

transijt, in quo omnes peccaverant &c. Proindè isti quem fortè invenerint infantem non ex illius unius hominis concupiscentiâ procreatum, ipsum dicant illi damnationi non esse obnoxium, nec per Christi gratiâ ab illâ damnatione esse liberandum.

Idem l. 3. de Anima & ejus origine c. 9. Noli credere, noli dicere, noli docere, infantes antequam baptizentur morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse Catholicus.

Patres Concilij Carthaginensis Epistola ad Innocentiũ P. R. & est inter Epist: S. Augustini 90. Parvulos etiã propter salutem, quæ per Salvatorem Christum datur, baptizandos negant, ac sic eos

Concilij Trid: antè Tridēt.

mortiferâ istâ doctrinâ in æternū
necant, promittentes, etiâ si non
baptizentur habituros vitam æ-
ternam nec pertinere ad eos, de
quibus Domin⁹ ait: venit enim
Filius hominis quærere & salvare
quod perierat. Quia isti inqui-
unt, nō perierant, nec est quod in
eis salvetur, ut tanto pretio re-
dimatur, quia nihil est in ijs vi-
tium, nihil tenetur sub diabo-
li potestate captivum.

*Concilium Millevitanum Epist:
ad Innocentium (Epist. S. August:
92.)* Pueros quoque parvulos,
si nullis innoventur Christianæ
gratiæ Sacramentis, habituros vi-
tam æternam nequam præsum-
ptione contendunt, evacuantes,
quod dicit Apostolus: Per unū
hominem peccatum intravit in
mun-

Artic: V. Punctum I.

mundum, & per peccatū mors,
& ita in omnes homines pertran-
sijt, in quo omnes peccaverunt.

*Innocentius I. Ep. ad Conciliū
Milleuitanum (est inter S. Augu-
stini 93.)*: Illud verò quod Fra-
ternitas vestra eos asserit prædi-
care, parvulos æternæ vitæ præ-
mijs absq; baptismatis gratiâ pos-
se donari, perfatum est. Nisi e-
nim manducaverint carnem Fi-
lij hominis, & biberint sangvinē
ejus, non habebunt vitam
in semetipsis. Qui autem hanc
in ijs sine regeneratione defen-
dunt, videntur mihi ipsum bap-
tismum velle cassare, cū prædi-
cant hos habere, quod in eos cre-
ditur non nisi baptisate confe-
rendum. Si ergo nihil volunt
officere non renasci, fateantur
neces-

Concilij Trid: antè Trident.
necesse est nec regenerationis sa-
cra fluentia prodesse. Verum
ut superfluatorū hominum prava
doctrina celeri veritatis possit ra-
tione discindi, proclamat Domi-
nus in Evangelio dicens: Sinice
infantes venire ad me, & nolite
eos prohibere: talium est enim
regnum coelorum.

*Articuli Quinti,
Punctum Secundum.*

IN Baptismo reatum peccati o-
riginalis remitti, & totum il-
lud, quod veram & propriā pec-
cati rationem habet, colli; non
verò saltem radi aut non impu-
tari. Manere autem in baptiza-
tis concupiscentiam & fomitem,
cumq; non esse peccatum, sed ad
pecca-

Artic: V. Punctū II.

peccatum inclinare. *vide verba
Concilij ferè eadem, Sess. 5.*

Origenes homil: 4. in Cant. Am-
putantur & exsecantur ab homi-
nibus peccata, cùm in baptismo
donatur remissio peccatorum.
Idem homil. 14. in Luc. Quia per
baptismi Sacramentum nativita-
tis sordes deponuntur, propte-
rea baptizantur & parvuli. Nisi
enim quis renatus fuerit ex aquâ
& Spiritu, non poterit introire
in regnum coelorum.

*Epiphanius in Ancorato circ:
fin.* Aquæ non in uno hominis
membro fiunt, sed totum homi-
nis corpus purificant & circum-
cidunt, & ab omnibus malis li-
berant.

*Chrysostomus Serm: II. in E-
pist: ad Philippen:* Christus phar-
macum

Concilij Trid: antè Trident.

macum quasi quoddam antido-
tum dedit baptismi lavaerum,
& sic omnem evomimus mali-
tiam: & effugata sunt simul om-
nia, & inflammatio cessit, & fe-
bris extincta est, & sanies exsic-
cata. Omnia enim & quæ ab a-
varitia, & quæ ab ira, & cætera
omnia mala per spiritum evanu-
erunt: aperti sunt oculi, apertæ
sunt aures, aptam vocem locuta
est lingua, vires acquisivit anima,
accepit talem pulchritudinem,
florem ac vigorem corpus, qua-
lem decebat habere pulchritudi-
nem filium DEI, natum ex Spiritu
sancti gratiâ.

*Philo Carpathius in Cantic: Can-
ticor.* Addit ut ex vera confessi-
one suorum scelerum in ipso la-
vacro regenerationis toti mun-
dati

Artic: V. Punctum II.

dati sunt, & nive candidiores facti veterem hominem cum malefactis suis omnibus exuerint.

Martialis ad Tholosanos cap: 1.

Vos enim estis membra Christi & corpus immaculatum, nec aliquâ in re coinquinatum, neq; sordibus obvolutum. Jam enim Sancti sicuti & mundati estis aquâ regenerationis.

Cyprianus sive author Serm. de ablut: ped. De abdito & secretissimo Spiritûs sancti munere hujus gratiæ liquor emanat, sic lavans quos parentalis labe infecerat, ut nec actualis nec originalis macula aliqua sui post ablu-tionem illam vestigia derelinquat.

Rheticius apud S. Augustinum lib: 1. contr. Julian: c. 1. Hanc esse prin-

Concilij Trid. antè Trident.

se principalem in Ecclesia indulgentiam neminem præterit, in qua antiqui criminis omne pondus exponimus, & ignoratiæ nostræ facinora prisca delemus, ubi & veterem hominẽ cum ingenuis sceleribus exuimus.

S. Ambrosius d. Sacram: l. 1. c. 4.
Qui per hunc fontẽ transit, transit à terrenis ad coelestia. Hoc est enim Pascha, id est, tráfitus ejus: transitus à peccato ad vitam, à culpâ ad gratiam, ab inquinamento ad sanctificationem. Qui per hunc fontem transit non moritur, sed resurgit. *Idem de ijs qui mysterijs initiantur c. 3.* Aqua est, quâ caro mergitur, ut omne abluatur peccatum, sepelitur illic omne vitium.

*S. Augustinus lib. 1. contr: duas
Epist.*

Artic: V. Punctum II.

Epist: Pelagian: cap: 13. Dicimus
baptisma dare omniū indulgen-
tiam peccatorum, & auferre cri-
mina, non radere, nec ut omniū
peccatorum radices in malâ car-
ne teneantur, quasi rasorum in
capite capillorum, unde crescât,
iterum refecanda peccata.

Idem l. 3. c. 3. Baptismus qui-
dem abluit peccata omnia, pror-
sus omnia, factorum, dictorum,
cogitatorum, sive originalia sive
addita, sive quæ ignoranter, sive
quæ scienter admissa sunt: Sed
non aufert infirmitatem cui re-
generatus resistit, quando bonū
agonem luctatur.

Idem in Enchirid: ad Laurent:
c. 64 Excepto baptismatis mu-
nere, quod contra originale pec-
catum donatum est, ut quod ge-
nera-

Concilij Trid. antè Trident.

neratione attractum est, regeneratione detrahatur, & tamen activa quoque peccata, quæcunque corde, ore, opere, commissa invenerit, tollit.

Gregorius Mag. lib. 9. Epist: 39.
Si qui sunt, qui dicunt peccata in baptisate superficietenus dimitti, quid est hac prædicatione infidelius, in quâ ipsum fidei Sacramentum festinant solvere? In quo principaliter ad cœlestis mundiciæ mysterium anima ligatur, ut absoluta radicibus à peccatis omnibus, soli illi inhæreat, de quo Psalmista ait: Mihi autè adharere DEO bonum est, Certè enim maris rubri transitus figura sancti baptismatis fuit, in quo hostes à tergo sunt mortui, sed alij contra faciem in eremo sunt inventi

venti

Artic: V. Punctum II.

venti. Sic quippe omnes, qui in sancto baptisinate tinguntur, eorum peccata præterita omnia laxantur, quia eis veluti Ægyptij hostes à tergo moriuntur. Sed in eremo alios hostes invenim⁹: quia dum in hâc vitâ vivimus, priusquam ad promissionis patriam pertingamus, multæ tentationes nos fatigant, & ad terrâ viventium tendentib⁹ iter intercludere festinant. Qui ergo dicit peccata in baptisinate funditus non dimitti, dicat in mari rubro Ægyptios non veraciter mortuos. Si autem fateatur Ægyptios veraciter mortuos, fateatur necesse est peccata in baptisinate fundit⁹s mori: quia nimirum, plus valet in absolute nostra veritas, quàm umbra veritatis.

in E.

Concilij Trid: antè Trident.

in Evangelio Dominus dicit: qui lotus est non indiget, nisi ut pedes lavet, sed mundus est totus. Si igitur peccata in baptismo funditus minimè dimittuntur, quomodo is qui lotus est, mundus est totus? Totus enim mundus dici non potest, cui de peccato aliquid remansit. Sed nemo resistit voci veritatis, quæ ait: qui lotus est mundus est totus. Nihil ergo ei de peccati sui contagione remanet, quem totum fatetur mundum ipse qui redemit.

*Articuli Quinti,
Punctum Tertium.*

Justitiam acceptam conservari
atque etiam augeri per bona o-
pera; eaque non solummodo fru-
ctus &

Artic: V. Punctū III.

Etus & signa esse adeptæ justificationis ; sed etiam causam augenda ipsius justificationis.

Verba Concilij, *Sess. 6. c. 24.*

Si quis dixerit justitiam acceptam non conservari, neque etiam augeri per bona opera : sed opera fructus solummodò & signa esse justificationis adeptæ, non autem ipsius augēda causam, anathema sit.

O Rigenes homil: 2. in Levitic: Audi nunc, quanta sint remissiones peccatorum in Evangelio. Est ista prima quâ baptizamus in remissionem peccatorum: Secunda remissio est in passione martyrij: tertia est, quæ pro eleēmosyna datur. Dicit enim Salvator: verumtamen da
cc cle-

Concilij Trid. antè Trident.
te eleëmofynam, & ecce omnia
munda sunt vobis?

Cyrillus Hierosolymit: Catech 8.
Poterit lanè aliquis etiam per pe-
cunias justificari. Esurivi, in-
quit, & dedistis mihi manduca-
re, omninò id per pecunias. Et
vis nosse, quod bona & opes
possunt esse ostium regni celo-
rum? Vende omnia quæ ha-
bes, inquit, & da pauperibus, &
habebis Thesaurum in Coelis.

*Chrysostomus homil 34. in Ge-
nes.* Hic erudiamur, ut magna in
dandis eleëmofynis largitate u-
tamur, quo datis parvis adipi-
scamur magna. Quomodo e-
nim paria sunt, dic obsecro, da-
re parùm argenti, & obtinere
peccatorum remissionem? pa-
scere esurientem, & in die illâ
horri-

Artic: V. Punctum III.

horribili fiduciam assequi, & audire verba nulli regno conferenda: Esurivi & dedistis mihi quod comederem? Et mox: Esto fidelis eorum, quæ tibi à Domino concessa sunt, bonorum dispensator, ut adjutus illius penuriâ, tibi supernam concilies gratiam. Et postea: Nullum omninò aliud bonum sic poterit restringere peccatorum nostrorum incendium, ut eleëmofynæ largitas: hæc & peccatorum nostrorum abolitionem operatur, & magnâ nobis fiduciam conciliat, & præparat, ut ineffabilibus illis bonis frui tunc liceat.

Et homil: 33. ad popul: Antioch:
Eleëmofyna æternam ministrat
vitam, ex mortis manibus eripit,
& in utrâque vitâ claros exhibet;
& man:

Concilij Trid: antè Trident.

& mansiones ædificat in Coelis,
& æterna paratilla tabernacula.
Hæc lampades nostras non sinit
extingvi, nec sordidis indutos
vestibus in nuptijs videri; sed la-
vat & nive mundidiores reddit.
Non sinit nos eò deducere, ubi
dives ille; nec audire verba tre-
menda, sed in Abrahamæ sinus de-
ducit.

Id. S. Chrysoſtom ſ. 2. de jejum.
Cùm in paradiso pro magnâ cõ-
moditate indicitur, multò ma-
gis extra paradisum necessarium
postulatur. Et cum ante plagã
remedium utiliter demõstratum
est, multò magis fauciatis appe-
tendum est, ut præstet vulnerib⁹
sanitatem. Et cùm antè confi-
ctum ad resistendum libidinosis
voluptatib⁹ clypeus, nobis absti-
nentia

Artic: V. Punctū III.

mentiaē necessarius fuit: multo magis in ipso nostro certamine jejuniij auxilium ad nostram victoriam flagitandum est.

Idem homil: 20. in 2. ad Cor: 9.

Quemadmodum triticum quod seminatur pragnantes aristas ostendit: ita & eleēmosyna multos manipulos justitiæ efficit, & ineffabiles proventus profert.

Idem Serm: 3. in dict: Apostoli,

habentes eundem Spiritum, &c. Non tam apta est aqua ad abluendas corporis maculas, quàm eleēmosyna ad abolendas sordes animæ.

Id. homil: 34. ad Popul: Antioch:

Ait enim (Psalm: III.) Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi. Brevi tempore distributionem fecit, &

G

peren-

Concilij Trid. antè Trident.

perenni ævo permanet ejus justitia. Quid hoc unquam possit esse beatiùs? Propterea cohortor per eleēmosynam attraham⁹ justitiam, ut & de nobis hoc dicatur: Dispersit, dedit pauperibus. Postquam enim dixit, dispersit, ne putares, quod dispersa periissent, propterea statim intulit, justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Hilarius in Psal: 133. Elevanda opera nostra sunt in DEI sancta, id est, in nudis vestiendis, in esurientibus cibandis, in sitientibus potandis, in afflictis consolandis, in oppressis adjuvandis, in omnibus diligendis. Hæc enim nos in hac corporis nostri infirmitate sanctificāt: Hæc DEO placita & sancta sunt.

Hieros.

Artic. V. Punctum III.

Hieronimus in Psal: 133. Pec-
cata, quæ jam aliter lavare non
possumus, extingvit eleëmofyna.
Quid scriptum est? Sicut aqua
extingvit ignem, sic eleëmofy-
na extingvit peccata. Hoc præ-
stat eleëmofyna, quod & baptri-
sma: Quomodo baptrisma no-
bis peccata dimittit, ita & eleë-
mosyna nobis peccata dimittit.
Similiter quoq; loquitur S. Cy-
prianus l. de operib: & eleëmosyn.
Item S. Augustinus lib 50. homil.
hom: 39. ubi eleëmofynas secun-
dum baptrisma nominat.

Idem S. Hieronym: ad c. 6. Da-
niel: Si Rex nesciens DEUM je-
junat pro altero, quem vult de
discrimine liberari: quantò ma-
gis nos pro peccatis proprijs in-

Concilij Trid: antè Trident.
ediâ, & vigilijs debemus DEUM
ad clementiam flectere.

Idem ad cap: 3. Jone. Saccus &
jejunium arma sunt poenitentiae,
auxilia peccatorum.

*Idem S. Augustinus Serm: 50. de
Temp: c. 10.* Multa alia sunt divi-
ni eloquij documenta, quibus
ostenditur multum valere eleē-
mosynam ad extingvenda & de-
lenda peccata. Proinde illis
quos damnaturus est, imò plus
illis quos coronaturus solas ele-
mosynas imputabit, tanquam
dicens, difficile est, ut si exami-
nem vos, & appendā vos, & scru-
ter diligentissimè facta vestra,
non inveniam undè vos damnē:
sed ite in regnum. Esurivi enim
& dedistis mihi manducare. Non
ergo itis in regnum quia nō pec-
castis.

Artci V. Punctum III.

castis, sed quia vestra peccata e-
leëmofynis redemistis.

*Athanasius de Virginit: S. me-
ditatione.* Jejunium morbos fa-
nat, destillationes exficcat, da-
mones fugat, malasq; cogitatio-
nes expellit, & mentem nitidio-
rem reddit, & cor purgatius &
corpus salubrius, & ad thronum
DEI hominem sistit.

*Basiliius Mag: bomil: 1. de laud:
jejun:* Quemadmodum vermes,
qui in puerorū intestinis germi-
nant, pharmacis quibusdā vehe-
menter acribus & amaris excuti-
untur: ita peccatū in intimis se-
cessibus habitans, extinguit ne-
cātq; simul atque in animam su-
pervenerit jejunium, ob hoc ip-
sum suo dignum nomine. *Idem
bomil: 2.* Quemadmodum o-

Concilij Trid: antè Trident.

leum oblinic achlectam, ita jejunium robur addit ei, qui ad pietatem se exercet. Itaque quantum subtraxeris carni, tantò reddes animam habitudine spirituali nitidiorem.

Theodoretus ad cap: 1. Joel. Ex dictis plenè docemur, ut jejunium animæ malè habenti sit medicina salutaris. Quare jejunio subjunct curacionem, sanctificate, inquit, jejunium, prædicate curacionem.

Tertullian. lib. d. jejun: advers. Psychicos c. 7. Per hanc mœroris sequelam & inedia, etiam civitas illa peccatrix Ninive de exitio prædicato liberatur. Satis enim pœnitentia scelerum commendaverit DEO jejunium tri-duò sancta, etiã pecudibus en-

ais,

Artic: V. Punctum III.

Etis, quibus iratus DEUS nō erat.
Sodoma quoque & Gomorra
evasissent, si jejunassent.

Theophylactus in 2. Ep. ad Cor.
cap. 9. Quod planè semen ma-
vult, ut egentibus distributum
spirituale reddatur & transfera-
tur in animum. Ex hoc enim
quidvis boni operis nobis suc-
crescit, & justitiæ insuper mani-
puli augetur, ob idq; illud sub-
jungit & augebit incrementa ju-
stitiæ vestræ.

Cyprianus Serm: 1. de Eleemos.
Coarctati eramus, & in angustū
innocentiæ præscriptione con-
clusi, nec habebat quod fragili-
tatis humanæ infirmitas atq; im-
becillitas faceret, nisi iterum pie-
tas divina subveniens, justitiæ &
misericordiæ operibus ostensis,

Concilij Trid: antè Trident:

viam quandam tuendæ salutis aperiret, ut sordes postmodum, quascunque contrahimus eleemosynis abluamus. Loquitur in Scripturis Spiritus S. & dicit: Eleemosynis & fide delicta purgantur. Non utique illa delicta, quæ fuerant ante cõtracta: nam illa Christi sanguine & sanctificatione purgantur. Jam denuò dicit: Sicut aqua extingvit ignem, sic eleemosyna extingvit peccatum. Hic ostenditur quoque & probatur, quia sicut lavauro aquæ salutaris gehennæ ignis extingvitur, ita eleemosynis atque operationibus justis delictorum, flamma sopitur. Et quia semel in baptismo remissio peccatorum datur, assidua & jugis operatio, baptismi instar imitata, Dei rur-

sus in.

Artic: V. Punctum III.

fus indulgentiam largitur. *Idem*
ibid: Qui ergo locuples ac dives
es, eme tibi à Christo aurū igni-
tum, ut sordibus tuis tanquam
igne decoctis, esse aurum mun-
dum possis, si eleëmofynis & ju-
stâ operatione purgeris. Eme ti-
bi albam vestem, ut qui secun-
dum Adam nudus fueras & hor-
rebas ante deformis, indumento
Christi candido vestiaris.

S. Ambrosius de helia & jejun.
cap. 3. Quid est jejunium, nisi
substantia & imago coelestis? Je-
junium refectio animæ, cibus
mentis est: Jejunium est vita An-
gelorum, jejunium culpæ mors,
excidium delictorum, remediū
salutis, radix gratiæ, fundamen-
tum est castitatis. Hoc ad DEUM
gradu citius pervenitur.

Concilij Trid antè Trident:

*Idē S. Ambrosius unâ cum alijs
Episcopis Epistolâ 81. ad Siricium
Papam contra Jovinianum here-
ticum: Agrestis ululatus est, nul-
lam virginicatis gratiam, nullum
castitatis ordinem servare, pro-
miscuè omnia velle confundere,
diversorū gradūs abrogare me-
ritorum & paupertatem quandā
coelestium, remunerationem in-
ducere, quasi Christo una sic pal-
ma quam tribuit, ac non plurimi
abundent tituli præmiorū. Ni-
nive se à morte jejunio liberavit.
Et ipse Dominus ait: non eijci-
tur hoc genus, nisi per orationē
& jejunium.*

*Idem c. 4. Operui in jejunio
animam meam.. Bonum experi-
mentum quod animam tegit, ne
à tentatore deprehendatur, ne à
tenta-*

Artic: V. Punctum III.

tentatore nudetur. Bonum ve-
lumen quod tegit culpam, tegit
abstinentia, tegit gratia. Tegit
gratia dum remittit, & omnem
abolet errorem. Tegit abstenen-
tia dum abluic vitium, & mœsto
abscondit affectu atq; extenuat
pœnitendo. Etenim jejunium,
& eleëmofyna à peccato liberāt.
Vide illum in sequentibus, ubi
multa similia pulchra de jejunio
invenies. *Item Epist: 81. ad Ec-
clesiam Vercellensem contra eos,*
qui nullum dicūt esse abstenen-
tiæ meritum.

S. Augustinus de nat: & grat:
cap: 70. Caritas inchoata, in-
choata justitia est: Caritas pro-
vecta, pro vecta justitia est: Cha-
ritas magna, magna justitia est:
Caritas perfecta, perfecta justiti-
a est.

Concilij Trid. antè Trident.

*Idē S. Augustinus Serm 16. de
verb: Apost: Justificati sum 9; Sed
ipsa justitia cūm proficimus, cre-
scit. Et quomodo crescit dicam,
& vobiscum quodammodo con-
feram, ut unusquisque vestrum
jam in ipsā justificatione consti-
tutus, acceptā scilicet remissione
peccatorum per lavacrum rege-
nerationis, accepto Spiritu san-
cto, proficiens de die in diem, vi-
deat ubi sit, accedat, proficiat,
crescat, donec consumetur, non
ut finiatur, sed ut perficiatur.*

*S. Prosper in resp: ad c. 6. Cal-
tor. Justificatus homo, id est, ex
impio pius factus, nullo præce-
dente bono merito accipit do-
num, quo medio acquirat & me-
ritum: ut quod in illo inchoatū
est per gratiam Christi, etiam
per in-*

Artic: V. Punctum IV.

per industriam liberi augeatur
arbitrij, nunquam remoto adju-
torio DEI, sine quo nec profice-
re, nec permanere in bono quis
quam potest.

Articuli Quinti,

Punctum Quartum.

Nillum hominē solā fide, vel
solā imputatione justitiæ Chri-
sti, aut solā remissione peccato-
rum justificari, exclusā scilicet gra-
tiā & Charitate, quæ in corde i-
pſius per Spiritum sanctum dif-
funditur, atque illi inhaeret: gra-
tiam quoque quā justificamur,
non esse tantum favorem DEI.

Verba Concilij.

Sess. 6. Can. 9. & II.

Si quis dixerit impium justifi-

carè

Concilij Trid: antè Trident.

*cari solâ fide, vel solâ imputatio-
ne justitiæ Christi, vel solâ pecca-
torum remissione, exclusâ gratiâ
& Charitate, quæ in cordibus eo-
rum per Spiritum sanctum diffun-
datur, atque illis inhereat, aut e-
tiam gratiam quâ justificamur esse
tantum favorem, D E I, anathe-
ma sit.*

Ignatius *Epist: ad Ephes.* Prin-
cipium vitæ fides, finis ejusdem
charitas. Ambæ autem simul
junctæ in unitate factæ D E I ho-
minem perficiunt.

Origenes Tract: 32. in Matth.
Qui profitentur quidem fidem
in Jesu, non autem præparant se
bonis operibus ad salutem, assi-
milantur Virginibus fatuis.

*Gregorius Nazianzen: Orat: 40.
in S. Baptisma. Decimo ac po-
stremo*

Artic: V. Punct: m IV.

stremo loco super hoc dogmatū
fundamento bona opera extruē:
quando quidem fides sine ope-
ribus mortua est, quemadmodū
& opera si fides absit.

*Gregorius Nyssenus homil 8. in
Ecclesiast.* Cūm Apostolus cum
fide connexuisset & contexuisset
justitiā, per ea armatum munit
thorace, rectè & tutè per utrūm-
que milici pectus muniens. Non
potest enim fieri, ut alterum ab
altero disjunctum, ex se tuta pre-
beat arma ei, qui ipsa tractat.
Neque enim fides absque operi-
bus justitiæ sufficit ad servandū,
neque rursus vitæ justitia per se
tuta est ad salutem, si sejuncta sit
fides.

S. Chrysof: homil: 52. in Matth:
Verè fatui sunt omnes homines,
qui

Concilij Trid: antè Tridēt.

qui hoc solùm existimāt sibi posse sufficere ad salutem, quia credunt in Christum, & Christiani dicuntur, & non festinant semetipsum bonis operibus commendare, nec audiunt S. Jacobum dicentem, quia fides sine operibus mortua est.

S. Chrysof: homil. 9. in Joann:
Ad animæ puritatem servandam non satis est baptisari duntaxat & credere: sed si perpetua eâ frui munditiâ & pulchritudine volumus, dignam se vitam exhibere oportet. Nolimus igitur, nolimus inquam, dilectissimi fidem nobis ad salutem satis esse existimare. Nam nisi vitam puram exhibuerimus, ex hac cœlesti vocatione digna nos induerimus vestimenta, quibus ad nuptias
admitte

Artic: V. Punctum IV.

admittamur, nihil nos eripiet,
quin eodem, quo miser ille, affi-
ciamur supplicio. *vide eundē ho-
mil 30. in Joannem.*

*Idē S. Chrysoft: homil: 1. in c. 1.
ad Ephes. ad ill. verb: ut laudetur
gloria gratiæ suæ &c. Quā (gra-
tiā) gratiosos nos reddidit, in-
quit: non dixit, quam largitus
est, sed quā gratiosos nos reddi-
dit. Hoc est: non solum pecca-
tis liberavit, sed & dilectos ami-
cos efficit. Quemadmodum e-
nim, si quis scabiosum quendam
peste morbo, senio, paupertate,
pariter ac fame corruptū nactus,
formosum, mox adolescentem,
reddat, qui quosvis venustate su-
peret, vehementem splendorem
ex genis emittat, ipsaque fulgura
oculorum repercussionibus ob-
scureet,*

Concilij Trid: antè Trident.

scuret, quem deindè & in ipsum
ætatis florem constituat, atq; in-
super & purpurâ, & omnigeno
mundo vestiât, atque exornet:
non aliter animam nostrâ DEUS
& elaboratam, & pulchram, &
desiderabilem ac dilectam red-
didit.

*Philo Carpathius in Cantic: ad
illa verba: Pulchra es dilecta:*
Fides integerrima, spes firmissi-
ma, sincera charitas necessariae
sunt sponsæ, & cuicumque fidei
animæ, si victrices adversus cal-
lidissimos hostes evadere con-
tendunt.

*Theophylactus in 1. Epist: ad Co-
rint: c. 6.* Cùm essetis his, quæ
antea diximus, vitijis inquinati;
ab his tamen nos mundiores ef-
ficat, & labe tam tetra abstergit.
Neque

Artic: V. Punctum IV.

Neque id modo, quin & vos ille sanctificat, quo pacto? justificando inquit. Cùm enim prius vos abluisset, & justitiã condonasset, mox & sanctimoniam contulit, nec in hujus illiusve nomine, sed Christi duntaxat. In Spiritu sancto, hoc est, Trinitas hæc omnia vobis largita est.

Cyrillus Alexandrin: lib: 10. in Joann. cap. 18. Qui verbis nudis Christum confitentur, sed mandatorum observatione, id est, charitate ad perfectionem non conformantur, quamvis Christo fide inhæreant, in eoq; hac ratione maneat, verba tamen ejus non habent. Non oblici quidem illi prædicationis Evangelicæ, sed illecebris voluptatum capti, Spiritus gratiam abijciant. De quib⁹
Salva-

Concilij Trid: antè Trident.

Salvator ait: Non omnis qui dicit mihi, Domine Domine, introibit in regnum coelorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in caelis est, Quod autem fides ad salutem non sufficiat, Christi etiã discipulus ostendit, scribens: Tu credis, quia unus est Deus, dæmonia etiam credunt & horrescunt. Si ergo fides sola sufficeret, multitudo dæmonum perire non posset. Quare oportet ad fidem opera charitatis accedere. Nam qui sic facit, is & in Christo per fidem manet, & in corde suo verba ejus conservat.

S. Hieronymus ad c. 25. Matth.
Oleum habent Virgines, quæ juxta fidem & operibus adornantur. Non habent oleum, qui videntur simili quidem fide Dominum
confi-

Artic: V. Punctum IV.

confiteri, sed virtutum opera
negligunt.

Epist: 27. ad Eustoch. cap. 14.

Vale ô Paula, Fides & opera tua
Christo te sociant: præsens faci-
lius quod postulas impetrabis.

S. Ambrosius lib 2. de offic: c. 2.

Habet ergo vitam æternã fides,
quia fundamentum est bonum.
Habent & bona facta, quia vir
justus & dictis & rebus probatur.

S Chrysof: homil: 14. in Joan:

Non hæc nobis duntaxat gratia
data est, venia scilicet peccato-
rum: sed justitia, sanctificatio,
adoptio, Spiritûs sancti gratia,
longè clarior, longè uberior: ad
hæc & alia major, hoc est, à spi-
ritu & reconciliatione fiducia.

Idem homil: 70. in Matth. Ne
fideles solâ fide salvari posse cõ-
fidant,

Concilij Trid: antè Tridēt.

fidant, de poena malorum disse-
rit, Ita infideles ad fidem, fide-
les verò ad rectè vivendum co-
hortantur.

S. Augustinus de fide & operib.
cap: 14. Jam illud videam⁹, quod
excutiendum est à cordibus re-
ligiosis, ne malâ securitate salu-
tem suam perdant, si ad eam ob-
tinendam sufficere solam fidem
putaverint, benè autem vivere,
& bonis operibus viam DEI te-
nere neglexerint &c. Cùm ergo
Apostolus dicit, arbitrari se ju-
stificari hominem per fidem sine
operibus legis: non hoc agit, ut
perceptâ ac professâ fide opera
justitiæ contemnantur: sed ut
sciat se quisque posse per fidem
justificari, etiamsi legis opera nō
præcesserint. Quoniam ergo

hæc o-

Artic. V. Punctum IV.

hæc opinio tunc fuerat exorta,
aliæ Apostolicæ Epistolæ Petri,
Joannis, Jacobi, Judæ, contra
eam maximè dirigunt intentio-
nem, ut vehementer astruant, fi-
dem sine operibus nihil prodes-
se: sicut etiam ipse Paulus non
quamlibet fidem, quâ in DEUM
creditur; sed eam salubrem pla-
néq; Evangelicam definivit, cu-
jus opera ex dilectione proce-
dunt: Et fides, inquit, quæ per
dilectionem operatur. Unde illam
fidem, quæ sufficere ad salutem qui-
busdam videtur, ita nihil pro-
desse asseverat, ut dicat: si habeam
omnem fidem, ita ut montes
transferam, charitatem autem
non habeam, nihil sum.

*Idem in Psal: 98. Debemus &
nos habere iudicium, debemus
habe-*

Concilij Trid: antè Trident:

habere justitiam: sed ille in vobis facit iudicium & justitiã, qui nos facit in quibus faceret. Laudemus & exaltemus illum, qui fecit ipsam justitiam, quam habemus ipse in nobis fecit. Quis enim in vobis fecit ipsam iustitiam, nisi qui nos justificavit. De Christo autem dictum est, qui justificat impium. Nos ergo impii, ille justificator, quando & ipsam justitiam ipse in nobis fecit, quã illi placeamus.

Idem lib: de Spir: & litt: c. 18.

Hanc autem, id est novum Testamentum, ministratiõem Spiritûs & ministratiõem justitiæ dicit, quia per donum Spiritûs operamur justitiam, & à prævaricationis damnatione liberamur. Et id ipsum attēde quem

admo

Artic: V, Punctum IV.

admodum inculcet. Habemus
autem, inquit, Thesaurum istum
in vasis fictilibus, ut eminentia
virtutis sit DEI, & non ex nobis.
Et paulò post, cum eandem gra-
tiam uberius in Domino J E S U
Christo commendans, usque ad
illud veniret indumentum justi-
tiæ fidei, quo induti nõ nudi in-
veniamur, & propter hoc inge-
miscimus mortalitate prægrava-
ti, habitaculum nostrum quod
de cælo est superindui cupientes,
ut absorbeatur mortale à vita,
vide quid adjungat. Qui autem
operatus est nos, inquit, in hoc
ipsum DEUS qui dedit nobis pi-
gnus Spiritûs. Et post pauca in-
tulit, ut nos simus justitia DEI
in ipso. Hæc est illa justitia DEI,

H non

Concilij Trid: antè Trident.

non quâ ipse justus est, sed quâ nos ab eo facti.

Idem ibid: c. 27. Et quia non est distinctio, egent gloriâ Dei justificati gratis per gratiâ ipsius. Quâ gratiâ interiore homine renovato justitia scribitur, quam culpa deleverat.

Idem ibid: c. 32 Unde ergo illa dilectio, id est Christus, per quam fides operatur, nisi unde illa fides ipsa impetravit? Neque enim esset in nobis quantacumq; sit in nobis, nisi diffunderetur in cordibus nostris per Spiritum sanctû, qui datus est nobis. Caritas quippe Dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non quâ nos ipse diligit, sed quâ nos facit dilectores suos, sicut justitia Dei, quâ justus ejus manere efficimur:

& Deo

Artic: V. Punctum IV.

& Domini salus, quâ nos salvos facit: & fides J E S U C H R I S T I, quâ nos fideles facit. Hæc est justitia D E I, quam non solum docet per legis præceptum, verum etiam, dat per Spiritus donum.

Idē S. Augustin: de grat: & lib: arbit: cap. 8. Apostolus cum dixisset, gratiâ salvi facti estis per fidem, & hoc non ex vobis, sed D E I donum est, non ex operibus, ne fortè quis extollatur: vidit utique putare posse homines hoc ita dictum, quasi necessaria non sint opera bona credentib⁹, sed eis fides sola sufficiat: & rursus posse homines de bonis operibus extolli, velut ad ea facienda sibi ipsi sufficiant, mox itaq; addit: ipsius enim, sumus figmentum, creati in Christo J E S U

H 2 in opo

Concilij Trid: antè Tridēt.

in operibus bonis, quæ præparavit DEUS, ut in illis ambulemus.

Idem lib: de hares. hares. 54.

Ætius fertur etiam usq; adeò fuisse bonis moribus inimicus, ut asseveraret, quod nihil cuique obesset quorumlibet perpetratio ac perseverantia peccatorum, si huius quæ ab illo docebatur fidei particeps esset.

Idem de verb: Apst: serm: 16. Si

dixerimus quia justitiæ nihil habemus, adversum DEI donamentumur.

Gregorius Mag. l. 33. moral. c. 7.

Nemo sibi fidem sine operibus sufficere posse cōfidat, cū scriptum sit: Fides sine operibus otiosa est.

Arti.

Artic: V. Punctum V.

Articuli Quinti,
Punctum Quintum.

Bona opera esse meritoria.

Verba Concilij,

Sess: 6. c. 16.

*Benè operantib9 usque in finem,
& in DEO sperantibus proponenda
est vita aeterna, & tanquam gratia
filijs DEI per Christum JESUM
misericorditer promissa, & tan-
quam merces ex ipsius DEI pro-
missione bonis ipsorum operibus &
meritis fideliter reddenda.*

Et Canone 26.

*Si quis dixerit, justos non debe-
re pro bonis operibus, quae in DEO
fuerint facta, expectare & sperare
aeternam retributionem à DEO per
ejus misericordiam, & JESV Chri-*

H 3

si me-

Concilij Trid: antè Trident:
sti meritum, si benè agendo & di-
vina mandata custodiendo neque
in finem perseveraverint, anathe-
ma sit.

D*ionysius de Eccl: Hierar: c. 12.*
Equidem probè scio scrip-
tis divinis assentiens unūquem-
que præmium accepturum pro
dignitate. Inclusit enim, inquit,
Dominus apud se: & referet u-
nusquisq; propria corporis pro-
ut gessit, sive bonum sive malū.

S. Ambrosius in c. 2. Luc. Ecce
& Simeon prophetat, in ruinam
& resurrectionem plurimorum
venisse Dominum JESUM Chri-
stum, ut justorum iniquorumq;
merita discernat, & pro nostro-
rum qualitate factorum, judex
verus & justus, aut supplicia de-
cernat aut præmia.

Idem

Artic. V. Punctum V.

Idem in c. 6. Luc. Sicut incrementa virtutum, ita etiam sunt incrementa præmiorum. Plus est enim DEI esse filium, quàm possidere terram & consolationem mereri. Sed quia & primũ præmium regnum cœlorũ est, & ultimum præmium regnum cœlorum est, nunquid æquale præmium incipientibus atque perfectis est? Cũ fueris in regno cœlorũ, tunc processus est mansionum, & si unum regnum, diversa tamen merita sunt in regno cœlorum.

Idem S. Ambrosius Epist: 44.
In die iudicij aut nostra opitulabuntur nobis opera, aut ipsa nos in profundum, tanquam molari depressos lapide mergent.

Idem lib. 1. de Offic. c. 15. Post

Concilij Trid: antè Trident.

Obitum utriusque (divitis scilicet
epulonis & Lazari) pauper erat
in sinu Abrahamæ requiem habens,
dives in supplicis. Nonne evi-
dens est, meritorum aut præmia
aut supplicia post mortem, ma-
nere?

*S. Chrysostronus Concione 4 in
Lazar.* Si DEUS est, sicuti reve-
rà est, eum justum esse nemo nõ
fatebitur. Atqui si justus est &
his & illis reddet pro meritis. Et
hoc in confesso est. Quod si &
his & illis rependet pro meritis,
hic verò nullus eorum recepit,
neque ille improbitatis poenam,
neque hic virtutis præmia, per-
spicuum est, restare tempus ali-
quod in quo cõgruens præmiũ
horum uterque feret.

*Idem Chrysostronus homil: 3 in
Epist.*

Artic: V. Punctū V.

Epist. 1. ad Theſſal. Apud DEUM
tanta est amicitia merces, quan-
ta dici nequit. Mercedem no-
bis dat, ut amemus nos invicem
cujus nos rei mercedē debemus.
Precare inquit, & accipe merce-
dem. Super hoc nos mercedem
debemus: nam bona precamur.
Pro eo quod petis, inquit, acci-
pe mercedem. Jejuna, & accipe
mercedem. Sis rectus ac stre-
nuus & cape præmium quanquā
præmium debens. At quemad-
modum Patres, quando pueros
suos sedulos ac strenuos faciunt,
tunc & præmiū illis dant (nam
debitores ipsis sunt, ut pote vo-
luptate per eos affecti) ita &
DEUS mercedem, inquit accipe,
si probus atque integer fueris;
exhilaras namque Patrem, unde

Concilij Trid: antè Trident.
hanc tibi mercedem debeo.

Id. hom. 80. in Matth. O quantæ gloriæ, quantæ beatitudinis hæc verba sunt! nec dicit, accipite; sed hæreditate quasi propriâ, quasi paternâ, quasi vestrâ, quæ vobis à principio debebantur. Quibus verò pro rebus hæc sibi retribuuntur? Pro tecto, pro veste, pro aqua frigida, pro visitatione, quia in carcerem ingressi vindictam consolati sunt.

Idem S. Chrysof. hom. 1 de resurrect. Ibi omninò pauper iste, qui justè vivit, laborum suorum mercedem accepturus est.

Idem ibid. Ne hoc reputes, quòd flagellaris & expelleris, sed potiùs cogita coronas & retributiones.

Id. homil. 42. in Genes. Corona, quæ

Artic: V. Punctum V.

na, quæ pro virtute & ejus sudoribus datur, nihil habet sensibile, neque in hoc sæculo nobiscū dissolvitur, sed perpetua est, immortalis, extendens se in omnia sæcula, Et labor quidem est parvi temporis, merces autem laborum finem non habet, neq; credit temporis neque marcescit.

Id. homil. 43. in Ep. 1. ad Cor.

Si quis innumera bona fuerit operatus, tūm verò & innumera mala perpeffus, integram habet mercedem & plenissimam retributionem, non bonorum tantūm quæ fecerit gratiâ, sed malorum etiam quæ tulerit.

Origenes Tract. 8. in Matth. Secundūm mensuram observationis mandatorum ingrediemur in vitam, aut in interiora ejus &

H 6. beati-

Concilij Trid antè Trident.

beatiora, aut in mediocria, aut
ad quamcúnq; partem vitæ illius
ad quam induxerit nos observã-
tia mandatorum.

*Id. Origines in Ep: ad Rom: l. 1.
c. 2.* Nunc requiramus de justo
judicio DEI, in quo reddet uni-
cuique secundùm opera sua. Et
primò quidem excludantur hæ-
retici, qui dicunt animarum na-
turas bonas vel malas, & audiãt
quia non pro natura unicuique
DEUS, sed pro operibus suis red-
dit. Secundo in loco ædificen-
tur fideles, ne putent sibi hoc so-
lùm sufficere posse quod credunt,
sed sciant justum iudicium DEI
reddere unicuique secundùm o-
pera sua.

*S. Ignatius Martyr Ep: ad Ma-
riam Cassobolitã.* Præsens labor
parvus

Artic: V. Punctum V.

parvus est, merces verò quæ speratur multa est.

Theophylactus in c 3. Ep. 1 ad Corint. Quo ad benè merentiū attinet præmia pro suo labore habiturus est quisq; mercedem.

Athanasius l. de Virginit: Regnum coelorum non eorum est, qui hîc otiantur, sed eorum qui in multâ tribulatione & angustia vitam transigunt. Non enim id gratis accipiunt, sed cum ingenti labore & magnificis sudoribus illud adepti sunt, quotquot eo digni sunt habiti.

Gregorius M. l. 16. moral: c. 11. ad illa verba. *Job salvabitur innocens: salvabitur autem mundicia manuum suarum.* Quæ scilicet sententia, si de coelestis regni retributione remittitur, veritate fulci-

Concilij Trid: antè Trident.

fulcitur, quia cùm de DEO scriptum sit: qui reddet unicuique secundùm opera eius. Supernâ pietas prius agit in nobis aliquid sine nobis, ut subsequente quoque nostro libero arbitrio, bonû quod jam appetimus agat nobiscum: quod tamen per impensam gratiam extremo in iudicio ita remunerat in nobis, ac si solum processisset ex nobis. *Id: ib. l. 18. c. 24.* Hic de semetipso iterùm loquitur (Apostolus) dicēs: gratiâ DEI sum id quod sum. Ex hujus nimirum aspiratione gratiæ, quia virtutû opera protinus in corde generantur, ut ex libero quoque arbitrio subsequatur actio, cui post hanc vitam retributio æterna respondeat, illicò adjecit: Et gratia eius in me vacua non fuit,

Artic: V. Punctum V.

Cyprianus lib 4: Ep: 6. Armemus & dexteram gladio spirituali, ut Eucharistiæ memor, qui Domini corpus accepit, in ipso Dominum suum complectatur, postmodum à Domino suo sumpturus præmium coelestium coronarum. O dies ille, qualis & quantus adveniet! cum coeperit populum suum Dominus recensere, & divinæ cognitionis examine singulorum merita recognoscere, mittere in gehennam nocentes, & persecutores nostros flammæ pœnalis perpetuo ardore damnare, nobis verò mercedem fidei & devotionis exsolvere. Hæc sit armorum nostrorū præparatio, cogitatione semper ac sensibus volvere iniquorum supplicia & præmia ac merita iustorum.

Idem

Concilij Trid. antè Trident.

Idē Cyprianus lib: 3. Ep: 25 An
ego possum tacere, cū cognoscam,
quod ex vobis pars jam
martyrij sui consumatione præ-
cesserit, meritorum suorum co-
ronā de Domino receptura, pars
adhuc in carceris claustris de-
moretur ad meritorum titulos
aptiores tormentorum tarditate
proficiens, habitura tot merce-
des in cœlestibus præmijs, quot
nunc dies numerātur in pœnis?
Sæcularis hæc & brevis pœna,
quā clara & æterni honoris
mercede mutabitur! Celebratis
modò atque offertis sacrificium
DEO, & pretiosum pariter & glo-
riosum, & plurimūm vobis ad
retributiones præmiorum cœle-
stium profuturum. Hoc est e-
nim quod præcipuè DEO pla-
ceat,

Artic. V. Punctum V.

ceat, hoc est; in quo majoribus
meritis ad promerendam DEI
voluntatem opera nostra prove-
niant.

Idem lib 3 Epist. 10. Faciant
se dignos, ut in omnibus Domi-
num promerentes, ad cœlestem
coronam laudis suæ consumma-
tione perveniant.

Id. serm 1. de Eleëmosyn. Atq;
ut intelligamus hæc omnia DEO
dari, & cùm quisque hæc facit
DEUM promereri, Christus illud
DEI dona appellat.

Id. serm: 2. de zel. & liv: Chri-
stiani hominis corona non una
est, quæ tempore persecutionis
percipitur. Habet & pax coro-
nas suas, quibus de varia & mul-
tiplici congressione victores de
prostrato & subacto adversario
coro-

Concilij Trid: antè Trident.

coronamur. Libidinem sube-
gisse continentiæ palma est. Con-
tra iram, contra in'uriam repu-
gnâsse, corona patientiæ est. De
avaritia triumphus est, pecuniam
spernere. Laus est fidei fiducia
futurorum mundi adversa toles-
rare. Et qui superbus in prosperis
non est, gloriâ de humilitate
consequitur. Et qui ad pauper-
rum fovendorum misericordiam
pronus est, retributionem the-
sauri coelestis adipiscitur.

Id. serm: 5. de laps. Oportet
justis operibus incumbere, quibus
peccata purgantur, eleemosynis
frequenter insistere, quibus
à morte animæ liberantur.

Id. serm: 6. de Orat: Dom: Qui
in die Judicij præmium pro o-
peribus & eleemosynis redditus
rus est,

Artic: V. Punctum V.

rus est, hodie quoque ad orationem cum operatione venienti benignus auditor est. *Ubi recenset historiam exauditi Cornelii & Tobie, dicens: Citò orationes ad DEUM ascendunt, quas ad DEUM merita nostri operis imponunt.*

S. August: de grat: & lib: arbitrio c. 6. Redeamus ad Apostolum, videamus quid dicat suam jam appropinquante passione, scribens ad Thimotheum. Ego enim jam immolor, inquit, & tempus resolutionis meae instat: bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. *Ista utique jam merita sua bona commemorat, ut post bona merita consequatur coronam, qui post merita mala consecutus est gratiam. Denique attendite quid sequa.*

Concilij Trid: antè Tridēt.

sequatur: superest, inquit, mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex. Cui redderet coronam justus Judex, si nõ donasset gratiam misericors Pater? Et quomodo esset ista corona justitiæ, nisi præcessisset gratia, quæ justificat impium? quomodo ista debita redderetur, nisi prius illa gratuita donaretur.

S. Augustinus de grat: & libero arbitr: c 8. Nascitur inde non parva quæstio, quæ Domino donante salvenda est. Si enim vita æterna bonis operibus redditur, sicut apertissimè dicit Scriptura, quoniam Deus reddet unicuique secundum opera ejus: quomodo gratia est vita æterna, cum gratia non operibus reddatur, sed gra-

Artic. V. Punctum V.

sed gratis datur. Ista ergo quæ-
stio, nullo modo mihi videtur
posse dissolvi, nisi intelligamus
& ipsa bona opera nostra, quibus
æterna redditur vita, ad Dei gra-
tiam pertinere. Itaq; charissimi
vita bona nostra nihil aliud est,
quàm DEI gratia, sine dubio &
vita æterna, quæ bonæ vitæ red-
ditur DEI gratia est: & ipsa enim
gratis datur, quia gratis data est
illa cui datur. Sed illa cui datur
tantummodò gratia est, hæc au-
tem quæ illi datur, quoniam præ-
mium ejus est gratia est pro gra-
tia *tanquam merces pro Justitia,*
ut verum sit, quoniam verum est,
quia reddet unicuique DEUS se-
cundùm opera ejus.

Et c. 9. ibid Accipiemus gra-
tiam pro gratia, quando nobis
vita

Concilij Trid: antè Trident.

vita æterna reddetur. De quo
dixit Apostolus, gratia autē DEI
vita æterna in Christo JESU Do-
mino nostro: cū prius dixisset,
stipendium peccati mors.
Meritò enim stipendium, quia
militiæ diabolicæ mors æterna
tanquam debitum redditur. Ubi
cū posset dicere & rectè dice-
re, stipendium autem justitiæ vi-
ta æterna; maluit dicere, gratia
autem DEI vita æterna: ut hinc
intelligeremus non pro meritis
nostris DEUM nos ad æternā vitā,
sed pro sua miseratione perdu-
cere. De quo in Psalmo dicitur
homo animæ suæ: qui coronat
te in miseratione & misericor-
diā. Nunquid non corona bo-
nis operibus redditur? sed quia
ipsa bona opera ille in bonis o-
pera-

Artic: V. Punctum V.

peratur; ideò dixit Psalmus, coronat te in miseratione & misericordia: quia ejus miseratione bona operamur, quibus corona reddetur.

S. Augustinus serm. 3. de verb. Domini. O magna honitas DEI! cui cum pro conditione reddere debeamus obsequia, ut pote servi Domino, famuli DEO subjecti potenti, mancipia redemptori, amicitiarum nobis præmia re-promittit, ut à nobis obsequia debitæ servitutis extorqueat: ut quos nolle servire cõspicit sponte, suorum beneficiorum possit promissionibus invitare, & quorum voluntates à se compescit alienas, eorum mentes præmiorum liberalitatibus cõstituat suas.

Idem in Psalm: 49. ad illa verba:

ba :

Concilij Trid. antè Trident.

ba: cōgregate illi justos eig. Quos du
justos, nisi viventes ex fide faci. ta
entes opera misericordiæ? Etc. be
nim opera illa, justitiæ opera ha
sunt. Habes Evangelium, cave. cal
te justitiam vestram, facere co. mi
ram hominibus ut videamini ab gn
eis? Et quasi quæreretur, quam tu
justitiam? cū ergo facis eleēmo-
synam inquit, Ergo Eleēmosy. Sa
nas opera justitiæ esse significat. de

Et mox: Venite benedicti Pa- dic
tris mei, percipite. Quid perci- vic
pите? Regnum. Pro quā re? Esu- om
rivi, & dedistis mihi manducare. sti
Quid tam vile, quid tam terre- pri
num, quā frangere panem esu- bo
rienti? Tanti valet regnum coe- nu
lorum. Frange esurienti panem red
tuum, & egenū sine tecto, induc per
in domum tuam. Si videris nu- fid
dum,

Artic. V. Punctum V.

Quos dum, vesti. Si non habes facultatem frangendi panem, non habes domum quô inducas, non habes vestem quâ cooperias, da calicem aquæ frigidæ, mitte duo minuta in gazophylacium. Regnum DEI tantum valet, quantum habueris.

Id. S. Augustinus Serm: 38. de Sanct. Beatus Apostolus cum de reddenda ratione in die Iudicij loqueretur, ita pronunciauit, dicens: Oportet nos, inquit, omnes stare ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit sive bonum sive malum: & Dominus in Evangelio, tunc inquit, reddet unicuique secundum opera sua. Non dixit secundum fidem suam; sed unicuique secundum

Concilij Trid: antè Trident:

cundum opera sua: quia sicut
jam supra dictum est. Jacobus
Apostolus clamat, fides sine o-
peribus mortua est. Nos ergo
Fratres charissimi, si & poenam
evadere & ad aeternam beatitu-
dinem volumus pervenire, non
solum credamus in Deum, sed e-
tiam toto corde diligamus, &
quantum possumus, ipso adju-
vante, bona opera facere stude-
amus, ut cum ipso auxiliante, fe-
cerimus quae praecipit, merea-
mur recipere quae promittit.

Id: Enchirid: ad Laurent: c. 106.

Vita aeterna certa merces est bo-
norum operum.

Id. l. 1. de morib, Eccl. Vita ae-
terna est totum praemium, cujus
promissione gaudeamus: ne
praemium potest praecedere me-
rito

Artic: V. Punctum V.

rita, & prius homini dari quàm dignus est. Quid enim hoc iniustius & quid iustius DEO? Non ergo debemus poscere præmiū antequam mereamur accipere.

Tertull: advers. Gnostic. Quomodo multæ mansiones apud Patrem, si non pro varietate meritorum? quomodo & stella à stella distabit in gloriâ, nisi pro diversitate radiorum.

Lactantius div: inst: l. 6. c. 13.
Si deorū cultores simulacra insensibilia excolunt, & quicquid pretiosi habent, in ea conferunt, quibus nec uti possunt, nec gratias agere, quod acceperint: quantò iustius est & verius, viventia DEI simulacra excolere, & promereri invenire viventem. Quod, sicut usui habent, quicquid
I a quid

Concilij Trid: antè Trident.

quid acceperint, & gratias agunt;
ita DEUS in cuius conspectu bo-
num fecerit, & probabit & mer-
cedem pietatis exolver.

Gregorius lib: 4. moral: cap. 42.

Quia in hac vita nobis est discre-
tio operum, erit in illa procul-
dubiò discretio dignitatum: ut
quò hîc alius alium merito supe-
rat, illic alius alium retributione
transcendat,

*Id. Gregorius M. in Psal: 7. Poe-
nitēt.* Qui mundi hujus divitias
fallaces esse agnoverit, & amore
cœlestium contempserit terrena,
meditatur in operib⁹ bonis, quæ
vitâ hac transeunte permanent,
& aternæ vitæ præmia ferunt.
Neq; enim tempore utiliter vi-
vitur, nisi ad comparandum me-
ritum, quo in aternitate vivatur.

Artis

Artic. V. Punctum VI.

*Articuli Quinti,
Punctum Sextum.*

Observationem manda-
torum DEI homini justifi-
cato, & sub gratia constitu-
to esse ad salutem necessa-
riam, & non impossibilem.

Verba Concilij, Sess. 6 c. 19.

*Si quis dixerit DEI præcepta
homini etiã iustificato & sub gra-
tiã constituto, esse ad observandũ
impossibilia, anathema sit.*

O Rigenes homilia 9. in Iosue.

Quantæ ex mulierũ sexu a-
pud DEUM in viris fortibus nu-
merantur? & quanti ex viris in-
ter remissas & langvidas mulie-
res reputantur? Ac non tibi vi-

Concilij Trid: antè Trident.

detur inter mulieres existimādus
ille vir, qui dicit, non possum
observare quæ scripta sunt: ven-
dere quæ habeo & dare pauperi-
bus non possum, percutiēti ma-
xillam præbere alteram non pos-
sum, maledicentem benedicere
non possum, blasphematus de-
precari non possum, persecutio-
nem pati & sustinere non pos-
sum: cætera similia, quæ man-
dantur, qui dicit implere non
possum, quid tibi videtur aliud,
quàm inter mulieres, quæ nihil
virile possunt, esse numerandus?

Atbanasius de virgin. serv. In-
tende unicuique præcepto, & id
quod jubetur præsta. Si enim
ista serves, digna habebis eccle-
lesti chalamo: Ne dixeris in cor-
de tuo: at quonam ista modo
præsta

Artic. V. Punctum VI.

præstare potero? Ne pavorem
concipiat mens tua, sed cum o-
mni alacritate servabis ea. Si-
quidem timentibus Dominum,
præcepta Domini difficilia non
sunt.

*Basilii Magni in reg. brevior.
resp. 176.* Nos quoque ad idem
faciendum hortatur Paulus cum
dicit: Estote imitatores DEI, si-
cut filij charissimi, & ambulate
in dilectione &c. sine dubio au-
tem nõ præcepisset hoc, qui bo-
nus ac justus est, nisi etiam facul-
tatem, quâ id faceremus, fuisset
largitus.

*Id. homil: in illa verba Moy-
sis: attende tibi ipsi: impium est
asserere præcepta Spiritûs sancti
impossibilia esse observatu.*

S. Chrysof. homil. 27. in Genes.

Concilij Trid: antè Trident.

Vides quàm nihil molestum habeant leges DEI? quomodo levia & facilia mandata? quomodo nihil grave neque onerosum requirit à natura nostra.

Idē de cōpunct: cord: l. 1. Hoc est contēdere adversus eum, qui præcepta dedit, & bellum legibus ejus inferre: quia & reverà ipse pronuntiavit de præceptis suis, quod nihil in eis laboriosum sit, & nihil onerosū, dicens: jugum enim meum suave est, & onus meum leve. Et nos è contrario gravia efficimus, quia ille levia constituit: & quæ ille sua via posuit, nos facimus amara peccando.

Id. homil. 18. in Matth. Ne impossibilia putemus esse præcepta, quæ certè & utilia nobis sunt, &
valde

Artic: V. Punctum VI.

valdè facilia, si advigilemus.

Id. hom. 2. in 1. ad Corint. Præcepta DEI adeò facilia sunt, adeò levia, ut multi propter Philosophiæ abundantiam, ea excefferint.

Id. homil: 9. in eand. Si iussisset quidem gravia & quæ non possent fieri, posset fortasse proferre quispiam legum difficultatem. Quod si valdè conveniëntia sunt, quid dicere possumus, cur nullam horum rationem habemus? Non potes jejunare, neq; virginitatem servare? atqui potes, modò velis: & qui possunt nos arguunt. Nec tamen adeò severus & rigidus fuit in nos DEUS, neq; hæc iussit, neque lege constituit; sed reliquit in libero arbitrio, & electione auditorum. Certè potes in matrimonio continentiam ser-

Concilij Trid: antè Trident.

vare, potes non inebriari. Non potes omnes abijcere pecunias atqui posse te ostendunt alij, qui hoc non gravatim fecerunt. Sed tamen ne hoc quidem iussit. Sed iussit non rapere, & ex facultatibus egenis opem ferre. Si quis autem dicat, quod nec uxore solus potest esse contentus, seipsum decipit & fallit, & eos accusant, qui absque uxore sunt continentes. Quid verò dic quæso, non potes non probra & maledicta appetere? non execrari non potes? verum id facere grave est, non abstinere. Quam ergo habemus excusationem, quæ sunt adeò levia & facilia nõ servantes? Nullam sanè. *Similia vid. Ser: 2. in Epist. ad Philipp. in morali digressione.*

Idem

Artic: V. Punctum VI.

Idē S. Chrysoſt: homil: 8. de Pœnitentiâ. Quid igitur impoſſibilia mandat nobis DEUS? non, inquam, obmutefce, neq; Domino ſuccenſeas. Non enim, hic reſponſi modus, ſed peccati additamentū priori pejus. Nequaquam igitur Dominum accuſas, haud mandat impoſſibilia. Multi etiam ipſa ſuperant præcepta. Ergo ſi impoſſibilia fuiſſent, minus ſuâ ſponte ſuperâſſent. Et poſtea: Hæc à me omnia non in vacuum dicta ſunt, ſed divinæ legis gratiâ, ut oſtendam gravem non eſſe, nō eſſe oneroſam, non laborioſam, neq; impoſſibilem.

Cyrius Alexandrinus lib. 10. in Ioann. c. 4. Si ſervare mandata diligere eſt: non ſervare mandata odiſſe neceſſariò eſt. Signū

Concilij Trid: antè Trident.

enim non diligendi est mandata
parvipendere, & præcepta quasi
injuriam inferant, contemnere.
Quemadmodum igitur in servā-
tibus mandata Filius cum Patre
habitat, eodē certè modo à non
servantibus devolat.

*Cyprianus sive author Serm. de
baptism: Christi.* Neque lex tua
scripta à lege naturali in aliquo
dissonat, sed reprobatio mali &
electio boni sic animæ rationali
infixa sunt divinitus, ut de hoc
nemo rectè causetur: quia nulli
ad harum rerum prosecutionem
deest scientia sive potentia: quia
& quod agendum est scimus, &
quod scimus facere possumus.
Quod si impossibilia essent præ-
cepta tua, vel tantis difficultatib⁹
onerata, vel voluntas tua sic ab-
dita

Artic V. Punctum VI.

data, ut non posset intelligi, quid
à nobis tua expeteret altitudo, li-
cet in vitis nemo peccet; posset
tamē ex mulis excusare delictū,
nisi nobis & moderatio mandati,
& veritatis cognitio, & agendo-
rum distinctio autoritate cogno-
scibili providissent, & simul se
complecterentur possibilitas &
facilitas, scientia & potestas.

Præcipis mihi Domine DEUS, ut
diligam te: hoc & possum & de-
beo: & totum me, & interius ti-
bi jubes esse obnoxium; & de
proximo jubes, ut ad meam eum
mensuram complectar. Gratias
ago tibi clementissime DEUS,
quia quod quæris à me, prius
ipse donasti.

Hilarius ad Psalm 118. Lamed.

Latum igitur mandatum DEI est,
& in

Concilij Trid: antè Trident.

& in omnia spei nostræ genera
diffunditur, ut non difficile sit, si
voluntas adsit, præcepto DEI ob-
temperare: cùm latum & diffu-
sum sit ad placendum officiosæ
religionis varietate. Neque so-
lùm latum, sed vehementer latũ:
latitudinis infinitate hâc ipsa su-
perlativi adjectione monstratâ.

S. Hieronijmus ad cap. 5, Matth.
Multi præcepta DEI imbecillita-
te suâ, non Sanctorũ virib⁹ æsti-
mantes, putant esse impossibilia
quæ præcepta sunt, & dicunt
sufficere virtutibus non odisse
inimicos: cæterum diligere plus
percipi, quàm humana natura
patiatur. Sciendũ est ergo Chri-
stum non impossibilia percipe-
re, sed perfecta: quæ fecit David
in Saul & Absolon: Stephanus
quoque

Artic: V. Punctum VI.

quoque martyr pro inimicis lapidantibus deprecatur est, & Paulus anathema cupit esse pro persecutoribus suis.

Idem lib. 3. advers. Pelagian. c. 1. Critob. Frustra ergo datur praecepta, si ea implere non possumus. *Atticus:* DEUS possibilia mandavit, hoc nulli dubium est: sed quia homines possibilia non faciunt, idcirco omnis mundus subditus est DEO, & indiget misericordia ejus.

August: l. d. naturae & grat. c. 43
Non DEUS impossibilia jubet, sed jubendo admonet & facere quod possis, & petere quod non possis.

Idem cap. 69. Valdè bona sunt praecepta, si legitimè his utamur. Eo quippe ipso, quo firmissimè
credi-

Concilij Trid: antè Trident.

creditur, DEUM justum & bonum impossibilia non potuisse precipere, hinc admonemur, & in facilibus quid agamus, & in difficilibus quid petamus. Omnia quippe fiunt facilia charitati, cui uni Christi sarcina levis est. Secundum hoc dictum est: & precepta eius gravia non sunt, ut cui gravia sunt, consideret non potuisse divinitus dici gravia non sunt, nisi quia potest esse cordis affectus, cui gravia non sunt, & petat quo destituitur, ut impleat quod jubetur. Et quod dicitur ad Israël in Deuteronomio, si piè, si sanctè, si spiritualiter intelligatur, hoc idè significat: quia utique cum hoc testimonium commemorasset Apostolus: Propè est verbum in ore tuo, & in corde

Artic: V. Punctum VI.

corde tuo: quod hic habet, in
manib9 tuis: in corde enim sunt
spiritalis manus. Hoc est, inquit,
verbum fidei quod prædicam9.
Conversus ergo quisq; , sicut ibi
præcipitur, ad Dominum Deum
suum ex toto corde suo, & ex to-
ta anima sua, mandatum DEI nõ
habebit grave. Quomodo est
enim grave, cum sit dilectionis
mandatum? aut enim quisque
non diligit, & ideò grave est, aut
diligit & grave esse non potest.

Idem d. peccat merit et remis. l.
2. cap. 6. Si à me quærat utrum
homo sine peccato possit esse in
hac vita, confitebor posse per-
DEI gratiam, & liberum ejus
arbitrium. His atq; hujusmo-
di alijs innumerabilibus testimo-
nijs dubitare non possum, nec
DEUM

Concilij Trid: antè Trident.

DEUM aliquid impossibile homi-
ni præcepisse, nec DEO ad opi-
tulandum & adjuvandum, quo
fiat quod jubet, impossibile ali-
quid esse, ac per hoc potest ho-
mo si velit, esse sine peccato, ad-
jutus à DEO.

Serm. 61. d. Temp. Sed dicet a-
liquis: nullâ ratione possum ini-
micos meos diligere. In omni-
bus Scripturis DEUS tibi dicitur,
quia potes. Tu econtrariò re-
spondes, non posse. Considera
nunc, utrum tibi, an DEO debe-
at credi. Et ideò quia veritas
mentiri nō potest, jam vanas ex-
cusationes suas relinquat huma-
na fragilitas: quia nec impossi-
bile aliquid potuit imperare, qui
justus est: nec damnaturus est
hominem pro eo, quod non po-
tuit

Artic: V. Punctum VI.

tuit vitare, quia pius est.

Serm. 191. d. temp. Execramur etiam blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid homini à DEO esse præceptum, & mandata DEI non à singulis, sed ab omnibus in communi posse servari.

Idem iisdem verbis dicit S. Hieronymus in explanatione Symboli ad Damasum.

Concilium 2. Aurasicanum c. 25.

Hoc etiam secundum Fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia omnes baptizati, CHRISTO auxiliante & cooperante, quæ ad salutem pertinent, possint & debeant, si fideliter laborare velint, adimplere.

Arti-

Concilij Trid: antè Tridēt.

Articulus Sextus.

Missam esse Sacrificium.

Verba Concilij,

Profiteor pariter, in Missa offerri DEO verum, propriū & propitiatorium Sacrificium, pro vivis & defunctis.

Liturgiæ omnium gentium, omnes in hoc conveniunt, & ab ipso Lutherano Drejero Professore Regiomontano, in testimonium veritatis adducuntur. Nos pauca sequentia testimonia adijcimus.

Liturg: S. Petri Apostoli. Tua ex tuis offerimus venerandæ Majestati tuæ, de donis tuis & charismatibus, Hostiam puram, Hostiam sanctam, Hostiam immacula-

Articulus VI.

culatam, Panem sanctum vitæ æternæ, & Calicē salutis perpetuæ.

Liturg. S. Matth. Apostoli, Carbon appellata, s. e. Oblatio: Fiat Sacrificiū ardens & acceptabile medela & salus animæ & corpori nostro.

Liturg. S. Jacob. Minor. Qui concessisti ut confidentes accederemus ad sanctum altare tuum & offerremus tibi verendum hoc et incruentum Sacrificium pro nostris peccatis et ignorantis populi. Placeat tibi Domine ut ministri simus tui novi testamenti sacrificii immaculatum tuorum mysteriorū. Da ut tibi cum omni metu ac purâ conscientia hoc sacrificium spiritale atq; incruentum offeramus.

Missæ S. Marci. Offerimus rationabi-

Concilij Trid: antè Trident.

nabilem & incruentam *λατρείαν*
seu oblationem hanc, quam of-
ferunt tibi Domine omnes gen-
tes ab ortu solis usq; ad occasum
à septentrione ad meridiem:
quia magnum nomen tuum in
omnibus gentibus & in omni
loco incensum offertur nomini
sancto tuo, & sacrificium & o-
blatio.

Lyturgia S. Chrysostom. Prop-
ter inenarrabilem & infinitam tuam
benignitatem homo factus es &
noster Pontifex appellatus, &
hujus solennis & incruenti sacri-
ficii consecrationem nobis tradi-
disti. Et me fac idoneum virtute
Sancti tui Spiritus, ut huic sanctae
mensae tuae assistam, & tuum
Sanctum & immaculatum cor-
pus & pretiosum sanguinem con-
secrem. *Idem*

Articulus V I.

Id. ibid. Domine DEUS noster
&c. corrobora me ad propositū
ministerium tuum, ut inculpa-
biliter assistens tremendo altari
tuo, incruentum sacrificium per-
ficiam.

S. Basilius in sua Liturgia. Qui
homo factus & Pontifex noster
appellatus est hujus ministratorij
& incruenti sacrificij consecrati-
onem nobis tradidisti, ut Domi-
nus omnium. Respice in me, ut
Sacerdotij gratia indutus, huic
sanctæ mensæ adfistam, & san-
ctum & impollutum corpus tu-
um & sanguinem pretiosum con-
secrem.

Id. Ibid. Suscipe nos propin-
quātes sancto altari tuo secundū
multitudinem misericordiæ tuæ
ut simus digni offerre tibi ratio-
nabi-

' Concilij Trid: antè Tridēt.

nabile istud & incruentum sacri-
ficium pro nostris peccatis & po-
puli ignorantia,

S. Martialis Christi discipulus
Epist. ad Burdegal. Quod (cor-
pus Christi) Judæi per invidiam
immolaverunt, putantes se no-
men ejus à terrâ abolere, nos
causâ salutis nostræ in arâ sancti-
ficata proponimus, scientes hoc
solo remedio nobis vitam præ-
standam, & mortem effugan-
dam. Hoc enim ipse Dominus
noster jussit nos agere in sui cõ-
memorationem.

S. Clemens Pontifex Rom. lib 6.
constitut. Apost. c. 23. scribit Chri-
stum dedisse nobis pro sacrificio
cruento rationale & incruentum
atq; illud mysticum Sacrificium
Corporis & Sanguinis Domini,
quod

Articulus VI.

quod in symbolum mortis ejus^d
celebratur.

S. Alexander I. Pontifex Roman.

Epist: 1. ad omnes orthodoxos. In

Sacramentorum quoq; oblatio-

nibus, quæ inter missarum so-

lennia Domino offeruntur, pas-

sio Domini miscenda est, ut ejus,

cujus corpus & sanguis confici-

tur, passio celebretur ita, ut re-

pulsis opinionibus superstitionū

panis tantū & vinum aquā per-

mixtum in Sacrificio offerantur.

Ipsa verò veritas nos instruit, ca-

licem & panem in Sacramento

offerre quando ait: accepit Jesus

panem: Crimina enim atque

peccata, oblatis his Domino sa-

crificijs delentur. Talibus hostijs

delectabitur & placabitur Domi-

nus, & peccata dimittet ingentia.

K

Nihil

Concilij Trid: antè Trident.

Nihil enim in sacrificijs majus esse potest, quàm corpus & sanguis Christi.

*Justinus in dialogo cum Trypho-
ne.* De Sacrificijs à vobis Ju-
dæis tùm oblati DEUS per Mala-
chiam ait: Non est voluntas
mea in vobis, dicit Dominus, &
sacrificia vestra non suscipiam de
manib9 vestris: propterea quod
ab ortu solis usque ad occasum,
nomen meum glorificatum est
in gentibus, & in omni loco in-
censum offertur nomini meo &
victima pura: quia magnum est
nomen meum in gentibus; dicit
Dominus. vos autem profanatis
illud. De nostris verò gentium,
quæ in omni loco offeruntur, sa-
crificijs, h. e. pane Eucharistiæ &
poculo similiter Eucharistiæ, jam
tùm

Articulus VI.

tum locutus prædixit, nos quidem glorificare nomen ejus, vos autem profanare.

Idē ibid: A nemine sanè DEUS hostias accipit, nisi à Sacerdotibus suis. universos igitur qui per nomen ipsius sacrificia offerunt, quæ JESUS Christus fieri tradidit, hoc est, in Eucharistia panis & calicis, quæ in loco omni à Christianis fiunt, prævertēs DEUS gratos sibi esse testificatur.

Irenæus lib. 4. cap. 32. Sed & suis Discipulis dans consiliū, primitias DEO offerre ex suis creaturis, non quasi indigenti, sed ut ipsi nec infructuosi, nec ingrati sint, eum, qui ex creatura panis est, accepit, & gratias egit, dicēs: Hoc est Corpus meum. Et Calicem similiter, qui est ex ea crea-
K 2 tura,

Concilij Trid: antè Trident.

surâ, quæ est secūdum nos, suum
sanguinem confessus est, & novi
testamenti, novam docuit obla-
tionem, quam Ecclesia ab Apo-
stolis accipiēs, in universo mun-
do offert DEO &c. ubi quoque
modò citatum locum *Malach: 1.*
citac, & de Sacrificio Christia-
norum explicat.

Idem ibid: c. 34 Ecclesiæ O-
blatio, quam Dominus docuit
offerri in universo mundo, pu-
rum Sacrificium reputatum est
apud DEUM, & acceptum est ei.

*Hippolytus de consummat: mundi
& Antichr.* Lugebunt Ecclesiæ
luctum magnum, quia nec obla-
tio nec suffitus fiet, nec cultus
DEO gratus: sed Ecclesiarū aedes
sacræ tugurij instar erunt, pre-
tiosumq; corpus & sanguis Christi non

sti non

Articulus VI.

sti non exstabit in diebus illis :
Liturgia extingvetur, psalmodi
decanatio cessabit, scriptura-
rum recitatio non audietur, tunc
dicethis, qui à dextris erunt :
venite benedicti, venite pontifi-
ces, qui purè mihi sacrificium
die nocteq; obtulistis, preciosum
corpus & sanguinem meum im-
molastis quot die.

Origenes l. 8. contr. Cels. c. 30
Rogantes ut ipse qui est propiti-
ator pro peccatis nostris digne-
tur tanquam Pontifex preces no-
stras & sacrificia & intercessionem
offerre DEO optimo maximo.

*Eusebius Casarensis d. demonstr.
Evangelii à l. 1. c. 10.* Post omnia
quasi mirabilem quandam victi-
mam sacrificiūmq; eximium pa-
tri suo operatus, pro nostra om-

Concilij Trid. antè Trident.

nium salute obtulit, ejusq; re-
memoriam, ut nos ipsi DEO pro
sacrificio offeremus, instituit.
Et post: palàm igitur in his si-
gnificat mysticam unctiõnem, &
horrorem afferètia mensæ. Chri-
sti sacrificia, quibus operantes,
incruentas, & rationales, eique
suaves victimas, in tota vita su-
premo DEO offerre, per eminenti-
ssimum omnium ipsius Ponti-
ficem edocti sumus.

Idem Orat. de laud. Constantini.

Quis alius, solo Servatore nostro
excepto, sacrificia rationalia san-
guinisque expertia, precibus &
arcana quâdam divinæ laudis ce-
lebrandæ ratione suis Discipulis
obeunda tradidit? Quâ de cau-
sa tùm altaria in toto orbe terra-
rum constructa sunt, tùm augu-

Atx san

Articulus VI.

stæ sanctæque Ecclesiæ ædificatæ,
tum divina sacrificiorū solâ men-
te & oratione perceptorum mi-
nisteria soli D E O destinata.

Amphilochius in vita S. Basilij:

Quadam nocte astant ei Domin⁹
in visu cum Apostolis proposti-
tionem, panis faciens in sancto
altari, erexit Basilium, dicens ei:
Secundum petitionem tuam re-
pleatur os tuum laude, ut per
propria verba tua incruentum
offeras D E O sacrificium.

Cyriillus Hierosolymit. Catech. 5.

Deinde verò postquam confectū
est illud spirituale sacrificium, &
ille cultus incruentus, super ipsā
propitiationis hostiā, obsecram⁹
DEUM pro comūni Ecclesiarum
pace, pro tranquillitate mundi,
pro ægrotis, pro afflictis, & in-

Concilij Trid: antè Trident:

summa pro his omnibus, qui e-
gent auxilio. Rogamus te, in-
quam, nos omnes, & hoc Sacri-
ficium tibi offerimus, ut memi-
nerimus etiam eorum, qui ante
nos obdormierunt. Primùm Pa-
triarcharum, Prophetarum, Apo-
stolorum, Martyrum, Confesso-
rum, ut DEUS orationibus illo-
rum & deprecationibus suscipiat
preces nostras. Deindè pro de-
functis sanctis Patribus & Episco-
piscopis, deniq; pro omnibus, qui
inter nos vitâ functi sunt, maxi-
mum credentes esse animarum,
juvamen, pro quibus offertur
precatio sancti illius & tremendi,
quod in altari positum est, sa-
crificij.

*S. Gregorius Nazianz. Orat. 48.
quæ est 2, invectiva in Iulianum.*

Non

Articulus VI.

Non jam in sacras nostras ædes
pravos oculos iniiciens: non jam
altaria à purissimo & incruento
sacrificio nomen habentia scele-
sto sanguine contaminabūt: nec
loca nō adeunda per impia alta-
ria probro ac dedecore afficient.

idem S. Nazianzenus Orat. 47.

Manúsq; suas profanat, ut nimi-
rum eas ab incruento illo sacrifi-
cio, per quod nos Christo ipsiús-
que passionib9 & divinitati com-
municamus, elueret ac repurga-
ret.

*Gregorius Nyssenus Orat. 1. de re-
surrect. Christi.* Ineffabili Arca-
nóq; & qui ab hominibus cerni
nequit sacrificij modo suâ dispo-
sitione, & administratione præ-
occupat impetum violentum, ac
seipsum pro nobis hostiã offert,

Concilij Trid: antè Trident.

& victimam immolat, Sacerdos simul existens & agnus DEI ille, qui mundi peccatū tollit. Quando id præstitit? cū suum corpus ad comedendum, & sanguinem suum bibendum familiaribus præbuit. Qui igitur dedit Discipulis suis Corpus suum ad comedendum apertè declaravit, jam perfectam, & absolutam factam esse immolationem. Nam victimæ corpus non est ad edendum idoneum, si animatum sit. Quare cū corpus edendum, & sanguinem bibendum Discipulis exhibuit, jam arcana & non affectabili ratione corpus erat immolatum.

Tertullianus ad Scapul. c. 2. Sa-
crificamus pro salute Imperato-
ris, sed DEO nostro & ipsius.

Cypria

Articulus VI.

Cyprian, l. 3. Ep. 25. Illic sacerdotibus DEI nunc facultas non datur offerendi & celebrandi sacrificia divina.

Ambrosius l. 1. offic. c. 41. Quo progrederis, inquit (S. Laurentius) ad Sixtum sine filio Pater? quo Sacerdos sancte sine Diacono properas? nunquam sine ministro Sacrificium offerre conserveras. *Idem Ep. 85.* Quia ipse Martyr esse nequeo, hos vobis Martyres acquisivi. Succedant victimæ triumphales in locum, ubi Christus hostia est. Sed ille super altare, qui pro omnibus passus est: Isti sub altari, qui illius redempti sunt passione. Hunc ego locum prædestinaveram mihi. Dignum est enim, ut ibi requiescat Sacerdos, ubi offerre

Concilij Trid: antè Trident:
conſuevit. Sed cedo ſacris victi-
mis.

Hieronymus contr. vigilantium c.
3. Malè facit ergo Romanus E-
piſcopus, qui ſuper mortuorum
hominum Petri & Pauli ſecun-
dùm nos oſſa veneranda, ſe-
cundùm te vilem pulviſculum,
offert Domino Sacrificia, & tu-
mulos eorum Chriſti arbitratur
altaria: & non ſolùm unius ur-
bis, ſed totius orbis errant Epiſ-
copi, qui cauponem vigilantium
contemnentes, ingrediuntur ba-
ſilicas mortuorum. *Id. l. 3. c. 5.*
adverſ. Pelagian. Sic docuit Chri-
ſtus Apoſtolos ſuos ut quotidie
in corporis illius ſacrificio cre-
dentes audeant loqui; Pater no-
ſter &c.

Auguſt. Ep. 23. ad Bonif. Non-
ne ſe

Articulus VI.

ne semel immolatus est Christus in se ipso, & tamen in Sacramento non solùm per omnes Paschæ solemnitates, sed omni die populis immolatur? Nec utiq; mētitur, qui interrogatus eum responderit immolari. Si enim Sacramenta quandam similitudinē earum rerum, quarum Sacramenta sunt, non haberent, omninò Sacramenta non essent.

Idem l. 83. quest. c. 61. Ipse est Sacerdos noster in æternum secundum ordinem Melchisedech, qui se ipsum obtulit holocaustum pro peccatis nostris, & ejus sacrificij similitudinem celebradam in suæ passionis memoriam commendavit: ut illud quod Melchisedech obtulit DEO, jam per totum orbem terrarum
in Chri;

Concilij Trid. antè Trident.

in Christi Ecclesia videamus offerri. *Idem dicit l. 16. d. civ. D Fi c. 22.* Quod non tædet ad scribere: sed plane tunc benedictus est (Abraham) à Melchisedec, qui erat Sacerdos Dei excelsi: de quo in Epistola quæ inscribitur ad Hebræos, quam plures Apostoli Pauli esse dicunt, quidam verò negant, multa & magna conscripta sunt. Ibi quippe primum apparuit Sacrificium, quod nunc à Christianis offertur Deo toto orbe terrarum, impleturq; illud quod longè post hoc factum per Prophetam dicitur ad Christum, qui fuerat venturus in carnem: tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec. Non scilicet secundum ordinem Aaron: qui ordo fuerat
auffe.

Articulus VI.

aufferendus illucelcentibus reb9
quæ illis umbris prænotabantur.
Id. d. civ. Dei l. 1. c. 20. Unde ve-
rus ille mediator effectus est Dei
& hominum homo Christus IE-
sus, cum in forma DEI sacrifici-
um cum Patre sumat, cum quo
& unus Deus est: tamen in for-
ma servi sacrificium maluit esse
quàm sumere, ne vel hac occasi-
one quisquam existimaret, cui-
bet sacrificandum esse creaturæ.
per hoc et Sacerdos est & offe-
rens ipse & oblatio. Cujus rei Sa-
cramentum quotidianū esse vo-
luit Ecclesiæ Sacrificium: cum
ipsius corporis ipse sit caput, &
ipsius capitis ipsa sit corpus, ipsa
per ipsam quàm ipse per ipsam
suetus offerri. Hujus verò sacri-
ficij multiplicia variâq; signa e-
rant

Concilij Trid: antè Trident:

tant Sacrificia prisca Sanctorum
cum hoc unum per multa figu-
raretur, tanquam verbis multis
res una diceretur ut sine fastidio
multum commendaretur. Huic
summo veróq; Sacrificio cuncta
Sacrificia falsa cesserunt.

Idem ibid. l. 22. c. 10. Nos Mar-
tyribus nostris non templa sicut
Dij, sed memorias sicut homi-
nibus mortuis, quorum apud
DEum vivunt Spiritus, fabrica-
mus, nec ibi erigimus altaria, in
quibus sacrificemus Martyribus
sed uni DEO & Martyrum & no-
strum Sacrificium immolamus.
Ad quod Sacrificium, sicut ho-
mines DEI qui mundum in ejus
confessione vicerunt, suo loco
& ordine nominantur, non ta-
men à Sacerdote qui sacrificant
invo^{ca}

Articulus VI.

invocantur; DEo quippe, non
ipsis sacrificat, quamvis in me-
moria sacrificet eorum: quia Dei
Sacerdos, non illorum. Ipsum
verò Sacrificium corpus est Chri-
sti quod non offertur ipsi, quia
hoc sunt & ipsi.

Vide quoq; eundem conc. 1. in ps.
33. Ubi similiter sicut in antece-
dentibus Sacrificium Melchise-
dechi de sacrificio Christi expli-
cat, dicens: Nondum erat Sa-
crificium corporis & sanguinis
Domini quod fideles norunt, &
qui Evangelium legerunt, quod
Sacrificium nunc diffusum, est
toto orbe terrarum.

S. Augustinus Ep. 120. c. 24. Vo-
ta sua, Sacrificium vult intelligi
corporis sui quod est fidelium
Sacramentum.

Idem

Concilij Trid: antè Tridēt.

Idem l. 22. d. civit. Dei c. 10. U-
ni DEO & Martyrum & nostro
Sacrificium immolamus. Ipe
sum verò Sacrificium Corpus est
Christi.

Vide eund. S. August. l. 20. contr.
Faustin. c. 21. Ubi dicit, quod fre-
quentissimè DEO sacrificemus
illo ritu, quo sibi sacrificari novi
testamenti manifestatione præ-
cepit.

S. August. concion. 1. in Psal. 33.
Erat autem, ut nostis, sacrificiū
Judæorum antea secundum or-
dinem Aaron in victimis peco-
rum, & hoc in mysterio. Non-
dum erat sacrificium corporis &
sanguinis Domini, quod fideles
nōrunt, & qui Evangelium lege-
runt: quod sacrificiū nunc dif-
fusum est toto orbe terrarū. Pro-
poni-

Articulus VII.

ponite ergo vobis ante oculos
duo Sacrificia, & illud secundum
ordinem Aaron, & hoc secundum
ordinem Melchisedech. Scriptum
est enim: Juravit Dominus &
non poenitebit eum, tu es Sacer-
dos in æternum secundum ordi-
nem Melchisedech. Sublatum
est enim Sacrificium Aaron, &
capit esse Sacrificium secundum
ordinem Melchisedech.

*Idem l. 18. de Civit. Dei c. 35. de
Propheta Malachia loquens: Hoc
Sacrificium per sacerdotium Chri-
sti secundum ordinem Melchi-
sedech, cum in omni loco, à so-
lis ortu usque ad occasum, DEO
jam videamus offerri: Sacrificium
autem Judæorum, quibus di-
ctum est; non est mihi voluntas
in vobis, nec accipiam de mani-
bus ve-*

Concilij Trid antè Trident.

bus vestris munus, cessasse, negare non possint, quid adhuc expectant alium Christum, cum hoc quod prophetatū est legunt, & impletum vident, impleri nō potuerit, nisi per ipsum.

Idem Manual. cap. 11. Pulcherrime **JESU** Christe, rogo te per illam sacratissimam effusionem preciosi sanguinis tui, quo redempti sumus, da mihi cordis contritionem, &: cum sacris Altaribus licet indignus assisto, cupiens tibi offerre illud mirabile & cœleste Sacrificium omni reverentiâ & devotione dignum, quod tu Domine **DEUS** meus Sacerdos immaculate instituisti & offerre præcepisti in commemorationem tuæ Charitatis, Mortis scilicet & Passionis, pro salute
nostra,

Articulus VI.

nostrâ, pro quotidianâ nostræ fragilitatis reparatione.

Idem lib: 22. de Civit. Dei c. 8.

Ubi recenset, quod Hesperij Domus spiritibus malignis fuisset vexata, inquit: Perrexit unus ex nostris Presbyteris, obtulit ibi Sacrificium Corporis Christi, orans quantum potuit, ut cessaret illa vexatio. DEO protinus miserante, cessavit.

S. Chrysof. homil: 21. ad popul.

Antioch. Sis gratus erga benefactorem tuum optimâ conversatione, & sacrificij magnitudinem cogitâs, orna corporis tui membra.

Idem in Psalm. 95. de verb. Prophetiæ Malachia loquens: Vide quàm luculenter, quàmq; dilucidè, mysticam interpretatus est
men-

Concilij Trid. antè Trident.

mensam, quæ est incruentia hostia. Thymiana verò purum appellat, sacras preces quæ post hostiam offeruntur. Vides ubicunque concessum est Angelicū illud Sacrificium inclarescere? vides nullis finibus circumscriptum, neque altare neque canticum? in omni loco Thymiana offertur nomini meo. Est igitur hostia pura, prima quidem mystica mensa, cœleste summæque Venerandum Sacrificium.

Idem S. Chrysostom: Serm: 3. in Ep: ad Epbes. Quemadmodum ad mensam accumbente hero, non licet ijs qui illū offenderūt, inter ministros adesse: ita & hoc loco dūm offertur Oblatio, dūm Christus atque Agnus ille Dominicus immolatur. *Idem habet*

homili

Articulus V I.

homil. 61. ad Populum Antiochen.

*Item homil 2dâ in Ep. 2 ad Ti-
moth.* Sacra ipsa Oblatio, sive il-
lam Petrus, sive Paulus, sive cu-
jusvis meriti Sacerdos offerat, ea-
dem est, quam dedit Christus i-
pse Discipulis suis, quamq; Sa-
cerdotes modò quoque confici-
unt. Nihil habet ista quàm illa
minus. Cur id? quia non hanc
sanctificat homines sed Christus,
qui illâ ante sacra verar. Quem-
admodùm enim verba quæ lo-
cutus est Christus, eadem sunt,
quæ Sacerdotes nunc quoque
pronuntiant. ita & Oblatio ea-
dem est.

Item homil. 17 in Ep. ad Hebr.
Una est Hostia non multæ. quo-
modo una est & nō multæ? Quia
semel oblata est in Sancta San-
ctorum.

Concilij Trid. antè Trident.

Etorum. Hoc autem Sacrificium
exemplar est illius. id ipsum sem-
per offerimus. Nec nunc qui-
dem alium Agnum, crastinâ a-
lium: sed semper eundē ipsum.
Proinde unum est hoc Sacrificiū
hâc ratione. Alioquin, quoniā
in multis locis offertur, multi
Christi sunt? Nequaquam, sed
unus ubique est Christus, & hic
plenus existens, & illic plenus,
unum corpus est, & non multa
corpora: ita etiam & unum Sa-
crificium. Pontifex autem no-
ster ille est, qui Hostiam, mun-
dantem nos obtulit: ipsam offe-
rimus & nunc, quæ tunc oblata
quidem, consumi non potest.

*Item homil. 52. ad Popu. Antio-
cenen. de Abraham Isaacum offe-
rente, loquens; non mactavit
manus,*

Articulus VI.

manus, ac voluntas mactavit: nō
gladium pueri jugulo immerfit,
non cervicem incidit: sed est sa-
crificium etiā sine sanguine. Pro-
pterea & illud sacrificiū sine san-
guine perfectum est, quoniam
huius figura esse debuit, vides
in veteri testamento imaginem,
sed multò ante adumbratam, noli
veritati fidem denegare.

Gaudentius Tract. 2. de Exod.
Idem Agnus per singulas Eccle-
siarum domos, in mysterio pa-
nis ac vini reficit immolatus, vi-
vificat creditus, consecrātes san-
ctificat consecratus. *Idem ibid.* ut
& ipsius à Christo instituti Sacri-
ficii celestis, causam rationémq;
noscamus. Et ideò discipulis fi-
delibus mandat, quos primos &
Ecclesiæ suæ constituit Sacerdo-

L

tes, ut

Concilij Trid: antè Trident:

tes, ut indefinenter ista vitæ æternæ mysteria exercerent, quæ necesse est à cunctis Sacerdotibus per singulas totius orbis Ecclesias celebrari. Quod a. Sacramenta Corporis sui & Sangvinis in specie panis & vini offerenda constituit, duplex ratio est. Primum ut immaculatus DEI Agnus hostiam mundam mundato populo traderet celebrandam, sine ustione, sine sanguine, sine brodio, id est, jure carniū, & quod omnibus ad offerendum prompta esset ac facilis. Deinde quomodo panem de multis tritici granis, &c.

S. Damascenus lib. 4. Orthodox. fid. cap. 14. Hæc est pura scilicet Hostia, & incruenta, quam ab ortu solis usque ad occasum ipsi

offer

Articulus VII.

offerri, per Prophetam Domin⁹
loquitur, Corpus videlicet &
Sanguis Christi.

Articulus Septimus.

In SS. Eucharistiæ Sacra-
mento Corpus & Sanguinē
Christi substantialiter præ-
sentia esse, panēmq; ac vi-
num converti in Corpus &
Sanguinem Christi.

Verba Concilij,

*In Sanctissimo Eucharistiæ Sa-
cramento esse verè, realiter & sub-
stantialiter Corpus & Sanguinem
unà cum animâ & divinitate Do-
mini nostri JESU Christi: fieriq;
conversionem totius substantiæ pa-
nis in corpus, & totius substantiæ
L 2 vini*

Concilij Trid: antè Trident.

*vini in sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia Trans-
substantiationem appellat.*

Liturg: S. Petri Apost: Domi-
ne DEUS noster, qui obtuli-
sti te ipsum per mundi vitam, re-
spice in nos & super panem hunc
& calicem hunc, & fac ipsum im-
maculatum tuum Corpus, & pre-
tiosum Sanguinem, in percepti-
onem animarum & corporum.

*Liturg S. Jacobi Maj. Apost. Ut
superveniens sancta & bona &
gloriosa sua præsencia, sanctificet
& efficiat hunc panem Corpus
sanctum Christi tui, & calicem
hunc pretiosum Sanguinẽ Chris-
ti tui.*

*Liturg. S. Jacobi Minor. Apostoli.
Gustate & videte quod benignus
est Dominus, qui in partes di-
stribu-*

Articulus VII

tributus ac non divisus, & fidelibus impertitus, nec consumptus est, &c. *Item*: Ut superveniens (Spiritus sanctus) sanctâ & bonâ & gloriosâ suâ præsentia, sanctificet & efficiat hunc panem corpus sanctum, Christi tui &c. & calicem hunc preciosum sanguinem Christi tui.

Liturgia S. Matth. Apost. Tu es panis vitæ descendens de cœlo, qui antequam venires, eras in figura Agni immaculati pro redemptione mundi: nunc bonitatem tuam, ô Amator hominû, humiliter imploram⁹, ut faciem tuam super hunc panem & calicem in hoc altari portatile, ostendas. Benedic, sanctifica, munda, & transfer panem hunc in Carnem tuam immaculatam,

Concilij Trid: antè Trident.

& vinum hoc in sanguinem cum
pretiosum. Fiat Sacrificium
ardens & acceptabile. &c.

*S. Ignatius Martyr Sancti Ioannis
Evangeliste discipulus, Ep ad Smyr-
nens, citante Theodoret. dialect. 3.*
Eucharistias & oblationes non
admittunt, quod non confitean-
tur Eucharistiam esse carnem Sal-
vatoris, quæ pro peccatis nostris
passa est, quam pater suâ beni-
gnitate suscitavit.

*S. Telesphorus Papa Epist. ad u-
niversos: ipsi (Episcopi) qui pro-
prio ore corpus Domini confi-
ciunt, ab omnibus sunt audiendi.*

*S. Pius I. Papa. Severas poeni-
tencias imponit sacerdotibus, si
per negligentiam aliquid de sang-
vine Domini stillaverit in terram
sicut videre est in ipsius decretis.*

T. I. Concil.

S. Iu-

Articulus VII.

*S. Iustinus Martyr 7 apologia 2da
ad Antonin. Imperator.* Non ut
communem panem, neq; com-
munem potum ista sumimus: sed
quemadmodū per verbum DEI
caro factus I E S U S Christus Sal-
vator noster, & carnē & sangvi-
nem salutis nostræ causa habuit:
ad eundem modum etiā eam, in
qua per preces verbi ejus ab ipso
profecti gratiæ sunt factæ alimo-
niam, unde sanguis & caro no-
stra permutationem aluntur, in-
carnati illius I E S U carnem &
sanguinem esse edocti sumus.

*Tertulianus l. 4. contr. Marcio-
nem c. 40.* Acceptum panem cor-
pus suum illum fecit: hoc est cor-
pus meum dicendo. Et nunc sag-
vinem suum in vino consecravit
(consecrando effecit: explicat

L 4

ipso

Concilij Trid: antè Trident.

ipse Drejerus Lutheranus) qui tunc vinum in sangvinem figuravit.

Origenes l. 8. contr. Celsum. Nos qui rerum omnium conditori placere studemus, cum precibus & gratiarum, pro beneficijs acceptis actione, oblatos panes edimus, corpus iam per precationem factum, sanctum quoddam & sanctificans, utentes eo cum sano proposito.

Concil. Nicæen. Pisani. l. 3. In divina mensa ne humiliter intencimus ad propositum panem & poculum: sed attollentes mentem, fide intelligamus situm in sacra illa mensa agnum illum Dei tollentem peccata mundi, in cruce à sacerdotibus immolatum.

S. Cyprianus Serm. de Cæna Domini.

Articulus VII.

mini. Panis iste quem Dominus
discipulis porrigebat, non effi-
gie, sed naturâ mutatus, omni
potentiâ verbi factus & caro. Et
pòst: usq; hodiè hoc veracissi-
mum & sanctissimum corpus su-
um creat, & sanctificat & bene-
dicat, & piè sumentibus dividit.

*S. Gregorius Nyssenus catecheticâ
c. 37.* Rectè ergo nunc quoq;
DEI verbo sanctificatum panem
in DEI verbi corpus credo trans-
mutari.

Id. Orat. de sanct. Baptism. Pa-
nis, item panis est initio commu-
nis: sed ubi eum sacrificaverit
mysterium, Corpus Christi dici-
tur & est. Eodem modo vinum.

*S. Cyrillus Hterosolymitan. in ca-
teches. primâ mystagogicâ.* Panis
& vinum Eucharistiæ, panis erat

Concilij Trid. antè Trident.

& vinum merum, peracta vero invocatione, panis quidem fit corpus Christi, vinum autem Sanguis Christi.

Idem Cyrill. Catech. 4. Cum Christus ipse sic affirmet atq; dicat de pane, hoc est corpus meum, quis deinceps audeat dubitare? ac eodem quoq; confirmante & dicente, hic est Sanguis meus, quis, inquam, dubitet, & dicat esse illius sanguinem? aqua aliquando mutavit in vinum, quod est sanguini propinquum, in Chana Galilææ: & non erit dignus cui credamus, quod vinum in sanguinem transmutasset? Si enim ad nuptias corporeas invitatus, stupendum miraculum operatus est: & non multò magis, corpus & sanguinem suum,
filij

Articulus VII.

filijs Sponsi dedisse illum confi-
tebimur? Quare omni cū cer-
titudine corpus & sangvinem
Christi sumamus: Nam sub spe-
cie panis datur tibi corpus, & sub
specie vini datur sangvis.

Idem ibid. Hoc sciens & pro-
certissimo habens panem hunc,
qui videtur à nobis non esse pa-
nem, etiamsi gustus panem esse
sentiat, sed esse corpus Christi.
Et vinum quod à nobis conspi-
citur, tametsi sensui gustus vi-
num esse videatur, non tamen
vinum, sed sangvinē esse Christi.

Iraeus lib. 4. c. 34. Quomo-
do constabit eis, eum panem in
quo gratiæ actæ sint, corpus esse
Domini sui, & calicem sangvinis
ejus, si non ipsum fabricatoris
Mundi Filium dicant. Quomo-
do rur-

Concilij Trid: antè Trident.

do rursus dicunt carnem in corruptionem devenire & non percipere vitam, quæ à corpore Domini & sanguine alicur? Ergo aut sententiam mutant, aut abstineant offerendo quæ prædicta sunt, offerimus enim ei, quæ sunt ejus congruenter communicationem & unitatem prædicantes carnis & spiritûs. Quemadmodum enim, qui est à terra panis percipiens invocationem DEI, jam non communis panis est, sed Eucharistia, ex duabus rebus constat, terrenâ & cœlesti: sic & corpora nostra percipientia Eucharistiam, jam non sunt corruptibilia, spem resurrectionis habentia, offerimus autem ei, non quasi indigenti, &c.

Idem lib, 5. c. 2. Eum calicem,
qui

Articulus VII.

qui est creatura suum sanguinem
qui effusus est, ex quo auget no-
strum sanguinē: & eum panem
qui est à creaturâ, suum corpus
confirmavit, ex quo nostra auget
corpora. Quando ergo & mix-
tus calix, & fractus panis percipit
verbum DEI, fit Eucharistia san-
guinis & corporis Christi, ex qui-
bus augetur & cōsistit carnis no-
stræ substantia: quomodo car-
nem negant capacem esse dona-
tionis DEI, qui est vita æterna,
quæ sanguine & corpore Christi
nutritur, & membrum, ejus?
Quemadmodum lignum, vitis
deposicum in terra suo fructifi-
cat tempore, & granum tritici de-
cidens in terram, & dissolutum,
multiplex surgit per spiritū DEI,
qui continet omnia, quæ dein-
de per

Concilij Trid: antè Trident.

de per sapientiam in usum hominibus veniunt, & percipientia verbum DEI, Eucharistia fiant, quod est corpus & sanguis Christi: sic & nostra corpora ex eâ nutrita & reposita in terram & resoluta in ea, resurgent in suo tempore verbo DEI resurrectionem eis donante.

S. Chrysost. homil. 83. in Matth.
Cedamus ubique DEO, nec repugnemus ei, etiâsi sensui & cogitationi nostræ absurdum esse videatur quod dicit: superet & sensum, & rationem nostram, quæ so ipsius: quod in omnibus & præcipuè in mysterijs faciamus, non illa quæ ante nos jacet solummodò aspicientes, sed verba quoque ejus tenentes. Nam verbis ejus defraudari non possumus,

Articulus VII.

mus, sensus verò noster deceptui
facillimus est: illa falsa esse non
possunt, hic sapiùs atque sapiùs
fateretur. Quoniã ergo ille dixit:
Hoc est Corpus meum, nullã te-
neamur ambiguitate, sed creda-
mus, & oculis intellectûs id per-
spiciamus.

Idem ibid. Non sunt humanæ
virtutis hæc opera, quæ tunc in
illa Coena confecit: ipse nunc
quoque operatur, ipse perficit:
ministorum nos ordinem tene-
mus: qui verò hæc sanctificat &
transmutat ipse est.

Idem homil: 24. in 1. Corint. ad
illa verba: *Calix benedictionis cui*
benedicimus, nonne communicatio
Sanguinis Christi est: Eorû ver-
borum hujus modi est sententia:
Quod est in calice, est id quod
à lateꝝ

Concilij Trid. antè Trident.

à latere fluxit, & illius sumus par-
ticipes. Et ad illa, *Panem quem
frangimus*: Quare addit, quem
frangimus? hoc in Eucharistia
videre licet, in cruce autem mi-
nimè, sed omninò contrà. Os
enim ejus, inquit, non conte-
retur. Sed quod in cruce passus
non est, & in oblatione patitur,
& propter te frangi sustinet, ut
omnes faciet. Et ad illa, *quoniam
unus panis & unum corpus multi-
sumus*: Quidnā est panis? Cor-
pus Christi. Quid autem fiunt
qui accipiunt Corpus Christi?
non multa, sed unum corpus.

Idē homil. de prodit. Iuda. Et
nunc ille præstò est Christus, qui
illā ornavit mensam, ipse istam
quoque consecrat. Non enim
homo est, qui proposita de con-
secre-

Articulus V II.

secratione mensæ Domini corpus Christi facit & sanguinē, sed ille, qui crucifixus pro nobis est Christus: Sacerdotis ore verba proferuntur, & DEI virtute consecrantur & gratiâ. Hoc est, ait, Corpus meum. Hoc verbo proposita consecrantur. Et sicut illa vox quæ dicit: crescite & multiplicamini, & replete terram, semel quidem dicta est, sed omni tempore sentit effectum ad generationem operante naturâ: ita & vox illa semel quidem dicta est, sed per omnes mensas Ecclesiæ usque ad hodiernam diem, & usque ad ejus adventum præstat Sacrificio firmitatem.

S. Ambros. lib. 4. de Sacramentis cap. 4. Panis iste, panis est ante verba Sacramentorum: ubi accessio

Concilij Trid: antè Trident:

cesserit consecratio, de Pane fit
Caro Christi. Consecratio igitur
quibus verbis est, & cujus ser-
monibus? Domini J E S U. Nam
reliqua omnia, quæ dicuntur,
Laus D E O defertur, oratione
petitur pro populo, pro regibus,
pro cæteris, ubi venit ut con-
ficiatur venerabile Sacramētum,
jam non suis sermonibus Sacer-
dos, sed utitur sermonibus Chri-
sti. Ergo sermo Christi hoc cō-
ficit Sacramentum. Quis sermo
Christi? Nempe is, quo facta
sunt omnia. Jussit Dominus, &
factum est coelum. Jussit Domi-
nus, & facta est terra. Jussit Do-
minus, & facta sunt maria. Jussit
Dominus, & omnis creatura ge-
nerata est. Vides ergo quàm o-
peratorius sit sermo Christi! Si
ergo

Articulus VII.

ergo tanta vis est in sermone
Domini J E S U, ut inciperent
esse quæ non erant, quanto ma-
gis operatorius est, ut sint quæ
erant, & in aliud commutentur.
Non erat Corpus Christi ante cõ-
secrationem: sed post consecra-
tionem dico tibi, quod jam Cor-
pus est Christi. *Et iterum*, didi-
cisti quod ex pane corpus fiat
Christi, & quod vinum & aqua
in calicem mittitur, sed fit san-
guis consecratione verbi coele-
stis. *Et cap. 5.* Antequam con-
secratur panis est, ubi autem verba
Christi accesserint, corpus est
Christi. Et ante verba Christi
calix est vini & aquæ plenus. ubi
verba Christi operata fuerint. ibi
sanguis efficitur, qui plebem re-
demt. *Idem lib. de intindis c. 9.*

Quan-

Concilij Trid: antè Trident.

Quantis utimur exēplis ut probemus, non hoc esse quod natura formavit, sed quod benedictio consecravit, majoremq; vim esse benedictionis quàm naturæ, quia benedictione etiam natura ipsa mutatur. Et postquàm multis exemplis probasset benedictione facta fuisse ingentia miracula inquit: Quod si tantum valuit humana benedictio ut manam converteret, quid dicimus de ipsa consecratione divina, ubi verba ipsa Domini Salvatoris operantur? Nam Sacramentum istud quod accipis, Christi sermone conficitur, quod si tantum valuit sermo Heliaë ut ignem de cœlo deponeret, non valebit Christi sermo, ut species mutet elementorum? de totius mundi
ope-

Articus VII.

operibus legisti! quia ipse dixit
& facta sunt, ipse mandavit &
creata sunt. Sermo ergo Christi
qui potuit ex nihilo facere quod
non erat, non potest ea quæ sũc,
in id mutare quod non erat? ip-
se clamat Dominus Iesus, hoc
est corpus meum. Ante benedic-
tionem verborum coelestium alia
species nominatur, post conse-
crationem Corpus Christi signi-
ficatur, ipse dicit Sangvinem su-
um. Ante consecrationem ali-
ud dicitur, post consecrationem
Sanguis nuncupatur. Et tu dicis
Amen.

*Optatus Millevitanus lib. 6. con-
tra Parmenian.* Quid est altare
nisi sedes corporis & sanguinis
Christi? Quid vos offenderat
Christus, cujus illic percepta mo-
menta-

menta-

Conci'ij Trid: antè Trident:
menta corpus & sanguis habita-
bat? Hoc tamen immane facin-
geminatum est, dum fregistis e-
tiam calices, Christi sanguinis
portatores.

*Hilarius Pictaviens. l. 8. d. Tri-
nit. ante med.* De veritate carnis
& sanguinis non relictus est am-
bigendi locus: nunc enim & ip-
sius Dñi professione & fide no-
strâ verè caro est, & verè sang-
vis est. Et hæc accepta atq; hau-
sta efficiunt, ut & nos in Christo
& Christus in nobis sit.

*S. Gaudentius Tractat. 2do. de
Exaudi.* Ipse naturarum Creator
& Dominus, qui producit de ter-
ra panem, de pane rursus, (quia
& potest & promisit) efficit pro-
prium corpus. Et qui de aqua
vinum fecit, & de vino sangvi-
nem

Articulus VII.

nam suum. Neq; crudam carnē
crudūmq; sanguinem, sicut Ju-
dæus, esse putes, & respuas di-
cens, quomodo potest iste dare
carnem suam manducare, ut per
ignē divini Spiritūs id effectum
quod annunciatum est credas:
quia quod accipis corpus est illi-
us panis coelestis, & sanguis est il-
lius sacrae vitis. Nam cum panem
consecratum & vinum Discipu-
lis suis porrigeret sic ait: hoc est
corpus meum; hic est sanguis me-
us, credamus quæso cui credi-
mus, nescit mendacium veri-
tas &c.

*S. Hieronymus Epist. 150. ad
Hebdibiam quæst. 2.* Nos autem
audiamus, panem quem fregit
Dominus deditq; Discipulis suis
esse corpus Domini Salvatoris.

Idem

Concilij Trid: antè Trident:

Idem in Epist. Pauli ad Tit. Tantum interest inter propositionis panes & corpus Christi, quantum inter umbram & corpora, inter imaginem & veritatem, &c.

Theodoretus dialog. 2. Symbola Domini corporis & sanguinis alia sunt ante Sacerdotis invocationem, post invocationem verò mutantur & alia fiunt.

Damasceus l. 4. de Orth. fid. c. 14. Tu quoq; nunc quæris, quomodo panis Corpus Christi & vinum cum aqua conjunctum Sanguis Christi fiat? tibi etiam respondeo, Spiritus Sanctus supervenit, eaq; efficit, quæ orationis facultatem & mentis intelligentiam excedunt. Sanè corpus Divinitati verè unitum, est illud illud corpus, quod ex san-

cta Vir-

Articulus VII.

ta Virgine ortum est: omne quod
assumptum illud corpus è coelo
descenderit, sed quia panis ipse
& vinum in Corpus & Sangvi-
nem DEI immutantur. Quod
quo pacto id fiat requiris, sat ti-
bi sit audire, per quod Sanctus
Spiritus idē faciat, quemadmo-
dum & ex Sancta DEI Matre per
Spiritum Sanctum Dominus sibi
& in se ipso carnem condidit.
Quin ne hoc quoq; alienum fu-
erit dare quod quemadmodum
naturaliter panis per cibum, &
vinum & aqua per potum in co-
medentis ac bibentis corpus &
Sangvinem immutantur, cor-
pusq; alterum fiunt, atq; à prio-
re diversum: sic propositionis
panis ac vinum & aqua, per sau-
cti Spiritûs invocationem & ad-

M

Ven-

Concilij Trid. antè Trident.

ventum mirabili modò in Christi corpus & sanguinem vertuntur, nec sunt duo, sed unum & idem.

Damascen. lib. 4. de fid. cap. 14.
Non est figura panis & vinum corporis & sanguinis CHRISTI (absit enim hoc): sed esse ipsum corpus Domini deificatum, ipso Domino dicente: hoc est meum (nō figura corporis) sed corpus: & non figura sanguinis, sed sanguis.

In Ep. ad Zacch. Doaror. Episc.
Hoc dilectioni tuæ significamus, Christi corpora nos dicere non posse, sed unum esse ipsius corpus. Et sicut infans ex muliere natus perfectus est, edens autem & bibens augetur naturali facultate; & licet augetur, non duo
tamē

Articulus VII.

tamen efficiuntur corpora, sed
unum esse: multò magis Sacra-
mentum Spiritus. Si panis & vi-
num insuper augmentationem
corporis Christi, unū fit corpus,
& non duo. Jacet panis in sacra-
menta tanquam, in utero Virgi-
nis, Spiritus sanctus supervenit,
quemadmodū dixit Angelus vir-
gini: Sic etiam in mensa, Spiritus
sanctus supervenit, & fit Corpus
Christi. Deinde per manus Sa-
cerdotis elevatur, velut in cruce,
in vobis sepelitur, & perficitur.
œconomia: Incorruptos enim
unā nos reddit. Et quoad usque
à nobis sumitur, corruptioni sub-
jectum illud dicimus. Quomo-
do enim si corrūpi nequit fran-
gitur & comeditur? Post sum-
ptionem autē incorruptibile est,

Ma

ad con-

Concilij Trid. antè Trident.
ad constitutionem & substantiã
animæ nostræ, migrans incorru-
ptibile ad nostram incorruptibi-
litatem,

Et homil. de Corpore & Sanguine Christi. Oportebat etiã in Do-
minici Corporis accretione ani-
mo contemplari omnem, divi-
nam œconomiam ipsius Incar-
nationis, Crucifixionis, Sepultu-
ræ, Resurrectionis, & citra cor-
ruptionem conservationis. Non
enim statim initio Domini Cor-
pus incorruptibile factum esse,
sed quod pati & corrûpi posset,
usque ad Resurrectionem.

Et in antecedentib. Cujus rei
ergo non post resurrectionẽ illud
fecit, sed ante resurrectionem.
Quia corpus, quod per resurre-
ctionem existit incorruptibile,
non

Articulus VII.

non frangitur, neque editur, neque
que bibitur. Hoc igitur quod
participamus Corpus & Sangvis
DEI nostri corrumpi potest uti
confractum, effusum, esum &
potum: ac in morem accretio-
nis nostri corporis, omnem im-
plet naturalem dispensationem,
Incarnationem Verbi DEI.

Articulus Octavus.

Communione sub una spe-
cie integrum Christum
sumi.

Verba Concilij.

*Fateor etiam, sub altera tan-
tùm specie totum atque integrum
Christum, verumque Sacramen-
tum sumi.*

*S*anct. Ignatius Epist: ad Ephes.
Eruditi à Paracletto, obediens

Concilij Trid. antè Trident.
tes Episcopo & Presbytero in di-
vulso sensu, frangentes panem,
qui est medicamentum immor-
talitatis, antidorum non mo-
riendi.

S. Irenaeus Epist. ad Victor: Pap.
Presbyteri illi, qui te anteiverunt,
his tamen Episcopis, qui in alijs
Ecclesijs idem sic observabant,
Eucharistiam miserunt.

Justinus Martyr apolog: 2. Di-
stributio & comunicatio fit eo-
rum, in quibus gratia sunt acta,
cuique praesenti: absentibus au-
tem per Diaconos mittitur.

Tertullian. ad uxorem l. 2. c. 5.
Non sciet maritus, quid secreto
ante omnem cibum gustes? Et si
sciverit, panem non illum esse
credit, qui dicitur.

Origen. homil: 13. in Exod. No-
tis

Articulus VIII.

stis qui divinis mysterijs interesse consuevistis, quomodo cum suscipitis corpus Domini, cum omni cautela & veneratione servatis, ne ex eo parùm quid decidat, ne consecrati muneris aliquid dilabatur.

S. Cyprian. lib. de lapsis. Cum quædam mulier arcam suam, in qua sanctum Domini fuit, manibus indignis tentasset aperire; igne inde surgente deterrita est. ne auderet attingere. Et quidam alius, qui & ipse maculatus, sacrificio à Sacerdote celebrato, partem cum cæteris ausus est latenter accipere, sanctum Domini edere & contrectare non potuit: cinerem ferre se apertis manibus invenit. Documento unius ostensum est, Dominum

Concilij Trid: antè Trident,
recedere, cùm negatur; nec im-
merentibus ad salutem prodesse,
quod sumitur, quando gratia sa-
lutaris in cinerem, sanctitate fu-
giente mutetur. Vide eundem
in antecedentibus, ubi recenset
historiã puellæ solo calice com-
municatæ.

*Dionysius Alexandrin. Epist. ad
Fabian. Antiochen apud Eusebiũ
l. 6. c. 44.* Narrat quod Sacerdos
infirmus moribundo seni Sera-
pioni breviculum seu pauxillum
Eucharistiæ per puerum, misit-
set, ut eam madefactam in os se-
nis infunderet. Quam puer se-
cum ferens madefecit, & simul
in os senis infudit, atque ille, si-
mul atque eam pedetentim per
fauces dimiserat, illicò extremũ
spiritum reddidit.

S. Con-

Articulus VIII.

S. Concil. Nicen: can: 63. Arab.
Oeconomus Ecclesie habeat cu-
ram loci, in quo sancta Eucharis-
tia servatur.

*S. Basilius Mag. Epist: ad Cesar:
Patriciam:* Illud autem in per-
secutionis temporibus necessita-
te cogi quempiam, non præsente
Sacerdote aut ministro comū-
nionem propriā manu sumere,
nequaquam esse grave, superva-
caneum est demonstrare; pro-
pterea, quod longā cōsuetudine
hoc ipso rerū usu confirmatum
est; omnes enim in eremis soli-
tariam vitam agentes, ubi non
est Sacerdos, comunionem do-
mi servantes à se ipsis communi-
cant. In Alexandria verò & Æ-
gypto unusquisque eorum, qui
sunt de populo, ut plurimum ha-

Concilij Trid: antè Trident.

bet comunione in domo sua,
Semel enim Sacerdote Sacrificiū
consecrante & distribuyente, me-
ritò participare & suscipere cre-
dere oportet. Etenim & in Ec-
clesia Sacerdos dat partem, & ac-
cipit eam qui suscipit cum omni
libertate, & ipsam admovet ori
propriâ manu. *Ubi notandū ve-
teres Eucharistiam non in os im-
posuisse, sed in manus dedisse, ac u-
nicuique liberum reliquisse, ut il-
lam secum sumeret, & pro suâ de-
votione quocunque tempore velle,
eâ frueretur: quod postea propter
abusus abrogatum est.*

Sozomenus l. 8. c. 5. & Niceph.
l. 13. c. 7. Narrat sub S. Chryso-
stomo, hæreticam quandam mu-
lierem in mariti gratiam, hypo-
criticè ad sacram Synaxin acces-
sisse.

Articulus VIII.

fuisse, sacrámq; hostiam acceptam
abscondisse, & illius loco aliud
quid à famula furtim suggestum
voluisse comedere: quod simul
atque dentibus tetigisset, statim
in lapidem fuisse conversū. Ver-
ba Nicephori hæc sunt: Vir qui-
dam Macedonij morbo (*heresi*)
laborans, uxorem eadem conta-
gione infectā habebat. Hic cum
aliquando in magnum illum vie-
rum (*Chrysostrum*) incidisset,
quomodo de DEO sentiendum
sit, differentem, statim priore o-
pinione relictā mutatus, dicta il-
lius laudavit: conjugémq; ut i-
tidem, & ipsa sententiam suam
mutaret, cogere instituit. Ubi
verò illa ex consuetudine & col-
loquijs quotidianis familiarium
muliercularum pendens, admo-

Concilij Trid. antè Trident.

nitioem ejus non suscepit, & maritus re sæpiùs tētatâ nihil effecit, postremò ei denunciât, nisi communem atque eandem secū de DEO obtineret opinionem, minimè se eam secum habitare passuram esse. Mulier postquâ id per simulationem annuit, ex ancillis, quam fidam sibi esse credebat, uni, quid factura esset credidit, ut per fraudem virum falleret. Et sacrorum mysteriorum tempore, accedens illa, domum, sicuti mos erat (qui sacris instituti sunt, quid dicam intelligūt) accepit: atque id retinens, perinde atque orationi vacatura, se inclinata summisit, mysteriūmq; sacrosanctum occuluit: & quæ ei assistebat ancilla, pro eo panem communem domo allatum obculit,

Articulus VIII.

tulit, quem illa ori ad movens, in lapidis naturam induratum esse, dum dentibus atterere conaretur, sensit. Itaque timore perterrita, ne quid gravius per DEI vindictam pateretur, propter miraculum, quod præter opinionem acciderat, nullam interpositam moram ad magnum illum accedit Patrem, rem actam ei exponit, & lapidem ostendit, certo & aperte morsus indicium exhibentem, qui jam materiam priorem ignoraret, novumque & alienum colorem obtineret. Et veniam delicti petitam deinceps in eadem cum marito opinione perduravit. Lapis iste ad fidem miraculi ejus faciendam longo tempore inter Ecclesie donaria asservatus, spectatoribus miraculo fuit.

S. Am.

Concilij Trid. antè Tridēt.

S. Ambrosius orat: fun. d. Frat. suo Satyro. Quid igitur observantiam ejus erga DEI cultum prædicem? qui priusquam perfectioribus esset initiatus mysterijs, in naufragio constitutus. Cùm ea, quâ veheretur navis, scopuloso illisa vado, & urgentib⁹ hinc atq; inde fluctibus solveretur, non mortem metuens, sed ne vacuus mysterij exiret è vita, quos initiatos esse cognoverat, ab his divinum illud fidelium Sacramentum poposcit. Etenim ligari fecit in orario, & orarium involvit in collo, atque ita se dejecit in mare, nõ requirēs de navis compage resolutam tabulam, cui supernatans juvaretur: quoniam fidei solius arma quæsierat: itaq; his se tectum atque munitum sa-

tis CRC

Articulus VIII.

is credens, alia auxilia non desideravit. Nec deseruit spes, nec fefellit opinio. Denique primus servatus ex undis, & in portum terrenæ stationis evehctus, Præsullem suum, cui se crediderat, recognovit, statimque DEI Ecclesiam requisivit, ut ageret gratias liberatus, & mysteria æterna cognosceret.

Amphiloch: in vita S. Basilij M.
Cùm sacris operaretur, dividens panem in tres partes, unam quidem cõmunicavit timore multo: aliam verò servavit ad consepeliendum sibi: tertiam autem positam super columbam aureã, suspendit super altare.

S. Augustin. lib. 50. homiliar. humil. 26. Quantã sollicitudine observamus, quando nobis corpus
Chri-

Concilij Trid. antè Trident.

Christi ministratur, ut nihil ex ipso de nostris manibus in terram cadat. Tantam sollicitudine observemus, ne verbum DEI, quod nobis erogatur, dum aliquid aut cogitamus aut loquimur de corde nostro pereat. Quia non minus reus erit, qui verbum DEI negligenter audierit, quam ille, qui Corpus Christi in terram cadere negligentiam suam permiserit.

Idem serm. 252. de Temp. Non est grave quod dico fratres, quomodo viri lavant aquam manus suas, sic elemosynis lavant conscientias suas. Similiter & mulieres, quomodo nitidum exhibent linteolum ubi corpus Christi accipiant: Sic corpus castum & cor mundum exhibeant, ut cum bona conscientiam Christi sacramenta suscipiant. *In vi.*

Articulus VIII.

In vita S. Ambros. Paulinus Presbyter. Horatus Sacerdos cum in superiori domo se ad quietem composuisset, tertio vocem vocantis se audivit, dicentisq; sibi: Surge, festina, quia modo recessurus est. Qui descendens obtulit Sancto (Ambrosio) Domini Corpus, quo accepto ubi glutivit, emisit spiritum, bonum viaticum secum ferens, ut in virtute esca anima refectior Angelorum consortio laetaretur.

Concil: Carthaginens. IV. can: 38.
Diaconus praesente Presbytero, Eucharistiam, corporis Christi iustus eroget.

His addendum est, quod S. Epiphanius & Augustinus, qui de haeresi Manichaeorum scripserunt, & gravissime in eam inveci sunt,
Mani

Concilij Trid: antè Trident.

Manichæos nunquam culpârũc,
quòd tãcũm sub una specie com-
municarent : quod tamen non
intermisissent, si hoc erroneum,
& contra institutionem, Christi
esse judicãssent.

Articulus Nonus.

Rectè adorari Sanctissi-
mum SACRAMENTUM.

Q Vanquam Concilium ado-
rationis SS. Sacramenti nul-
lam hĩc mentionem facit, placuit
tamen & illam per veterum testi-
monia probare.

S. Ambrosius lib: 3. de Spiritu S.
cap. 12. explicans illa verba Da-
vidis, Psalm: 98. adorete scabellũ
pedum ejus, tandem sic conclu-
dit: Itaque per scabellum terra
intel.

Articulus IX.

intelligatur, per terram autem,
Caro Christi, quam hodie quos
que in mysterijs adoramus, &
quam Apostoli in Domino Jesu
adorârunt. Neque enim divisus
Christus, sed unus. Neque cum
adoraretur tanquam DEI Filius,
natus ex Virgine negabatur.

*Idem Orat. preparatoria Insa ad
Missam.* Panis dulcissime, sana
palatum cordis mei, ut sentiam
svavitatem amoris tui: sana ab
omni langvore, ut nullam præ-
ter te amem pulchritudinẽ. Pa-
nis candidissime, habens in te o-
mne delectamentum & omnis
saporis svavitatem, qui nos sem-
per reficis: panis pulcher, panis
munde, qui descendisti de cœlo,
& das vitam mundo, veni in cor
meum, & munda me &c.

S. Hie-

Concilij Trid: antè Tridēt.

S. Hieronymus, eundem locum rev
exponens, ait: Multæ de scabel- no
lo opiniones sunt: sed hîc Pro- no
pheta corpus Dominicum dicit, nea
in quo Majestas divinitatis tan- &
quàm super scabellū stat. Quod pro
autem adorari debeat, eo ascens- vid
dente Apostoli docuerunt, cum
adorantes regressi sunt in Hieru- ro c
salem. & d

S. Chrysostom. homil. 24. in 1. ad bel
Corinth. Hoc corpus, in præsepi, etu
reveriti sunt Magi; & viri impij qui
& barbari longo itinere cōfecto, que
cum timore & tremore plurimo tur
adorârunt. Imitemur ergo saltē scab
barbaros, nos coelorum cives, eni
Illi enim cū id præsepe & tu- da c
gurium tantū, neque eorum carr
quicquam, quæ tu nunc intueris, carr
viderent, summâ accesserunt carr
rever

Articulus IX

reventiã & horrore. Tu autem
non in præsepiti id, sed in Altari
non mulierem quæ in ulnis te-
neat, sed Sacerdotem præsentem
& Spiritum, perabundè super
proposito diffusum. Sacrificio
vides?

S. Augustin. in Psalm 98. Quæ-
ro quid sit scabellū pedum ejus,
& dicit mihi Scriptura, terra sca-
bellum pedum meorum. Flu-
ctuans cōverto me ad Christum,
quia ipsum quæro hîc, & invenio
quomodo sine impietate adore-
tur terra, sine impietate adoretur
scabellum pedum ejus. Suscepit
enim de terra terram, quia caro
da terra est, & de carne MARIÆ
carnem accepit. Et quia in ipsa
carne hîc ambulavit, & ipsam
carnem nobis manducandam ad
salu-

Concilij Trid: antè Trident:
salutem dedit: nemò autè illam
carnem manducat, nisi prius a-
doraverit, inventum est quem-
admodùm adoretur tale scabellũ
pedum Domini, & non solùm
non peccemus adorando, sed
peccemus non adorando.

*Idem S. Augustinus de verb. Do-
mini, serm. 58.* Si Christus non
est naturâ DEUS, sed creatura,
nec colendus est, nec ut DEUS
adorandus. Sed illi ad hæc re-
plicabunt & dicent: quid, quod
carnem ejus, quam creaturam
esse non negas, simul cum divi-
nitate adoras, & ei non minùs
quàm divinitati deservis?

*S. Chrysostomus homil. 5. in Ep.
ad Hebr.* Magnum & admirabi-
re & stupore plenum est, carnem
nostram sursum sedere, & ado-
rari

Articulus IX.

rari ab Angelis & Archangelis.
Hoc sæpè mente versans eccl̄a in
pauor.

Theophylactus in cap. Matth. 28.
Quia humana natura prius con-
demnata, nunc unica DEI verbo
personaliter in coelo sedet, & ab
Angelis adoratur, meritò dicit:
Data est mihi potestas in coelo.
Etenim humana natura prius ser-
viebat, nunc in Christo omni-
bus imperat.

*S. Athanasius de Incarnatione, si-
cut citatur apud Cyrillum in defensi-
one anathematismi 8. Et in lib. de
recta fide ad Reginas. Si quis di-
cat in adorabilem Domini nostri
carnem ut hominis : & non ado-
randum ut Domini & DEI car-
nem, hunc anathematizat sancta
& Catholica Ecclesia. Tom. 3.
par. 286.*

Concilij Trid. antè Trident.

In notis ad Nicephori c. 6. l. 6.
titantur Cyrilli ad Calosyrium E-
piscopum, verba sequentia: Audio
quòd dicant, mysticam benedi-
ctionem, si ex ea remanserint
in sequentem diem reliquæ ad
sanctificationem inutilem esse.
Sed insaniunt hæc dicētes, Non
enim alius fit Christus neq; san-
ctum eius corpus immutabitur,
sed benedictionis virtus & vivifi-
ca gratia perpetua mæet in illo.

S. Chrystom homil. 8. in Matt.
Imitemur nos saltem Magos Iō-
go itinere curramus, ut Christū
videre liceat. Prius enim quàm
puerum cernerent, undique illis
imminebant timores, conturba-
tiones atque discrimina: post-
quam verò adorârunt, securitas
& tranquillitas subsecuta est, nec

jam

Articulus IX.

jam stella eos, sed Angelus susci-
pit: quia scilicet adorando facti
fuerant Sacerdotes, dona quippe
obtulerant. Et tu in Bethlehem
festinus accurre ubi domus spiri-
tualis panis. Etsi enim magus
sis, nihil te hoc impediet, modò
ut adoraturus atque honoraturus
DEI Filium, & non quasi con-
culcaturus advenias. Qui enim
ejus modi sunt, habent in se Ty-
rannum, & regno Christi jugiter
invidentem, mammonam scili-
cet. Hic enim tenere imperium
gestit, suosque cultores qui ado-
rantis quidem speciem præbent,
jugulant, autem, inter ado-
randum. Timeamus igitur ne
quando speciem supplicum atq;
adorantium geramus, opere verò
contraria exhibeamus. igitur a

N

dora-

Concilij Trid: antè Trident.

adoraturi Christum, cuncta proij-
ciamus è manibus.

S. Augustinus Epist. 120. cap. 27.
Manducaverunt & adoraverunt
omnes divites terræ. Divites
terræ superbos intelligere debe-
mus, si rectè superiùs pauperes
humiles intelligebamus. Neque
enim frustra ita distincti sunt, ut
de pauperibus suprà diceretur:
Edent pauperes & saturabuntur.
Hic verò, manducaverunt & a-
doraverunt omnes divites terræ.
Et ipsi quippe adducti sunt ad
mensam Christi, & accipiunt de
Corpore & Sangvine ejus: sed
adorant tantùm, non etiam satu-
rantur, quoniam non imitantur.
Manducantes enim (pauperem)
didignantur esse pauperes: quia
Christus pro nobis passus est, re-
linquēt

Articulus I X.

linquens nobis exemplum, ut
sequamur vestigia eius. Verum-
tamen quia DEUS excitavit eum
à mortuis, & donavit ei nomen,
quod est super omne nomen, ut
in nomine J E S U flectatur om-
ne genu cœlestium, terrestrium,
& infernorum, fama celsitudinis
ejus & gloria nominis ejus in Ec-
clesia usque quaque diffusa, per-
moti & ipsi veniunt ad mensam,
manducant & adorant, non ta-
men saturantur, quia non esuri-
unt & sitiunt justitiam.

Origen. hom. 5. in divers. Quan-
do sanctū cibum illūdque incor-
ruptum accipis epulum, quando
vitæ pane & poculo frueris, man-
ducas & bibis corpus & sanguinē
Domini, tunc Dominus sub te-
ctum tuum ingreditur. Et tu er-
go hu-

Concilij Trid. antè Trident.

go humilians temetipsum imita-
re hunc centurionem, & dicit:
Domine non sum dignus, ut in-
tres sub tectum meum.

Cyrillus Hierosolymit: catbeches.
mystagog. 5. Post communionē
corporis Christi accedo ad cali-
cem sanguinis illius, non exten-
dens manus, sed pronus adora-
tionis in modum, & veneratio-
nis dicens, Amen.

S. Gregor. Nazianz. Orat. 2. de
Gorgoniâ Sorore suâ. Desperatis o-
mnibus alijs auxilijs, ad morta-
lium omnium medicum confu-
git, noctisque intempesta caligi-
ne observatâ, cum morbus non
nihil remisisset, ad altare cum fi-
de procumbit, eumque, qui su-
per illud colitur, cum ingenti
clamore invocat.

Artib.

Articulus X.

Articulus Decimus.

Purgatorium esse, Preces
pro defunctis rectè fieri.

Verba Concilij.

*Constanter teneo Purgatorium
esse, animasque ibi detentas fide-
lium suffragijs adjuvari.*

S *Anct: Dionys Areopag. de Eccl.
Hierar: cap 12. Deindè acce-
dens Divinus Antistes ipsi mor-
tuo sanctè precatur. Precibus
quidè à Divina benignitate con-
tendit, ut cuncta dimittat per in-
firmitatem humanam, admissa
peccata defuncto, eúmque in lu-
cem ac regionem vivorum, in
sinus Abrahamæ, Isaac, & Jacob de-
ducat. Et post: Quod autem &
N 3 justo-*

Concilij Trid: antè Trident:

justorum bonorúmque preces etiam in hac vita, ne dum post mortem, ijs solùm profint, qui digni sunt sacris precibus, Scripturarum nos edocent veræ traditiones.

S. Clemens Constit. Apostol. l. 8. cap. 41. Oremus pro fratribus nostris, qui in Christo requierunt, ut DEUS summæ erga homines charitatis, qui animam defuncti suscepit, remittat ei omne peccatum, &c.

Liturgia S. Iacobi Minor. Memento Domine DEUS spirituum & universæ carnis, quorum memoriam egimus, & quorum non egimus, ac rectè de fide sentientium, ab Abel justo usque in hodiernum diem: fac eos requiescere in regione viventium, in regno tuo, &c. Simi

Articulus X.

Similia habentur in Liturgia
S. Matthæi, & S. Marci.

Tertullian. l. de coron. mil: c 3.
Oblationes pro defunctis annuâ
die facimus.

Origenes homil. 6 in Exodum,
& homil. 14: in Levit. accipit il-
lud S. Pauli 1. Cor: III. 15. d. Pur-
gatorio. Posterior locus paulò lon-
gior est, ut hic adscribere placeat:
prioris verò verba sic habēt: Qui
salvus fit, per ignem salvus fit, ut
si quid fortè de specie plumbi
habuerit admixtum, id ignis des-
coquat & resolvat, ut efficiantur
omnes aurum bonum.

Idem l. 8. in Epist. ad Rom. c. 11.
Qui verò verbi DEI & doctrinæ
Evangelicæ purificationes spre-
verit, tristibus & pœnalibus pu-
rificationibus semetipsum refer-

Concilij Trid antè Trident:

vat, ut ignis gehennæ in cruciatibus purgetur, quem nec Apostolica doctrina, nec Evangelicus sermo purgavit: secundum illud quod scriptum est. (*Num: 31.*) Et purificabo te igni ad purificationem. verum hæc ipsa purgatio, quæ per poenam ignis adhibetur, quantis temporibus quantisque sæculis de peccatoribus exigat cruciatus, solus scire potest ille cui Pater omne iudicium tradidit.

S. Cyprianus Epist. 52. ad Antoniam. Aliud est ad veniam stare, aliud ad gloriam pervenire: aliud missum in carcerem non exire inde, donec solvat novissimum quadrantem, aliud statim fidei & virtutis accipere mercedem: aliud pro peccatis longo
dolo.

Articulus X.

dolore cruciatum, emendari & purgari diu igne, aliud peccata, omnia passione purgâsse.

Lactant. Firmian. lib. 7. div. instit. cap 21. Sed & justos cum judicaverit, etiam igni eos examinabit. Tum quorū peccata vel pondere, vel numero pravaluerint, perstringētur ab igni atque comburentur. Quos autem plena justitia & maturitas virtutis incoxerit, ignem illum non sentiēt.

S. Athanasius quest. 34. ad Antioch. Num sentiunt aliqua beneficia etiam peccatorū animæ, cū super illis fiunt, & per actiones bonorum operum, & oblationum? Si non aliquo beneficio participarent ex illo, non utique in cura & exequijs fieret commemoratio. Ac sicut vitis

N s

flore;

Concilij Trid: antè Trident.

florescit extra in agro, & odorem
ejus sentit in vase vinum reclu-
sum, sicq; conflorescit etiam ip-
sum: ita intelligamus peccatorū
animas participare aliquā bene-
ficiā ab extingvi immolatio-
ne, & gratificatione pro ipsis fa-
ctā, sicut solus ordinat & præci-
pit, qui vivorum & mortuorum
potestatem gerit DEUS noster.

S. Cyrillus Hierosolymit. cathech.
s. Mystagog. Rogamus te nos om-
nes, & hoc offerim⁹ tibi Sacris-
ficium pro defunctis sanctis Pa-
tribus & Episcopis, denique pro
omnibus qui inter nos vitā fun-
cti sunt, maximum esse credētes
animarum juvamen, pro quibus
offertur precatio sancti illius &
tremendi, quod in altari positum
est, Sacrificij. Quod postea exē-
plo Re-

Articulus X.

pro Regis declarat & applicat.

S. Gregorius Nyssen: disput. d. anima & resurrit. Quemadmodum illi, qui auro materiam immixtam per ignem expurgant, non solum id quod adulterinum est, igne liquefaciunt, sed omnino necessarium est ut purum quoque unam cum adulterino improbo atque corrupto liquefiat. Eodem modo plane necesse est, ut dum vitiositas purgatorio igne absumitur, anima quoque, quae cum vitiositate unita est, in igne sit, donec id, quod inspersum est, adulterinum materiale atque fucatum & corruptum, totum aboleat, igne consumptum. *Idem in Orat. de dormient.* frequenter mentionem facit purgatorij.

S. Epiphani. haeres. 78. Errorib.

N 6

Aërij

Concilij Trid: antè Trident.

Aërii hæretici adnumerat, quod viventium preces pro mortuis inutiles esse diceret. Et ait: necessariò facere (orare pro mortuis) illud Ecclesiam traditione à Patribus acceptâ. Potest verò quisquam maternâ sanctionem aut legem patris evertere?

S. Basilus in sua Liturg. Pro mortuis autè dicit: pro quiete & remissione animæ famuli tui N. in loco luminoso, unde au- fugit tristitia & gemitus, fac eum quiescere DEUS noster.

S. Ambrosius oravit & sacrificavit pro anima Valentiniani Imperatoris *Orat: de obitu ipsius.* Itè pro anima Imperat: Theodosij, *in Orat: funebr. de ipso.* Item pro fratre suo Satyro, *Orat: de obitu ipsius:* ita loquens: Tibi nunc omni-

Articulus X

omnipotens DEUS innoxiam com-
mendo animam., tibi hostiam.
meam offero, cape propitius ac
serenus fraternum munus, Sacrificium
Sacerdotis, &c. *Et pro omnibus
fidelibus defunctis, Oratione
primam preparatoria ad Missam.* Ro-
gamus etiam te sancte Pater, pro
spiritibus fidelium defunctorum,
ut sit illis salus aeterna, ac perpe-
tua sanitas, gaudium & refrigerium
sempiternum, hoc magnum pie-
tatis Sacramentum.

S. Hieronymus in cap. 7. Michae:
Post cruciatus atque supplicia es-
ducta de tenebris exterioribus a-
nima, & reddito novissimo qua-
drante, dicit: videbo justitiam
ejus, &c.

S. Chrysostom. homil. 61. in Ioann:
Si peccator, & qui saepe numero
DEUM

Concilij Trid. antè Trident:

DEUM offenderit, moritur, is de-
flendus est, vel potius minimè,
cùm nihil illi offerat utilitatis:
sed ea facienda, quæ ei aliquid
conferre possunt, eleëmofynas,
oblaciones.

Idem homil: 21. in Act. Non
frustra oblaciones pro defunctis
fiunt, non frustra preces, nõ fru-
stra eleëmofynæ. Hæc omnia
Spiritus disposuit, volens, ut nos
mutuò juvemus. vide enim, uti-
litatem accipiet ille per te, & tu
per illum. Contemptis opibus
inductus ad faciendum aliquid
generosum, & tu illi salutis, ipse
verò tibi eleëmofynæ factus est
autor. Ne dubita, quia erit ali-
quis fructus suavis. Non temerè
Diaconus clamat, pro his qui de-
functi sunt in Christo, & pro his
qui

Articulus X.

qui illorum memoriam faciunt.

Idem homil. 3. in Ep. ad Philipp.

Non frustra ab Apostolis sancitū est, ut in celebratione venerandorum mysteriorum, memoria eorum fiat, qui hinc discesserūt. Noverunt illis multum hinc esolumenti fieri, multum utilitatis. Stante siquidem universo populo manus in caelo extēdente, coetu item Sacerdotali, venerandōque posito Sacrificio, quomodo DEUM non placaremus pro istis orantes? Et paulò ante, Juvemus eos pro viribus, procuramus illis aliquid auxiliij. quomodo, quāve ratione? Precātes adhortemur & alios, ut pro illis orent, pauperibúsq; indefinenter pro illis eleēmosynas demus.

S. Augustin. l. 2. de Genes. contr.

Manē

Concilij Trid: antè Trident.

Manich. cap. 20. Qui fortè agrum non coluerit, & spinis eum opprimi permiserit, habet in hac vita maledictionem terræ suæ in omnibus operibus suis, & post hanc vitam habebit vel ignem purgationis, vel pœnam æternâ.
Idem lib. 20. de Civit. Dei cap. 9. Neque enim piorū animæ mortuorum separantur ab Ecclesia quia etiã nunc est Regnū Christi: aliqui nec ad altare DEI fieret eorum memoria in communicatione corporis Christi.

Idem Serm. 34. de verbis Apost. Orationibus sanctæ Ecclesiæ & Sacrificio salutari, & eleemosynis, quæ pro eorum spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adjuvari, ut cūm eis misericordius agatur à Domino,
quàm

Articulus X.

quàm eorum peccata meruerūt.
Hoc enim à Patribus traditum,
universa observat Ecclesia, ut pro
eis qui in corporis & sanguinis
CHRISTI communionē defuncti
sunt, cū ad ipsum Sacrificium
loco suo commemorantur, ore-
tur, ac pro illis quoque id offerri
commemoretur. Cū verò eo-
rum commendandorum causā,
opera misericordiæ celebrantur,
quis eis dubitet suffragari, pro
quibus orationes DEO non ina-
niter allegantur? &c. Vide quo-
que eundē ad *Psalms. 37.* ubi di-
ctum *S. Pauli 1. Cor. 3.* de purga-
torio explicat. Denique, ut a-
lia omnia omittam, oravit ipse
pro Monica matre sua *l. 9. Con-
fess. c. 13.* quod & ipsam petisse
annuit. Item pro Patre eod. cap.
quod

Concilij Trid: antè Trident.
quod potest videri toto illo ca-
pice.

Miss. S. Gregorij. Memento e-
tiam Domine famulorum tuorū,
qui nos præcesserunt cum signo
fidei, & dormiunt in somno pa-
cis. Ipsīs Domine, & omnibus
in Christo quiescentibus locum
refrigerij lucis & pacis, ut indul-
geas deprecamur, per eundem
Christum Dominum nostrum.

Articulus Undecimus.

Sanctos honorandos, & in-
vocandos esse.

Verba Concilij.

*Sanctos una cum CHRISTO re-
gnantes, venerandos atque invo-
candos esse.*

Litur.

Articulus XI.

Liturgia Sancti Petri. Domine
DEUS omnipotens &c. Susci-
pe de ore nostrum peccatorum,
hunc ter sanctum hymnum, lar-
giens nobis misericordias tuas,
intercessionibus sanctæ DEI Ge-
nitricis, & omnium Sanctorum,
tuorum.

Liturg. S. Jacobi Minor: Com-
memorationem agamus sanctis-
simæ immaculatæ, gloriosissimæ,
Benedictæ Dominae nostræ, Ma-
tris DEI & semper Virginis MA-
RIÆ, atque omnium Sanctorum
& justorum.

S. Irenæus Martyr. lib: 5. c. 19.
Sicut illa (Eva) seducta est, ut ef-
fugeret DEUM: sic hæc suasa est
obedire DEO, ut virginis EVÆ
Virgo MARIA fieret Advocata.

Origen: lib: 2. in Job. O beate
Job,

Concilij Trid. antè Trident.

Job, vivens in perpetuum apud
DEUM, & victor permanens in
conspectu Regis Domini, ora
pro nobis miseris &c.

*Gregorius Nazianz: Orat: qua
est in laudem Basilij M.* Tu verò
sacrum & divinum caput, è cælo
nos quæso inspice, carnisque stis
mulum à DEO nobis ad disci-
plinam datum, aut precibus tuis
fiste, aut certè, ut eum forti anis
mo perferamus, persuade &c.
21. qua est in laudem Athanasij.

*Idem Orat: 29. in laudem S. Cy-
priani.* At tu nos è cælo benig-
nus aspicias, sermonésque no-
stros & vitam gubernes, sacrúm-
que hunc gregem pascas, aut pa-
scentem adjuves, cùm in cæteris
rebus quò ad ejus fieri poterit,
eum ad optima quæq; dirigens,
cum

Articulus XI.

tum graves lupos syllabarum & verborum captos amolientis, Sanctæq; Trinitatis, cui nunc adfistis, pleniorē clariorēque splendorem nobis concilians.

Basiliius Mag. homil: 20. in 40. Martyres. Qui aliquā premitur angustia ad hos cōfugit: qui rursum lætatur hos orat. Hic ut à malis liberetur, ille ut duret in rebus lætis. Hic mulier orans pro filijs auditur, peregrinanti viro reditum incolumem, ægro- tanti verò salutem implorat.

S. Ambrosius l. de Viduis. Ægri nisi ad eos aliorum precibus medicus fuerit invitatus, pro se rogare non possunt. Infirma est caro, mens agra est, & peccatorum vinculis impedita. Ad medici illius sedem debile non potest ex-

Concilij Trid antè Trident.

est explicare vestigiū. obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt: Martyres obsecrandi, quorū videmur nobis quoddam corporis pignore patrociniū vendicare. Possunt pro peccatis rogare nostris, qui proprio sanguine etiam si qua habuerunt peccata laverunt. Isti enim sunt DEI Martyres, nostri præfules, speculatores vitæ aduūq; nostrorū. Non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere, quia ipsi infirmitatem corporis, etiam cū vincerent, cognouerunt.

S. Chrysostomus homil. 41. ad popul. Antioch. Ita hujus diei festi gustum maximum percipiemus, & sanctam Martyrem ad majorē bene-

Articulus XI

benevolentiam provocabimus, vero honore illam prosequentes, &c. Faxit DEUS hujus sanctæ Virginis, & eorum qui similiter certârunt, orationibus ac precibus, ut hæc & alia &c.

S. Hieronymus Epist. 27. ad Eustoch. de Epitaphio Paulæ cap. 14.
Vale ô Paula. & cultoris tui ultimam senectutē orationib9 juva: fides & opera tua Christo te sociant: præsens facilius quod postulas impetrabis.

S. Augustinus l. 20. contr. Faust. Manich. c. 21. Populus Christianus memorias Martyrū religiosâ solennitate concelebrat & ad excitandam imitationem, & ut meritis eorum consocietur, atque orationib9 adjuvetur: ita tamen ut nulli Martyrum, sed ipsi DEO
Marty.

Concilij Trid: antè Trident.

Martyrum, quamvis in memo-
rias Martyrum, constituamus al-
taria. Quis enim Antistitum in
locis sanctorum corporum assi-
stens altari, aliquando dixit, of-
ferimus tibi Petre, aut Paule, aut
Cypriane: sed quod offertur,
offertur DEO, qui Martyres co-
ronavit, apud memorias eorum
quos coronavit, ut ex ipsorum
locorum admonitione major af-
fectus exurgat, ad acuendâ cha-
ritatem, & in illos quos imitari
possumus, & in illam quo adju-
vante possumus. Colimus ergo
Martyres, eo cultu dilectionis &
societatis, quo & in hac vita co-
luntur sancti homines DEI, quo-
rum cor ad talem pro Evangeli-
ca veritate passionem, paratum
esse sentimus. Sed illos tantò de-

votū

Articulus XI.

votius, quantò securius post incerta omnia superata: quantò etiã fidentiore laude prædicem⁹, jam in vita feliciore victores, quàm in ista adhuc usque pugnantēs. At illo cultu, qui Græcè λατρεία dicitur, Latinè uno verbo dici non potest, cùm sit quedam propria Divinitati debita servit⁹, nec colimus, nec colendum docem⁹ nisi unum DEUM, &c.

Idem Serm: 1. de S. Stephan. Sic ergò exauditus est S. Stephanus, ut ejus orationib⁹ deleteretur peccatum quod commiserat Saulus. Comendemus ergò nos orationibus ejus. Multò magis enim nunc exauditur pro bene orationibus suis, à regnante Domino Nostro J E S U Christo.

Idem in meditat: c. 40. Exaudi
O me Tri-

Concilij Trid. antè Trident.

me Trinitas sancta, & conserva
me ab omni malo, &c. per ora
tiones Patriarcharum, per merita
Prophetarum, per suffragia Apo
stolorum, per constantiam Mar
tyrum, per fidem Confessorum,
per castitatem Virginum, & per
intercessionem omnium Sancto
rum, qui tibi placuerunt ab ini
tio mundi. *Et post:* Sancta & im
maculata Virgo DEI Genitrix
MARIA & Mater Domini no
stri JESU Christi, intervenire
pro me digneris apud illum, cu
jus meruisti effici templū. San
cte Michaël, S. Gabriel, S. Ra
phaël, sancti Chori Angelorum,
atque Archangelorum, Patriar
charum atque Prophetarum, Apo
stolorum, Evangelistarū, Mar
tyrum, Confessorum, Sacerdo
sum

Articulus XI.

tum, Levitarum, Monachorum,
Virginum, omniumq; justorū,
& per illum qui vos elegit, & de
cujus contemplatione gaudetis,
vos rogare præsumo, ut pro me
culpabili, ipsi DEO supplicare
dignemini.

Id. l. de vera relig. c. 55. Quis-
quis Angelorum, diligit hunc
DEUM, certus sum quod etiam
me diligit. Quisquis in illo ma-
net, & potest humanas preces
sentire, in illo me exaudit. *Idem*
lib. 10. de Civit. Dei c. 12. cūm ex-
audiunt Angeli ejus, ipse in eis
exaudit, tanquam in vero non
manufacto templo suo. *Id. l. 22.*
c. 29. pulcherrimè applicat visio-
nem Prophetæ Elifæi, quod hîc
adscribere nimis longum visum
fuit, *S. August. Serm. 2. de annunc.*

O 2.

Domini.

Concilij Trid: antè Tridēt.

Domini. Sancta MARIA succur-
re miseris, juva pusillanimes, re-
fove debiles, ora pro populo, in-
terveni pro clero, intercede pro
devoto foemineo sexu: Sentiant
omnes tuum juvamen, quicun-
que celebrant tuam commemo-
rationem. Assiste parata votis
poscentium, & repende omnibus
optatum effectum. Sint tibi stu-
dia assiduè orare pro populo Dei.

*Euseb. de prepar. Evangel. l. 13.
c. 7.* Hæc nos quotidie factita-
mus quæ veræ pietatis milites, ut
DEI amicos honorantes, ad mo-
numenta quoque illorum acce-
dimus, votâq; illis facimus, tan-
quam Viris sanctis, quorum in-
tercessione ad DEUM non parùm
juvari profitemur.

S. Chrysost. in sua Liturg.

Pre-
cibus

Articulus XI.

cibus Domine ejus quæ te genuit
DEI paræ & semper Virginis MARIÆ,
Sanctarum omnium potestatum
spiritualium, pretiosi Prophetæ præcursoris ac bapti-
stæ Joannis, Sanctorum gloriosorum
Apostolorum & sancti Nicolai, cujus & memoriam, cele-
bramus, miserere & serva nos.

Id. ibid. Intercessione immaculatae
Dominæ nostræ DEI paræ & semper
Virginis MARIÆ, dignum me fac, ut sine
condemnatione accipiam, immaculatum
tuum donum.

S. Gregorius Nazianz. Serm. 21. de laud. Athanasij. At enim verò
vir mihi chare & sacrosancte, nos
benignus è coelis aspicias, atque
hunc populum gubernes, meq;
si quidem res pacatae futuræ sint,

Concilij Trid antè Trident.

in vicâ teneas, gregemq; meum
pascas: sin autem Ecclesia bellis
flagratura est, reducas, assumas,
tecumque & cum tui similibus
colloces, tamen magnum sic
quod postulo.

Gregor: Nysseno vit. S Ephrem
Syri: ipsum Sanctum sic alloqui-
tur: Hanc laudandi Provinciam
alacrius cepimus, cum multis a-
lijs rationibus adducti tum curâ
illâ, quam in homine ejusdè no-
minis liberando adhibuisti: is e-
nim nos ad onus subeundû im-
pulsit, qui à posteris Ismaël in
bello captus, & procul à Patria
diu commoratus, cum ad eam
reverti cuperet, & viam com-
diorem ignoraret, admirabili o-
pe tuâ rationem ad salutem aptam
invenit, & quod optaverat esse
confe

Articulus XI.

consecutus. Num cum in maximum vitæ discrimen adductus fuisset, quoniam omnes viæ barbarorum copijs interclusæ tenebantur, te nomine tantum invocavit, dicens: Sancte Ephræm, adjuva me: atque ita tuto periculorum laqueos evasit, mors tēmq; neglexit, & inopinam salutem assecutus, Patriæ, auxilio tuo munitus, præter spem reditus est.

S. Ambrosius lib. de Viduis. Magnis, inquit, tenebatur febribus, & rogaverunt illum pro eâ. Et tu habes proximos, qui Deo pro te supplicent, habes Apostolos proximos, habes Martyres proximos, si ipsa Martyribus devotio- nis societate, misericordiæ quoque muneribus appropinques.

Contilij Trid antè Tri. dnte

Ama ergò propinquitatem Petri
affinitatem Andreae, ut pro te
rogent, & recedant cupiditates
tuæ verbo DEI pulsæ.

*Idem S. Ambrosius Orat: d. fid.
resurrect: in fin.* Quid mihi su-
perest solati, quàm quod me ci-
tiùs ad te frater spero venturum,
nec digressûs tui inter nos lon-
ga divortia tore, tuisq; interces-
sionibus mihi hoc posse confer-
ri, ut citiùs desiderantem tui ad-
voces?

*Ephraem Sermon: de sanctis Mar-
tyribus.* Precamur Beatissimi
Martyres, qui pro Domino Sal-
vatore, próque illius charitate
spontè & impigrè tormèta subi-
stis, atque ideò familiariùs Do-
mino conjuncti estis, ut pro nos-
tris miseris & peccatoribus, & ne-
gligen.

Articulus XII.

gligentiæ squalore sordentibus,
Dominum interpellare digne-
mini. *Et circa finem.* Nunc igitur
ô beatissimi Viri, ô gloriosissimi
Martyres DEI, me miserum ve-
stris iuvate precibus, ut in illa
hora misericordiam consequar,
quando manifesta erunt occulta
hominum.

Articulus Duodecimus.

Sanctorum reliquias esse
venerandas.

Verba Concilij.

*Sanctorum reliquias esse vene-
randas.*

Clemens Roman. *Constit: Apo-
stol: lib: 6. c. 29.* Eorum qui
apud DEUM vivunt, ne reliquiæ
quidem corporum sunt inhono-
rata.

Concilij Trid: antè Trident.

rata. Siquidem Eliseus Prophe-
ta, postquam defunctus est, mor-
tuum suscitavit, à Pyratibus Syriae
occisum. Attigit enim corpus
eius corpus Elisèi, & excitatus re-
vixit, quod quidem nunquam
accidisset, nisi corpus Elisèi san-
ctum esset.

*S. Gregorius Nyssenus Orat: in S.
Theodor. Martyrem.* Anima qui-
dem ex quo sublimis abiit, in
suo loco acquiescit, & corpore
soluta, cum sui similibus unà vi-
vit: corpus verò venerandum
& immaculatum, illius instru-
mentum cum multo honore &
cultu compositum atque orna-
tum, in augusto sacròq; loco si-
gnum est: quod veluti res chara,
magniq; aestimata atque recon-
dita, ad temp⁹ regenerationis re-

serva

Articulus XII.

reservatur. Et mox describens peregrinum, ad sepulchrum alicujus Sancti venientem: Ubi his oculos oblectavit, cupit deinceps ipsi conditorio appropinquare, sanctificationem, ac benedictionem contredationem, ejus esse credens. Quod si quis etiam pulverem, quò conditorium, ubi Martyris corpus quiescit, obtinere potest, aufferri permittat, pro munere pulvis accipitur, ac tanquam res magni precij condenda terra colligitur. Nam ipsas attingere reliquias, si quando aliqua ejusmodi prospera fortuna contingat, ut id facere liceat, quam id sit multum desiderandum & optandum, ac summarum precum donum, sciunt experti & ejus desiderij compotes facti.

Concilij Trid: antè Trident:

Eusebius l. 7: hist. c. 19. scribit,
Cathedram S. Jacobi Apostoli
primi Hierosolymor: Episcopi,
ab ejus successorib9 magnâ cum
æstimatione ac veneratione ad
sua usque tempora fuisse servatâ.

S. Iustin Martyr ad q. 28. Gentil.
Sanctorum corpora & sepulchra,
dæmonum amoliuntur insidias,
& morborū ab arte medica com-
ploratorum conferūt sanationes.

*S. Gregorius Nazianz. Orat. in-
vect. 1. in Iulian. quod est nom. 47.*
Quorum (Sanctorum) vel sola
corpora idem possunt, quod a-
nimæ sanctæ, sive tangantur, sive
honorētur: quorū vel solæ sāgvi-
nis guttæ, atque exigua passionis
signa idē possunt, quod corpora.
Hæc non colis, sed contemnis.

Idem Orat. 48. Non jam Mar-
tyrum

Articulus XII.

tyrum sepulchris ignem admo-
vebunt, ut per eorum ignomi-
niam alios à certamine deterre-
ant, non jam Sanctorū reliquias
cum ossibus contēptissimis per
contemptum permixtas flammis
absumēt.

S. Augustinus serm. 29. de Sanctis.

Si tunc opem ferre poterat um-
bra corporis, quantò magis nunc
plenitudo virtutis? Si tunc sup-
plicantibus proderat aura quædã
pertransientis, quantò magis
nunc gratia permanentis? Me-
ritò per omnes Christi Ecclesias
auro pretiosius habetur ferrum
illud pœnalia vinculorum. Si
tàm medicabilis fuit obumbra-
tio visitantis, quantò magis ca-
tena vincientis? &c.

S. Ambrosius Epist. 85. agens de
inven-

Concilij Trid. antè Trident.

inventione corporum SS. Ger-
vasij & Protasij martyrum: Vidi-
stis ipsi multos à Dæmonijs pur-
gatos, plurimos etiã ubi vestem
Sanctorum manib9 contigerunt,
his quibus laborabant debilita-
tibus absolutos. Reparata vetu-
sti corporis miracula, quo se per
adventum Domini J E S U gratia
terris major infuderat, umbrã
quadam sanctorum corporum
plerosq; sanatos cernitis. Quan-
ta oraria jactitantur? quanta
indumenta super reliquias sacra-
tissimas, ut tactu ipso medicabi-
lia reposcãtur? Gaudent omnes
extremã lineã contingere, & qui
contigerit, salvus erit. Eruuntur
nobiles reliquie sepulchro igno-
bili, ostenduntur cœlo trophæa,
sanguine tumulus mader, Suc-
cedant

Articulus XII.

cedant victimæ triumphales in
locum, ubi Christus hostia est.
Sed ille super altare, qui pro o-
mnibus passus est: isti sub altari,
quia illius redempti sunt passio-
ne. Hunc ego locum prædesti-
naveram mihi. Dignum est e-
nim, ut ibi requiescat Sacerdos,
ubi offerre consuevit. Sed cedo
sacris victimis dexteram portio-
nem, locus iste martyribus de-
bebatur. Condamus ergo reli-
quias sacrosanctas & dignis ad-
ibus invehamus, totumque diem
fidâ devotione celebremus.

Id. serm: 91. invehitur in Ar-
rianos qui negare volebant seve-
ro Lanioni notorio cæco, tactu
vestimenti dictorum SS. Marty-
rum vitum fuisse restitutum, di-
cens: detestabilior istorum quàm
Indæo

Concilij Trid. antè Trident.

Judæorum pertinacia. Illi cum dubitarent, vel parentes interrogabant. Isti occultè interrogant, palàm negint: jam non operi increduli, sed auctori.

Istius cæci sanati meminere quoque *S. Augustinus l. 22. de Civit. Dei c. 8.* Miraculum quod Mediolani factum est, cum illic essemus. quando illuminatus est cæcus, ad multorum noticiam potuit pervenire, quia & grandis est civitas, & ibi erat tunc Imperator, & immenso populo teste res gesta est, concurrente ad corpora Martyrũ Protasij & Gervasij. Quæ cum laterent & penitus nescirentur, Episcopo, Ambrosio per somnium revelata reperta sunt, ubi cæcus ille depulsis veteribus tenebris diem vidit.

Idem

Articulus XII.

Idem ibid. recenset. Miracula ad reliquias Beati Stephani facta, quorum unum hîc pono. Ad aquas Tibilitanas, inquit, Episcopo afferente Projecto reliquias gloriosissimi Stephani, ad ejus memoriã veniebat magnæ multitudinis concursus & occurfus. ibi cæca mulier, ut ad Episcopũ portantem pignora sacra, duceretur, oravit; flores quos ferebat, dedit: recepit, oculis admovit, protinus vidit. Stupentibus qui aderant, præibat exultans, viam carpens, & viæ ducem ulterius non requirēs. *Legatur tota ista Epistola, quia plena est miraculis, ad reliquias Sanctorum factis.*

S. Hieronymus Epist. 53. Agis Vigilantium os fætidum rursus aperire, & putorem spurcissimum
contra

Concilij Trid. antè Trident.

contra sanctorū Martyrum pro-
ferre reliquias, & nos qui eas su-
scipimus appellare cinerarios, &
idololatrias, qui mortuorū homi-
num ossa veneremur, O felicem
hominem, & omni lacrymarum
fonte plangendum, qui hæc di-
cens non se intelligat, esse Sama-
ritanum & Judæum, qui corpo-
ra mortuorum pro imundis ha-
bent. Honoramus reliquias Mar-
tyrum, ut eum cujus sunt Marty-
res adoremus. Honoramus ser-
vos, ut honor servorum redun-
det ad Dominum, qui ait, qui
vos suscipit, me suscipit. Ergo
Petri & Pauli imundæ sunt reli-
quiae? Ergo Moyfi corpusculū
imundum erit? quod juxta He-
braicam veritatem ab ipso sepul-
tum est Dño? Et quotiescunq;

Apo-

Articulus XII.

Apostolorum & Prophetarum & omnium Martyrum basilicas ingredimur, toties idolorum templa veneramus? Accensiq; ante tumulos eorum cerei, idololatriæ insignia sunt? Ergo & Domini Corpus in sepulchro positum immundum fuit? & Angeli qui candidis vestibus utebantur, mortuo cadaveri atque polluto præbebant excubias? Si non sunt honorandæ reliquiæ Martyrum, quomodo legimus: pretiosa in conspectu Domini mors Sancto-
rum eius.

S. Chrysostr. lib. contr. Gentil. de vit. S. Babila. Poterat Babylas vel exemplo Henoch transferri, vel Helix modo rapi, ut qui utriusque æmulator fuerat. At DEUS quæ est in humanum genus benig-
gnita-

Concilij Trid: antè Trident.

gnitate, inter alias, quas infinitas nobis salutis nostræ occasiones dedit, & hanc quoque viam nobis à se munitam esse voluit idoneum ad virtutem capeſſendam ſtimulum, relictis ſcilicet interim apud nos Sanctorum reliquijs. Nam poſt ſermonis facultatem, ipſa certè Sanctorum ſepulchra proximum locum obtinent ad animas hominum in ipſos Sanctos intuentium ad virtutum earundem æmulationem excitandas.

Et poſtquam recensuerat, quod in translatione reliquiarum S. Babyle Demon obmutuerat, inquit: Ea eſt Sanctorum poteſtas, ut illorum ſuperſtitum dæmones ne umbras quidem, aut veſtes ferre poſſint, vitâ autem ſanctorum & loculos quoque reformident.

Articulus XII.

Ecclesia Smyrnensis in Epistola ad Catholicam Ecclesiam toto orbe diffusam de Polycarpi, qui Sancti Joannis Apostoli discipulus fuit, martyrio: Nos postea ossa ejus potiora lapillis pretiosis, auróque puriora, è cineribus selecta, eo locò reposuimus, qui illis erat decorus consentaneúsque. Ubi sanè nobis in unum aliquando coactis Dominus præstabit, ut celebrem ejus Martyrij diem, instar natalis festi, cum exultatione & gaudio quantum fieri potest maximo, recolamus.

S. Gregorius Nazianzenus Orat. 29. in laud. Cypriani. Vestræ jam partes sunt, ea quæ restant, à vobis metipsis adjungere, ut nonnullum ipsi quoque Martyrum munus offeratis, demonum pro-
fliga-

Concilij Trid: antè Tridēt

figationem, morborum depul-
sionem, futurarum rerum præ-
scientiam: quæ quidem omnia
vel cineres Cypriani, modò fides
adsit, efficiunt: quemadmodum
norunt, qui hujus rei periculum
fecerunt, ac miraculum ad nos
usque transmiserunt, ejusdemq;
memoriam posteris quoque tra-
dituri sunt.

Articulus Decimus Tertius.

*Imagines Christi & Sancto-
rum venerandas esse.*

Verba Concilij.

*Firmissimè assero Imagines Chri-
sti, ac DEIPARÆ semper Virginis,
nec non aliorum Sanctorum, ha-
bendas & retinendas esse, atque ijs
debitum honorem, ac veneratio-
nem impertiendam.*

Articulus XIII.

*S*ancti Basilius Magn. contr Julian. Imperat. ut citatur in Synodo 2 Nicana act. 4. Historias imaginum illorum honoro, & palam adoro: hoc enim nobis à Sanctis Apostolis non est prohibitum, sed in omnibus Ecclesijs nostris eorum historias erigimus.

Idem lib: de Spiritu S. cap. 18.
Rex dicitur etiam Regis imago, & non duo Reges: neque enim imperium scinditur, neque gloria dividitur. Quemadmodum enim principatus & potestas una est, quæ nobis dominatur: sic etiam glorificatio à nobis una est, & non multæ, propterea quod imaginis honor ad exemplar ascendit.

Eusebius Casareensis histor. Eccles.

Concilij Trid. antè Trident.

cles. lib. 7. c. 18. Mulierem illam
sanguinis profluvio afflictatam,
quam Sanctorum Evangeliorum
testimonio à Servatore nostro
morbi remedium invenisse co-
gnovimus, ex Cæsarea Philippi
ortam esse, ac domum ejus in il-
la ostendi, & admirabilia quædã
Servatoris in eam beneficio mo-
nimenta, & quasi trophæa ad hoc
tempus durare memorant. Præ-
foribus enim domus illius, ancã
mulieris effigiem genibus flexis
& manibus instar supplicantis in
anteriori partem extensis suo
per editum lapidem collocatũ,
huic à regione, Viri erectam
imaginem ex eadẽ materia con-
flatam, vestitu ad talos demisso,
decenter ornatã, & manum mu-
lieri porrigentem; ad cujus pe-
des in

Articulus XIII.

des in ipsa basi peregrinā quan-
dam & inusitatā herbæ speciem
enasci; quam quidem, ubi ad
anei vestitūs fimbriam excreve-
rit, morbis cuiusq; generis me-
dicandi vim & facultatem habe-
te. Hanc statuam effigiem Jesu
exprimere dicunt: quam ad nos
stram usque ætatem manentem,
ipsi ad eam civitatem profecti o-
culis cernebamus. Nec planè
mirum, eos qui ex gentilibus pro-
gnati à Servatore dum inter ho-
mines vivebat, beneficijs affecti
fuerint, ista effecisse: cum &
nos Petri & Pauli Apostolorum
& Christi etiam ipsius imagines
in picturis, colorum varietate ex-
pressas, conservatâsque aspexe-
rimus.

De hac eadem Imagine scribit

P

Zozo-

Concilij Trid. antè Trident:

Zozomenus lib. 5. c. 21. Cùm certior factus esset (Julianus Apostata) Cæsareæ Philippi præclarâ esse Christi statuam, quam mulier quæ sanguinis profluvio laborabat, cùm esset morbo liberata, ibi collocaverat, eam deturbavit, suâque in ejus loco posuit. Quo facto ignis violentus de cœlo delapsus, statuam eam circiter pectus dissecuit, caputq; unâ cùm collo in terram dejecit, atque in faciem humi eâ in parte defixit, quæ fuerat à pectore divulsâ. Ex quo quidem tempore ad hodiernum diem istra, tanquam fulminis ictu ambusta manet. Id temporis Gentiles statuam Christi tantâ cum violentiâ trahebant, ut eam confringerent. At Christiani postea,
cùm

Articulus XIII.

cum ejus fragmenta collegissent,
in Ecclesia posuerunt, ubi etiam
adhuc custoditur.

Atbanasius serm: 4. contr: Ari-
rian: In imagine regiâ species
regis & forma apparet, & in re-
ge imaginis species: sine enim
omni discrepantiâ vultus regis
in imagine expressus est, ut qui
videt imaginem, videat in eâ re-
gem: & vicissim, qui regem in-
tueatur, agnoscat illum ipsum e-
undem esse, qui in imagine re-
presentatur. Cæterùm quia in
ambobus nulla est dissimilitudo,
si quis post conspectam, imagi-
nem velit regem videre, huic ad
eum modum itâ imago jure lo-
queretur: Ego & Rex unum su-
mus: Ego enim in illo sum & il-
le in me, & quod in me animad-

Concilij Trid: antè Trident.

vertis, id quoque in eo animad-
vertis. & quod videris in illo, vi-
deris & in me. Qui igitur ado-
rat imaginē, in illā adorat ipsam
regem, quippè cū ipsa imago
nihil aliud sit, quàm Regis for-
ma ac species.

S. Damascenus lib: 4. Orthodox:
fid. c. 17. Quoniam nonnulli eo
nomine nos reprehendūt, quod
Salvatoris ac Dominæ nostræ re-
liquorūmq; Sanctorum ac Chri-
sti servorum imagines adoramus
atque honore afficimus, audiant
quod à principio D E U S homi-
nem ad suam imaginem fecerit.
Cujus igitur gratiā invicem ado-
ramus, nisi quatenus ad imagi-
nem D E I facti sumus. Nam ut
inquit Deifer & magnus in di-
vinis Basilus, imaginis honor ad

exem-

Articulus XIII.

exemplaris trāsferatur honorem,
Verùm quia non omnibus hoc
contingit, ut litteras norint, ac
lectioni operam impendant, id-
circò Patribus visum est, ut re-
fricandæ quam primùm memo-
riæ causâ hæc tanquam præclara
quædam trophæa in imaginibus
pingerentur. Siquidem persæ-
pè non venit, ut Domini passio-
nem animo minimè versantes,
conspectâ Christi crucifixi ima-
gine, in salutiferæ passionis me-
moriâ redeamus, ac prostrati,
non materiam, sed eum cujus i-
mago effingitur, adorem⁹: Quæ-
admodùm videlicet nec Evange-
lici codicis materiam, nec cru-
cis materiã adoramus, verùm id
quod per ea exprimitur. Quod
etiam de DEI Matre sentiendum
P 3 est.

Concilij Trid: antè Trident.

est. Etenim is honor, quem ei
adhibemus, ad eum qui carnem
ex ipsa assumpsit, refertur: iteq;
egregia sanctorum Virorum fa-
cinora, quæ nos ad animi magni-
tudinem & zelum virtutisq; co-
rum imitationem ac DEI glo-
riam extimulant. Nam uti dixi-
mus, honor ille, quo probos co-
servos afficimus, nostræ erga
communem Dominum benevo-
lentiæ argumentum est, atque i-
maginis honor ad exēplar tran-
sit. Est autem hæc traditio ex
carum numero, quæ Scripturæ
verbis minimè expressæ sunt.

*Helladius Casareensis in vit S.
Basilij antecessoris sui.* Pius Vir
Dominæ nostræ astabat imagini,
in qua etiam Mercurij celebris
Martyris figura descripta erat.

Asta.

Articulus XIII.

Astabat autem supplicans, ut im-
pius Julianus Apostata tolleretur.
Ex qua quidem imagine didicit,
quid esset venturum. Vidit e-
nim Martyrem exiguum ad tem-
pus obscurum, non autem mul-
tò post hastam tenentem.

*S. Hieronymus Epist: 27. ad Eu-
stachium de Epitaphio Paula c 3.*
Hierosolymis cuncta loca tanto
ardore ac studio circumivit, ut
nisi ad reliqua festinaret, à pri-
mis non posset abduci, prostra-
tæque antè crucem, quasi pen-
dentem Dominum cerneret, a-
dorabat. Ingressa Sepulchrum,
resurrectionis osculabatur. lapi-
dem, quem ab ostio monumenti
amoverat Angelus. Et ipsum
corporis locum, in quo Domi-
nus jacuerat, quasi sitiens desi-
dera.

Concilij Trid: antè Trident:

deratas aquas, fideli ore lambebat.

Gregorius Mag: lib: 7. Epist: 54. ad Secundinum: Imagines quas tibi dirigendas per Dulcidium diaconū rogasti, misimus. Undè valdè nobis tua postulatio placuit, quia illum toto corde, totà intentione quæris, cujus imaginem præ oculis habere desideras. Abs te non facimus, si per visibilia invisibilia demonstramus. Sic homo qui alium ardenter videre desiderat, aut Sponsam amans videre conatur, si contigerit eam ad balneū aut ad Ecclesiam ire, statim per viam incedenti se præparat, ut de visione ejus hilaris recedat. Scio quidè quod Imaginem Salvatoris nostri nō ideò petis, ut quasi DEUM colas.

Articulus XIII.

colas, sed ob recordationem Filij
DEI in ejus amore recalescas,
cujus te imaginem videre desis-
deras. Et nos quidem non quas-
sante divinitatem, antè illum
prosternimur, sed illum adora-
mus, quem per imaginem auc-
natum aut passum, sed & in
Throno sedentem recordamur.
Et dum nobis ipsa pictura quasi
scriptura ad memoriam Filium
DEI reducit, animum nostrum
aut de resurrectione latificat, aut
de passione demulcet. Ideoque
diximus tibi sudareas duas, I-
maginem DEI Salvatoris, & san-
ctæ DEI genitricis MARIÆ, Bea-
torumque Apostolorum Petri &
Pauli continentes, per supradi-
ctum filium nostrum Diaconum,
& unam crucem, clavum etiam

Concilij Trid: antè Trident.

pro benedictione à sanctissimo corpore Petri Apostolorū Principis, ut per ipsum à maligno defensus permaneat, cujus signo te esse munitum credis.

Synodus Nicana secunda est. 7.

Fatemur unanimiter nos Ecclesiasticas traditiones, sive scripto, sive consuetudine valentes & decretas, retinere velle, quarum de numero est imaginum effiguratō, ut quæ historiæ Evangelicæ promissionis concinant, ad credulitatem veræ & non phantasticæ Incarnationis DEI, & ad utilitatem similitudinis, quam nobis exhibet, utiliter inventam. His sic se habentibus, regiam viam incedentes, & Sanctorū nostrorum & divinorum Patrum doctrinæ insistentes, & Catholice Ec-

Articulus XIII.

cae Ecclesiae, in qua Sanctus Spiritus inhabitat, traditionem observantes; definimus cum omni diligentia & cura, venerandas & sanctas Imagines ad modum & formam venerandae & vivificantis crucis & coloribus, tessellis, aut aliam quavis materiam commode paratas dedicandas, & in templis sanctis DEI collocandas, habendasque: tum in sacris vasis & vestibus, tum in parietibus & tabulis, in aedibus privatis, in viis publicis: maximè autem imaginem Domini & DEI Servatoris nostri JESU Christi: Deinde intemeratae nostrae Dominæ DEI paræ, venerandorum Angelorum, & omnium deinde Sanctorum Virorum. Quo scilicet per hanc imaginum pictarum inspe-

Concilij Trid: antè Trident:

tionem, omnes qui contēplan-
tur, ad prototyporū memoriam,
& recordationem & desiderium
veniant, illisque salutationem &
honorariam adorationem exhi-
beant, non secundū fidem nos-
tram, veram latriā, quæ solū
naturæ Divinæ competit: sed
quemadmodū typo veneran-
dæ & vivificantis crucis & san-
ctis Evangelijs, & reliquis sacris
oblationibus suffitorum & lumina-
rium reverenter accedimus,
quemadmodū veterib9 piē in
consuetudinem hoc adductum
est. Imaginis enim honor in
prototypum resultat, & qui ado-
rat imaginem, in eā adorat quo-
que descriptum argumentum.
Sic enim Sanctorū Patrum no-
strorum obtinet disciplina, vel
traditio

Articulus XIII.

traditio Catholicæ Ecclesiæ, quæ
à finibus usque ad fines Evange-
lium suscepit.

*Et in fine actionis 4ta: Vene-
rãdas Imagines veneramur. Nos
veteri Ecclesiæ legislationi insi-
stamus. Nos statuta Patrum cõ-
servemus. Nos qui addunt aut
aufferunt aliquid de Ecclesia, a-
nathematizamus. Nos veneran-
das imagines salutam9. Nos qui
sic nolunt, anathemati subij-
cimus.*

Articulus Decimus Quartus.

Esse Indulgentias.

Verba Concilij.

*Indulgentiarum etiam potesta-
tem à Christo in Ecclesia relictam
fuis-*

Concilij Trid. antè Trident.
fuisse, illarumq; usum Christiano
Populo maximè salutarem esse, af-
firmo.

CLEMENS Romanus Constit: A-
postol: lib. 2. c. 16. Cùm deli-
quisse videris, jube eijci foras:
Postea jubebis ingredi, & facta e-
xaminatione, an pœniteat, sicque
dignus qui in Ecclesiam ex toto
admittatur: castiga illum jeju-
nijs duarum, aut trium, aut quin-
que, aut septem hebdomadarũ,
ut delicti genus & ratio popo-
scerit.

Petrus Alexandrinus de Pœnit:
Canon: 1. de ijs, qui post multa tor-
menta sacrificarunt: Qui non
sponte ad ea devenerunt, sed à
carnis imbecillitate proditi stig-
mata J E S U Christi in corporib⁹
ostentant, & anno jam tertio de-
flent,

Articulus XIV.

flent, ijs ab adventu per revoca-
tionem in memoriam alij qua-
draginta dies inungantur. *Et Ca-*
non: 5. Quoniam per ignoran-
tiam id eos fecisse non est com-
pertum, eis semestre imponetur
in pœnitentia conversionis. Sic
enim ipsi quoque magis juva-
buntur.

Concilium Nicanum Can: 11. De
ijs qui sine necessitate, vel sine
facultatum suarum ablatione, vel
sine periculo ullo, vel aliquo e-
iusmodi, transgressi sunt, quod
sub Licinij tyrannide factum est,
Synodo visum est, etsi humani-
tate indigni sunt, clementiâ ta-
men & benignitate eos uti. Qui-
cunq; ergò germanè & verè pœ-
nitentiâ ducantur, tres annos in-
ter auditores exigent, ut fideles
& se-

Concilij Trid. antè Trident.

& septem annis prosternentur,
supplices: duobus autem annis
absque oblatione erunt, oratio-
num cum populo participes.

Et Canon: 12. Quicumque &
metu & lacrymis & tolerantia &
bonis operibus conversionem,
& opere & habitu ostendunt, hi
impleto auditionis tēpore quod
præfinitum est, meritò orationū
comunionem habebunt, cum
eo, quid liceat etiam Episcopo
humanius aliquid de ijs statue-
re.

Concilium Laodicense Canon. 2.
Oportet eos, qui in diversis delictis
peccant, & in oratione con-
fessionēque & pœnitentiā forti-
ter perseverant, & se à malis per-
fectè convertunt, tempore pœ-
nitentiæ eis pro delicti proporti-
one

Articulus XIV.

one dato, propter Dei miserationes & bonitatem, offerri communioni.

*Basiliius Mag. Epist: ad Amphilo-
loch Can. 59.* Fornicator septem
annis non comunicabit, duobus
deflens, & duobus audiens, & in
uno solo consistens, octavo au-
tem ad communionem admit-
tetur.

Tertullian: c. 6, de Pœnit. Quàm
porrò ineptum, quàm poeniten-
tiam non adimplere & veniam
delictorum sustinere? hoc est,
precium non exhibere, ad mer-
cem manum emittere. Hoc e-
nim pretio Dominus veniam ad-
dicere instituit. Hac poeniten-
tiæ cōpensatione redimendam,
proponit impunitatem.

Cyprianus lib: 3. Epist. 8. Legi-
mus

Concilij Trid: antè Tridene.

mus litteras tuas Frater charissime, quibus significasti de Victore quodam Presbytero, quod ei antequam poenitentiam plenam egisset, & Domino DEO, in quem deliquerat, satisfecisset, temerè Therapius collega noster immaturo tempore & præpostera festinatione pacem dederit. Quæ res nos satis movit, recessum esse à decreti nostri autoritate, ut ante legitimum & plenū tempus satisfactionis, & sine petitu & conscientia plebis, nullā infirmitate urgente, ac necessitate cogente, pax ei concederetur. Sed libratō apud nos diu consilio, satis fuit objurgare Therapium, quod temerè hoc fecerit, & instruxisse, ne quid tale de cætero faciat.

Idem lib. 3. Epist. 18. Petitiones &

Articulus XIV.

nes & desideria vestra Episcopo
fervent, & ad pacem vobis petē-
tibus dandam, maturum & pa-
catum tempus expectent.

S. Augustin. Enchirid: ad Laur.
cap. 65. Sed neque de ipsis crimi-
nibus quamlibet magnis remit-
tendis in sancta Ecclesia, DEI de-
speranda est misericordia, agen-
tibus pœnitentiam, secundum
modum sui cuiusq; peccati. In
actione autem pœnitentiæ, ubi
tale crimen commissum est, ut
is, qui commisit, à Christi etiam
corpore separetur, non tam con-
sideranda est mensura temporis
quàm doloris, cor enim contri-
tum & humiliatum DEUS non
spernit, verùm quia plerumq̃ue
dolor alterius cordis occultus est
alteri, neque in aliorum noticiã
per ver-

Concilij Trid. antè Trident.

per verba vel quæcunque alia signa procedit, cùm fit coram illo, cui dicitur gemitus meus à te non est absconditus; rectè constituitur ab ijs, qui Ecclesiæ præsent, tempora poenitentiae ut fiat etiam satis Ecclesiæ, in qua remittuntur ipsa peccata: extra eam quippe non remittuntur.

Articulus Decimus Quintus.

Romanam Ecclesiam Catholicam, & omnium aliarum Matrem & Magistram esse.

Verba Concilij.

Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco.

Articulus XV.

Eusebius Papa Epist. 3. Benedi-
ctus Dominus DEUS noster,
qui per misericordiã suam, Ro-
manam Ecclesiam Beati Petri A-
postolorum Principis Sacerdotio
ditavit, nobisq; viam monstnan-
dam circa nos (propter univer-
salem curam, quæ nobis est pro-
pter privilegium ejusdem Eccle-
siæ) invicem charitatis indulgit.

*Gelasius Episcopus omnibus Epi-
scopis (habetur 9. q. 3.)* Cuncta
per mundũ novit Ecclesia, quod
Sacrosancta Romana Ecclesia de
omni Ecclesia fas habeat judi-
candi, neque cuiquam de ejus lis
ceat judicare iudicio, siquidem
ad illam de qualibet mundi par-
te appellandum est, ab illa autem
nemo est appellare permissus.
Sed nec illa præterimus, quod A-
postolus

Concilij Trid: antè Trident.
postolica Sedes sine ulla Synodo
præcedente exolvendi quos Syno-
nodus iniqua damnaverat; &
damnandi nulla existente Syno-
do, quos oportuit, habeat facul-
tatem: & hæc nimirum pro suo
principatu, quem B. Petrus Apo-
stolus Domini voce & tenuit
semper & retinebit.

Epiphanius post hæres. 80. d. fid.
Cathol. Eccles. Civitatem viden-
tes ad ipsam festinemus sanctam
Hierusalem & Virginem Christi
ac Sponsam, securumque funda-
mentum ac Petram & reverendâ
Matrem nostram, tempestive &
ipsi dicentes: Venite ascenda-
mus in montem Domini, & in
domum DEI Jacob, & annun-
ciabit nobis viam suam. A nego-
ijs hærescon odiosissimis quie-
scamus,

Articulus XV.

scamus, & à tempestuosis earun-
dem motibus quiescamus, & in
te sancta Mater nostra Ecclesia,
& in sancta tua doctrina, & san-
cta ac solâ DEI fide in veritate
refrigeremur.

*Concilium Romanum I. sub Ge-
lasio:* Post Propheticas, Evange-
licas, atque Apostolicas Scriptu-
ras, quibus Ecclesia Catholica,
per gratiam DEI fundata est, il-
lud etiam intinmandum putamus,
quod quâvis universæ per orbē
Catholicæ Ecclesiæ unus Thala-
mus Christi sit, sancta tamen Ro-
mana Catholica & Apostolica
Ecclesia, nullis Synodicis consti-
tutis cæteris Ecclesijs prælata est,
sed Evangelicâ voce Domini &
Salvatoris nostri primatum ob-
tinuit; Tu es Petrus inquitis,
& su-

Concilij Trid: antè Trident.

& super hanc Petram ædificabo
Ecclesiam meam. Est ergò Pri-
ma Petri Apostoli Sedes, Roma-
na Ecclesia, non habens macu-
lam neque rugam, nec aliquid
hujus modi.

Cyprianus lib. 1. Epist. 6. Eccle-
sia una est, quæ una & intus esse,
& foris non potest. Si enim apud
Novatianum est, apud Corneliū
(Rom: Pontific:) non fuit; Si
verò apud Cornelium fuit, qui
Episcopo Fabiano legitimâ or-
dinatione successit, & quem pro-
pter sacerdotij honorem Marty-
rio quoque Dominus glorifica-
vit, Novatianus in Ecclesia non
est, nec Episcopus computari po-
test, qui Evangelica & Apostoli-
câ traditione contemptâ nemini
succedens, à seipso ordinatus est.

Idem

Articulus XV.

Idem de simpl. Prælator. Ecclesia Domini luce perfusa per orbem totum radios suos porrigit, unum tamē lumē est quod ubiq; diffunditur, nec unitas corporis separatur: ramos suos in universam terram copiā ubertatis extendit: profluētes largiter rivos lati⁹ expādit, unū tamē caput est, & origo una, & una mater fœcunditatis successib⁹ copiosa. Illius fœtu nascimur, illius lacte nutri- mur, spiritu ejus animamur. Adulterari nō potest Sponsa Chris- ti, incorrupta est, & pudica. U- nam domum novit, unius cubi- culi sanctitatem casto pudore cu- stodit. Hæc nos DEO servat, hæc filios regno, quos generavit, assi- gnat. Quisquis ab Ecclesia se- gregatus adulteræ adjungitur. à

Q

pro-

Concilij Trid ante Trident.
promissis Ecclesiae separatur.
Nec pertinet ad Christi praemia,
qui relinquit Ecclesiam Christi.
Alienus est, profanus est, hostis
est. Habere jam non potest DEUM
Patrem, qui Ecclesiam non ha-
bet Matrem.

S. Martialis discip. Christi Epist.
ad Burdegal. Sed firma Ecclesia
DEI & Christi, nec cadere, nec
disrumpi poterit unquam.

S. Irenaeus lib. 4. advers. haeres.
cap. 5. Ubi Charismata Domini
posita sunt, ibi discere oportet
veritatem, apud quos est ea, quae
est ab Apostolis Ecclesiae succes-
sio, & id quod est sanum & irre-
probabile conversationis & in-
adulteratum & incorruptibile
sermonis.

S. Augustin. lib. 12. contr. Faust.
cap.

Articulus XV.

cap. 2. Vides in hac re, quid Ec-
clesiæ Catholicæ valeat autoritas,
quæ ab ipsis fundatissimis Sedi-
bus Apostolorum, usque ad ho-
diernum diem succedentium si-
bimet Episcoporum serie, & tot
populorum, consensione fir-
matur..

*Idem l. contr. Epistolam fundam:
Manich: cap. 5. Ego verò Evan-
gelio non crederem, nisi me Ca-
tholicæ Ecclesiæ cōmoveret au-
toritas.*

Lactantio instit: divin: l. 4. c. 30.
Cum Phryges aut Novatiani, aut
Valentiniani, aut Marcionitæ,
aut Antropiani, aut Arriani, seu
quilibet alij nominantur, Chris-
tiani esse desierunt, qui Christi
nomine amisso humana & exter-
na vocabula induerunt. Sola igitur

Q. 2.

gitur

Concilij Trid. antè Trident.

gitur Catholica Ecclesia est, quæ
verum cultum retinet. Hic est
fons veritatis: hoc est domici-
lium fidei: hoc templum DEI:
quod si quis non intraverit, vel à
quo si quis exierit, à spe vitæ &
salutis alienus est.

Alexander Alexandrin. Episc. E-
pist: ad Alexandr. Episcopi Con-
stantinopolit: unam & solam Ca-
tholicam Apostolicamq; semper
Ecclesiam agnoscimus, quæ in-
vincibilis est, licet omnis mundus
adversus eam pugnet, & victrix
totius adversæ impietatis existit,
incurfionem evincit, ac profligat,
&c.

S. Ambrosius lib. de Salom. c. 4.
Ecclesia etsi undarum fluctibus
atque procellis sæpè vexatur, ta-
men nunquam potest sustinere

naufra-

Articulus XV.

naufragium. Et si quotidie sacu-
lum istud, tanquam aliquod pe-
lagus, sortitur infestum, nunquam
eliditur ad saxum, nec mergitur
ad profundum.

Pacianus Epist. 1. Sub Apосто-
lis, inquires, nemo Catholicus vo-
cabatur. Esto sic fuerit, vel illud
indulge: cum post Apostolos
haereses extitissent, diversisque no-
minibus columbam DEI atque
reginam lacerare per partes, &
scindere niterentur; nonne co-
gnomen suum plebs Apostolica
postulabat, quod incorrupti po-
puli distingveret unitatem, ne
intemeratam DEI virginem er-
ror aliquorum per membra la-
ceraret? nonne appellatione pro-
pria decuit, caput principale in-
signiri?

Q3

Idem

Concilij Trid: antè Trident.

Idem Epist: 3. Ecclesia est non habens maculam neque rugam, hoc est, hæreses non habens, nõ Valentinus, non Cataphrygas, non Novarianos.

S. Augustin. quest: 110. in novum & vetus Testam: Eorum qui extra Ecclesiam, vel contra Ecclesiam sedes sibi instituerunt, Cathedrã pestilentiaẽ dicimus. Qui enim in concessa præsumit, reus est; quantò magis si & corrum- pat traditionem ejus cujus sedem usurpat. Nam & ordinem ab Apostolo Petro cœptum, & usque ad hoc tempus per traducẽ suc- cedentium Episcoporum serva- tum perturbant, ordinem sibi sine origine vendicantes, hoc est, corpus sine capite profitentes. Undè congruit etiam eorum se- dem

Articulus XV.

dem Cathedram pestilentiae ap-
pellare.

S. Hieronymus ad cap. 4. Isaie.
Super Petram fundata Ecclesia,
nullâ tempestate concutitur, nul-
lo turbine ventisq; subvertitur.
Idem ad c. 48. Ezechiel: Nomen
ipsius Civitatis nequaquam erit,
ut prius, Hierosolyma, quæ in-
terpretatur visio pacis: sed Je-
hova Hascham, quod in latinum
sermonem vertitur, Dominus
ibidem: qui nunquam recedat
ab ea, ut à priori populo ante
discessit, dicens ad Discipulos:
Surgite abeamus hinc; & ad Ju-
dæos: Relinquetur domus ve-
stra deserta: sed æternâ habeat
possessionem, & sit ei ipse posses-
sio, iisdem Discipulis repromit-
tens; Ecce ego vobiscum sum

Q. 4

usq;

Concilij Trid: antè Trident.

usq; ad consumationem sæculi.

S. Augustinus Psalm: 47. Hæc est Civitas in monte posita, quæ abscondi non potest. Hæc est lucerna, quæ sub modio non occultatur, omnibus nota, omnibus diffamata: Non autem universi cives ejus sunt, sed illi in quibus magnus Dominus & laudabilis valdè. Quæ est ergo ista civitas videam⁹, ne forte quia dictū est: in civitate DEI nostri, in monte sancto ejus, debeamus quærere istum montem, ubi etiam exaudiri possimus, &c. *Et post multa:* Sed fortè ista civitas, quæ mundum tenuit, aliquândo evertecur. Absit: DEUS fundavit eam in æternum. Si ergo DEUS eam fundavit in æternum, quid times ne cadat firmamentum?

Artis

Articulus XVI.

Articulus DecimusSextus.

Romano Pontifici, ut Petri
successori & Christi vica-
rio, obedientiam præ-
standam.

Verba Concilij.

*Romanoque Pontifici, Beati Pe-
tri Apostolorum Principis, succes-
sori, ac IESU Christi vicario, ve-
ram obedientiã spondeo, ac juro.*

*S*anct Hieronymus Epist: ad Da-
mas. d trib: byostas: Quoniã
vetusto oriens inter se populorũ
furore colisus, in discissam Do-
mini tunicam, & desuper textam
minutacionem per frustra discerpit;
& Christi vineam exterminans
vulpes, ut inter lacus contritos,
Q s qui

Concilij Trid: antè Tridēt.

qui aquam non habent, difficile
ubi fons signatus & hortus ille
cōclusus sit, possit intelligi: ideo
mihi Cathedram Petri & fidem
apostolico ore laudatam censui
consulendam, inde nunc animæ
meæ postulans cibum, undè olim
Christi vestimenta suscepi. Neq;
verò tanta vastitas elementi li-
quentis, & inter jacens longitu-
do terrarum, me à preciosa mar-
garitæ potuit inquisitione prohi-
bere. Apud vos solos incorru-
pta Patrum, servatur hæreditas.
Vos estis lux mundi, vos sal ter-
ræ, vos aurea vasa & argentea.
Quamquam igitur me tui terre-
at magnitudo, invitat tamen hu-
manitas. A Sacerdote victimam
salutis, à Pastore præsidium ovis
flagito. Faceffat invidia, Roma-
ni cul.

Articulus XVI.

ni culminis recedat ambitio, cū
successore Piscatoris & discipulo
crucis loquor. Ego nullum pri-
mum nisi Christum sequens, be-
atitudini tuæ, id est, Cathedræ
Petri cōmunionē confocior; su-
per illam petram ædificatam Ec-
clesiam scio. Quicumque extra
hanc domum agnum comederit,
profanus est. Si quis in arca Noë
non fuerit, peribit regnante dilu-
vio. Non novi Vitalem, Mele-
tium respue, ignoro Paulinum.
Quicumque tecum non colligit,
spargit, hoc est, qui CHRISTI
non est. Antichristi est.

Et Epist: seq. ad eundem. Ego
interim clamito; Si quis Cathe-
dræ Petri iungitur, meus est.

*S. Ambrosius & alij Episcopi Ep:
Synodicâ ad Siricium Papam Rom.*

Q 6

Reco.

Concilij Trid. antè Trident.

Recognovimus litteris Sanctitatis tuæ boni pastoris exoubias, qui diligenter commissam tibi januam serves, & piâ sollicitudine Christi ovile custodias, dignus quem oves Domini audiât & sequantur. Et ideò quia nosti oviculas Christi, lupos facilè deprehendis, & occurris, quasi providus pastor, ne isti morsib⁹ perfidiæ suæ, feralique ululatu Dominicum ovile dispergant.

LEO M. Epist: 87. Cùm in ordinationibus Sacerdotum, quædam apud vos illicitè usurpata crebrior ad nos commeantium sermo perferret, ratio pietatis exegit, ut pro sollicitudine quam universæ Ecclesiæ ex Divina institutione dependimus, rerum fidem studeremus agnoscere.

Gelae

Articulus XVI.

Gelasius Epist. 8. ad Anastas. Imperat. Si cunctis generaliter Sacerdotibus, rectè divina tractantibus, fidelium convenit corda, submitti: quantò potius sedis illius Præsuli consensus est adhibendus, quem cunctis Sacerdotibus & divinitas summa voluit præminere, & subsequens Ecclesie generalis jugiter pietas celebravit?

Cyprianus l. 4. Ep. 8. Sed quoniam latius fusa est nostra Provincia, ne in Urbe Schisma factum absentium, animos incertam opinionem confunderet, placuit ut per Episcopos ad comprobandam ordinationem tuam factam auctoritate majore, per omnes omnino in Provincia ista, positos litteræ fierent, sicut fiunt, ut te universi
colle.

Concilij Trid. antè Trident.

collegæ nostri, & comunicatio-
nem tuam, id est, Catholicæ Ec-
clesiæ unitatem pariter & chari-
tatem probarent, firmiter ac te-
nerent,

*Idem lib. 3. Epist. 11. de reversis
ad Ecclesiam.* Et ut ipsorū pro-
pria verba designem; Nos, in-
quunt, Cornelium Episcopum,
sanctissimæ Catholicæ Ecclesiæ
erectum à DEO omnipotente &
Christo Domino nostro scimus,
nec ignoramus unum DEUM esse,
& unum Christum esse Dominū,
quem confessi sumus, unū Spi-
ritum sanctum, unum Episco-
pum in Catholica Ecclesia esse
debere.

*Idem lib. 4. Epist. 2. Ut Corne-
lium nobiscum veriùs noveris,
non de malignorum & detrahen-
sium*

Articulus XVI.

tium mendacio, sed de DEI Ju-
dicio, qui eum Episcopum fecit,
& coëpiscoporum, testimonio,
quorum numerus universus per
totum mundum concordè una-
nimitate consensit. Factus est e-
nim de DEI & Christi ejus judi-
cio, de Clericorum penè omniū
testimonio, de plebis quæ tunc
affuit, suffragio, & de Sacerdotū
antiquorū & bonorū virorū col-
legio, cū nemo antè se fact⁹ es-
set, cū Fabiani loc⁹, id est, cū
locus Petri & gradus Cathedræ
Sacerdotalis vacaret, quo occu-
pato de DEI voluntate atque o-
mnium nostrū cōsensione fir-
mato, quisquis jam Episcopus fi-
eri voluerit, foris fiat necesse est,
nec habeat Ecclesiæ ordinationē,
quia Ecclesiæ nō tenet unitatem,
quis.

Concilij Trid: antè Trident:

quisquis ille fuerit, multùm licet
de se jactans, & sibi plurimùm,
vendicans, profanus est, alienus
est, foris est. Et cùm post primùm
secundus esse nõ possit, quisquis
post unum, qui solus esse debeat,
factus est, non jam secundus ille,
sed nullus est.

Idem de simplic. Prælator. Tra-
ctatu longo atque argumentis o-
pus non est. Probatio est ad fi-
dem facilis compendio veritatis.
Loquitur Dominus ad Petrum:
Ego tibi dico, quia tu es Petrus, &
super istã Petram ædificabo Ec-
clesiam meam, & portæ infero-
rum non vincunt eam. Tibi da-
bo claves regni cœlorũ, & quæ
ligaveris super terram, erunt li-
gata & in cœlis & quæcunque
solveris super terram, erunt so-
luta

Articulus XVI.

luta & in coelis. Et eidem post resurrectionem suam dicit: *Pa-*
sce oves meas. Et quavis Apo-
stolis omnibus post resurrectio-
nem suam parem potestatem tri-
buat & dicat: *Sicut misit me*
Pater, & ego mitto vos; tamen
ut unitatem manifestaret, unita-
tis ejusdem originem ab uno in-
cipientem suâ autoritate dispo-
suit. Hoc erant utique & cæteri
Apostoli, quod fuit Petrus, pari
consortio præditi & honoris &
potestatis, sed exordium ab uni-
tate proficiscitur, ut Ecclesia u-
na monstretur.

Autor operis imperfecti in Matth.
homil. 26. Princeps Apostolorû
Petrus, super quem Christus fun-
davit Ecclesiam, verè immobi-
lis Petra, & firma confessio.

S. Ma.

Concilij Trid antè Trident.

*S. Maximus Martyr apud Bzo-
viñ de Rom: Pontif. c. 14.* Omnes
termini terræ & quicunque ubi-
que terrarum, Christum Domi-
num purâ mente & orthodoxâ
fide confitentur, quasi ad solem
æterni luminis, ad sanctissimam
Romanor: Ecclesiam & ejus con-
fessionem & fidem intenti respic-
iunt, ex ipsa rutilantem splen-
dorem recipientes spiritualium
& sanctorû dogmatum: quem-
admodum sex illæ sanctæ Syno-
di disertis verbis, & magnâ cum
religione exposuerunt, apertissi-
mè pronunciantes fidei Symbo-
lum. Ab initio enim adventus
Incarnati Verbi, universæ utique
terrarum Christianorû Ecclesiæ,
à sancta Romanorum, Ecclesia,
originem habuerunt, & funda-
men-

Articulus XVI.

mentum solum & maximū, contra quod nullo pacto portæ inferi prævalebunt, juxta ipsiusmet Salvatoris promissionem, ut habeat scilicet, claves, orthodoxæ in ipsum fidei & confessionis, & aperiat illis, qui ad ipsam Romanam Ecclesiam cum pietate accedunt, veram & realem & solam pietatem quærêtes; & claudat e contra, & obstruat omnes os hæreticum, quod loquitur iniquitatem in coelum.

Theodoreto Ep. ad Renat. Presbyterum. Tenet sancta ista Sedes, gubernacula regendarum cuncti orbis Ecclesiarum; cum propter alia cum quia semper hæretici factoris expers mansit; nec ullus unquam qui contrarium sentiret in ea sedit, quia potius Apostolicam
licam

Concilij Trid: antè Trident.

licam gratiã, petram custodivit.

S. Sixtus I. Papa & Martyr in sua 2da Epist. decretali, & habetur 2. q. 6. Si quis vestrum pulsatus fuerit in aliqua adversitate, licenter hanc sanctam & Apostolicam appellet Sedem, & ad eam, quasi ad caput, suffugium habeat, ne innocens damnetur, aut Ecclesia sua detrimentum patiatur, &c.

S. Pius Papa I. & Martyr Epistola 1. ad universos. Christus hanc sanctam Sedem Apostolicam omnium Ecclesiarum caput esse præcepit, ipso dicente Principi Apostolorũ: Tu es Petrus, &c.

S. Irenæus l. 3. contr. hæres. c. 1. Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentio rem Principalitatẽ, necesse est omnem convenire Ecclesiam, h. e. eos, qui sunt
undi.

Articulus XVI.

undique fideles : in qua semper
ab his qui sunt undique, conser-
vata est ea, quæ est ab Apostolis
traditio. Fundantes igitur & in-
struentes beati Apostoli Ecclesiã,
Lino Episcopatum administran-
dæ Ecclesiæ tradiderunt. Hujus
Lini Paulus in ijs quæ sunt ad Ti-
motheũ Epistolis meminit (2. *Ti-
moth. 4. v. 21.*) succedit autẽ ei
Anacletus, post eum tertio loco
ab Apostolis Episcopatum sorti-
tur Clemens, qui & vidit ipsos
Apostolos & contulit eũ eis, &c.

*Anacletus Epist. 2. ad omnes Epi-
scopos.* Si Majorum judicia aut
majores causa fuerint, ad Sedem
Apostolicam referantur: quoni-
am Apostoli hoc statuerunt jus-
sione Salvatoris, ut majores &
difficiliores quæstiones, semper
ad Sedem

Concilij Trid. antè Trident.

ad Sedem deferantur Apostolicam, super quam Christus universam construxit Ecclesiam, dicente ipso ad Beatum Principem Apostolorū Petrum. Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.

S. Callistus 1. Papa Epist. ad Benedict. & habetur Distinct. 12. cap.
Non decet, non decet à capite membra dissidere, sed juxta sacrae Scripturae testimonium, omnia membra caput sequantur. Nulli verò dubium est, quod Apostolica Ecclesia Mater sit omnium Ecclesiarum, à cujus vos regulis nullatenus convenit deviare. Et sicut DEI Filius venit facere voluntatem Patris, sic & vos voluntatem vestrae impleatis Matris, quæ est Ecclesia: cujus caput

Articulus XVI.

(ut prædictum est) Romana existit Ecclesia.

S. Cyprian. l. 1. Epist. 8. DEUS unus est, & Christus unus, & una Ecclesia, & Cathedra una super petram, Domini voce fundata. Aliud altare constitui, aut Sacerdotium novum fieri, præter unum altare & unum Sacerdotium, non potest.

S. Marcellus I. Papa Epist. ad Episc. Antiochen. Provin. Sollicitudinem omnium Ecclesiarum juxta Apostolum circumferentes, divinæ circa nos gratiæ memores esse debemus, qui nos per dignationis suæ misericordiam ob hoc ad fastigium sacerdotale provexit, ut mandatis ipsius inhærentes, in quadam Sacerdotum ejus specula constituti, prohibeamus,
illicio

Concilij Trid: antè Trident.

illicita, & sequenda doceamus. Ipse (Petrus) caput est totius Ecclesie, cui ait Dominus: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Ejus enim Sedes primitus apud vos fuit, quæ postea (jubente Domino) Romam translata est, cui (adminiculante gratiâ divinâ) hodiernâ præsidemus die. Nec ab ejus dispositione vos deviare oportet, ad quam cuncta majora Ecclesiastica negotia (divinâ disponente gratiâ) jussa sunt referri, ut ab ea regulariter disponentur, à qua sumpsere principia. Si vestra verò Antiochena, quæ olim prima erat, Romanæ cessit Sedi, nulla est quæ ejus non subiecta sit ditioni, ad quam omnes, quasi ad caput, juxta Apo-

Stolo

Articulus XVI.

olorum eorumq; successorum
unctiones, Episcopi, qui volue-
rint vel quibus necesse fuerit, sus-
cipere, eaq; appellare debent, ut
unde accipiant tuitionem & libe-
rationem, unde acceperunt in-
formationem atque consecratio-
nem.

â) *Concilium Nicen. Pisan. cap. 39.*

Qui tenet Sedem Romæ, caput
est & Princeps omnium Patriar-
charum. Quandoquidem ipse
est primus, sicut Petrus, cui data
est potestas in omnes Principes
Christianos, & omnes populos
eorum; ut qui sit Vicarius Chri-
sti Domini nostri super cunctos
populos, & cunctam Ecclesiam
Christianam. Et quicumq; con-
tradixerit, à Synodo excommu-
nicatur.

R

S. Opta.

Concilij Trid. antè Trident.

S. Optatus Millevitanus l. 2. contra Parmenian. Ignorantia tibi ascribi non potest, scienti, in urbe Roma Petro primò Cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput Petrus, unde & Cephas appellatus est: in qua una Cathedra unitas servaretur ab omnibus, ne ceteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent: ut jam Schismaticus & peccator esset, qui contra singularem Cathedram, alteram collocaret. Ergò Cathedra unica quæ est Prima de dotib9. sedit Prior Petrus. Cui successit Linus, Lino Clemens, &c. Julio Liberius, Liberio Damasus, Damaso Syricius hodiè, qui noster est socius cum quo nobis totus orbis comèrcio
forma-

Articulus XVI.

formatarum, in una communio-
nis societate concordat. Vestrae
Cathedrae vos originem reddite,
qui vultis vobis sanctam Ecclesiam
vendicare.

S. Augustinus Epist. 92 ad Inno-
centium I. Papam Rom: Quia te Do-
minus gratiae suae munere in Se-
de Apostolica collocavit, talem-
que nostris temporibus praestitit,
ut nobis potius ad culpam ne-
gligentiae valeat, si apud tuam ve-
nerationem, quae pro Ecclesia
suggerenda sunt tacuerimus,
quam ea tu possis vel fastidiosè
vel negligenter accipere, magnis
periculis infirmorum membro-
rum Christi pastoralem diligen-
tiam, quaesumus, adhibere dis-
gneris.

Concilij Trid. antè Trident.

Articulus Decimus Septimus.

Omnia à sacris Canonis,
& œcumenicis Cōcilijs de-
finita, esse indubitanter
recipienda.

Verba Concilij.

*Cetera item omnia à sacris Ca-
nonibus, & œcumenicis Concilijs,
ac precipuè à Sacrosancta Triden-
tina Synodo tradita, definita &
declarata, indubitanter recipio
atque profiteor.*

Constantinus Imperator Ep: ad
Ecclesias de habita Nicea Sy-
nodo: Cùm ita se res habeat, li-
benibus animis coeleste hoc &
verè divinum suscipite præceptū:
quicquid enim in sanctis Episco-
porum

Articulus XVII.

porum agitur conventibus, id
ad divinam refertur voluntatem.

Theodosius & Valentinianus Ep.
ad Cyrillum: Jam inde à primis
usque temporibus non imperan-
tis cujuscumque, aut certè imperiū
usurpantis interminationes, aut
proterviæ; sed sanctorū Patrum,
sacrarūque Synodorum decre-
ta, eam nobis constituerunt do-
ctrinam. *Idem Epist: aliā ad eund.*
De indicta sanctissima Synodo
Ephesina nostra serenitas ad om-
nes omninò DEO dilectos Epi-
scopos Metropolitanos litteras
scripsit, quò nimirum hâc tan-
dem ratione turbæ, quæ ex mul-
tis dissidijs & concertationibus
hinc inde enatæ sunt, ritè secun-
dum Ecclesiasticos Canones cons-
topiantur.

Concilij Trid: antè Trident:

Gregorius Nazianzen. Orat: 21. que est in laud. S. Athanasij: Idcirco primum in sancto Concilio Nicææ habito, atque illo trecentorum atque duo de viginti lectissimorum Virorum numero, quos Spiritus sanctus in unum coegerat, quantum in ipso fuit morbum compressit. Vide & ipsum Athanasium Epist: ad Epictetum.

Valentinianus & Marcianus e. dicto quo interdicuntur, prohibenturq; disputationes de fide, act: 3. Synod: Chalcedonens. Cesset jam profana contentio. Nam verè impius & sacrilegus est, qui post tot Sacerdotum sententiam, opinioni suæ aliquid tractandum reliquit. Extremæ quippe dementiæ est in medio & perspicuo die commentitium lumen inquirere.

Articulus XVII.

21. rere. Quisquis enim post veri-
cit- tatem repertam aliquid ulterius
Ni. discutit, mendaciū quærit. Ne-
o. mo itaque vel Clericus vel mili-
is- tarius ordinis, vel alterius cujusli-
os- bet conditionis de fide Christia-
ge- na publicè turbis adunatis & au-
bū- dientibus tractare conetur in po-
ha- sterum, ex hoc tumultus & per-
e. fidia occasionē requirens. Nam
22. injuriam facit iudicio religiosis-
3. simæ Synodi, si quis semel judi-
am- cata & rectè disposita revolvere,
erè & publicè disputare contendit:
ost- cum ea, quæ nunc de Christiana
pis- fide statuta sunt, juxta Apostoli-
m- cas expositiones & statuta San-
de- ctorum Patrum trecentorum de-
uo- cem & octo, & ceterum quinqu-
ut- ginta, definita esse noscuntur.

Justinianus Imper: authentic. col.

R 4

lat. 9.

Concilij Trid antè Trident:

lat: 9. de Ecclesiastic. Titul. c. 1. Sancimus vicem legū obtinere sanctas Ecclesiasticas regulas, quæ à sanctis quatuor Concilijs expositæ sunt aut firmatæ. Prædictarum quatuor Synodorum dogmata, sicut sanctas Scripturas accipimus, & regulas sicut leges observamus. *vide eund. c. de summ. Trinit. & fid. Cathol.*

Hieronimus Epist. ad Damasum de trib. hypostas: Nunc probo dolor post Nicænam fidem, post Alexandrinum juncto pariter occidente decretum, trium hypostaseon ab Arrianorum præfule & campensibus, novellum à me homine Romano nomen exigitur. Qui, quæso, ista Apostoli prodidère? quis novus magister gentium Paulus hæc docuit?

S. Augu-

Articulus XVII.

S. Augustin. Epist. 118. ad Ianuar. cap. 1. Illa, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel à plenarijs Concilijs, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, comendata atq; statuta retineri.

Idem l. 7. contr. Donatist. c. 53.
Nobis tutum est in ea non progredi aliquâ temeritate sententia, quæ nullo in Catholico regionali concilio capta, nullo plenario concilio terminata sunt: id autem fiducia securæ vocis asserere, quod in gubernatione Domini DEI nostri & Salvatoris IESU Christi universalis Ecclesie consensione roboratum est.

Vincentius Lyrinens. advers. hæ-

R 5

res: cap.

Concilij Trid: antè Trident.

res. cap. 42. Quod ne præsumptione magis nostrâ, quàm auctoritate Ecclesiasticâ promere videremur, exemplum adhibuimus sancti Concilij, quod antè triennium fermè in Asia apud Ephesum celebratum est: ubi cùm de sanciendo fidei regulis disceptaretur, ne qua illic forsitan profana novitas in modum perfidiæ Ariminensis obreperet, universis Sacerdotibus, qui illo ducenti ferè numero convenerant, hoc Catholicissimum, felicissimum, atque optimum factum, visum est, ut in medium sanctorum Patrum sententiæ proferrètur, quorum alios Martyres, alios Confessores, omnes verò Catholicos Sacerdotes fuisse & permanisse constaret: ut scilicet ritè atque solen-

Articulus XVII

solenniter ex eorū consensu atq;
decreto antiqui dogmatis religio
confirmaretur, & profana novi-
tatis blasphemia, condemnare-
tur.

*LEO M. Epist 43. ad Martianū
August.* Obtestor & obsecro cle-
mentiam vestram, ut in præsentī
Synodo fidem, quam beati Patres
nostri ab Apostolis sibi traditam
prædicârunt, non patiamini qua-
si dubium retractari, & quæ olim
Majorum sunt autoritate, da-
mnata, rediivivis non permitta-
tis conatibus excitari &c.

Gregorius Mag. lib. 1. Epist 24.
Sicut sancti Evangelij quatuor
libros sic quatuor Concilia susci-
pere & venerari me fateor, Ni-
cænum scilicet, Constantinopo-
litanum quoque, Ephesinum e-

Concilij Trid: antè Trident:

tiam, Chalcedonense verò totâ devotione complector, integerrimâ approbatione custodiam; quia in his velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura confurgit, & cujuslibet vitæ ac actionis norma cõsistit. Quisquis eorum soliditatem non tenet, etiamsi lapis esse cernitur, tamen extra ædificium jacet. Quintum quoque Concilium, pariter veneror. Cunctas verò quas præfata veneranda Concilia personas respuunt, respuo: quas venerantur, amplector: quia dum universali sunt consensu constituta, se & non illa destruit, quisquis præsumit aut solvere quos ligant. aut religare quos solvunt. Quisquis ergò aliud sapit, anathema sit.

Arti.

Articulus XVIII.

Articulus Decimus Octavus.

Hæreses ab Ecclesia damnatas esse damnandas.

Verba Concilij.

*Simulque contraria omnia atq̃
hæreses quascunque ab Ecclesia da-
mnatas, rejectas, & anathemati-
zatas, ego pariter damno, rejicio,
& anathematizo.*

QVONIAM omnes consenti-
unt hæreses ab Ecclesia da-
mnatas & rejectas, esse damnan-
das & rejiciendas, non opus est
in adducendis ex antiquitate te-
stimonij insudare, ideóque hoc
præterito, transibimus ad ulti-
mum Paragraphum.

Arti-

Concilij Trid. antè Trident.

Articulus Decimus Nonus.

Extra Catholicam fidem
neminem salvum esse
posse.

Verba Concilij.

*Hanc veram Catholicam fidem,
extra quam nemo salvus esse po-
test, quam in presenti spontè profi-
teor & veraciter teneo, eandem
integram & inviolatam usque ad
extremum vite spiritum constan-
tissimè, (DEO adjuvante) retine-
re & confiteri, atque à meis sub-
ditis vel illis, quorum cura ad me
in munere meo spectabit, teneri,
doceri, & predicari, quantum in
me erit, curaturum ego idem N.
Spondeo, voveo, ac juro.*

Cypri-

Articulus XIX.

C*yprianus l. 1. Epist. 6.* Ecclesia
una est, quæ una & intus esse
& foris non potest. Si enim a-
pud Novatianum est, apud Cor-
nelium (Romanum Pontificẽ)
non fuit. Si verò apud Corne-
lium fuit, qui Episcopo Fabiano
legitimâ ordinatione successit, &
quem præter Sacerdotij honorẽ
martyrio quoque Dominus glo-
rificavit, Novatianus in Ecclesia
non est, nec Episcopus compu-
tari potest, qui Evangelicâ & A-
postolicâ traditione contemptâ,
nemini succedens à se ipso or-
dinatus est: habere namq; aut
tenere Ecclesiam, nullo modo,
qui ordinatus in Ecclesia non est.
Foris enim non esse Ecclesiam,
nec scindi adversum se aut di-
vidi posse, sed inseparabilis ac-
que in-

Concilij Trid. antè Trident.

que individuæ domûs unitatem tenere, manifestat Scripturæ divinæ fides, cùm de Sacramento Paschæ & agni, qui agnus Christum designabat, scriptum sit: In domo una comedetur, non ejicietis de domo carnem foràs. Quod circa Rahab, quæ ipsa quoque typum portabat Ecclesiæ, expressum videm⁹ cui mandatur & dicitur: Patrem tuum & Matrem tuam & fratres tuos, & totam domum Patris tui colliges ad te ipsam in domum tuam, & omnis qui exierit ostium domus tuæ foras reus sibi erit. Quo Sacramento declaratur in unâ domum solam, id est, in Ecclesiam victuros & ab interitu mundi evasuros colligi oportere.

Pulchrè quoque idē *Cyprianus* loqui-

Articulus XLX.

loquitur de simplicitate Prælatorum, textu, qui incipit, Ecclesia una est, &c.

S. Hieronymus adversus Luciferianum. In illa esse Ecclesia permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usq; ad diem hanc durat. Sic ubi audiêris eos qui dicuntur Christi, non à Domino **JESU** Christo, sed à quoquam alio nuncupari, ut puta Marcionitas, Valentinianos, Montenses sive Campates: Scito nō Ecclesiam Christi, sed Antichristi esse Synagogam. Ex hoc enim ipso quod postea constituti sunt, eos se esse judicant, quos futuros Apostolus prænunciavit. Nec sibi blandiantur, sed de Scripturarum capitulis videtur affirmare quod dicunt, cum & diabolus
de Scri-

Concilij Trid: antè Trident.

de Scripturis aliqua sit locutus,
& Scripturæ nõ in legendo con-
sistant, sed intelligendo.

*S. Augustin. Epist. 50. ad Boni-
fac. Comit.* Multi unum corpus
sumus in Christo. Ac per hoc
nemo poterit esse justus, quam-
diu fuerit ab unitate hujus cor-
poris separatus. Quemadmodũ
enim membrum, si præcidatur
ab hominis vivi corpore, nullo
modo potest spiritum tenere ju-
stitiæ etiam si figuram membri
teneat quam sumsit in corpore.
Ecclesia Catholica sola corpus
est Christi, cujus ille caput est
Salvator corporis sui. Extra
hoc corpus neminem vivificat
Spiritus sanctus: quia sicut ipse
dicit Apostolus: Charitas DEI
diffusa est in cordibus nostris per
Spiri-

Articulus XIX.

Spiritum sanctum qui datus est nobis. Non est autem particeps divinæ charitatis, qui hostis est unitatis. Non habent itaq; Spiritum sanctum, qui sunt extra Ecclesiam. De illis quippè scriptum est: qui seiplos segregant animales, spiritum non habentes. Sed nec ille eum percipit, qui fictus est in Ecclesia, & quomodo deinde scriptum est: Sanctus enim Spiritus disciplinae effugiet fictum. Qui ergò vult habere Spiritum sanctum, caveat foris ab Ecclesia remanere, caveat in eam simulatè intrare. Aut si jam talis intravit, caveat in eadem simulatione persistere, ut veraciter coalescat arbori vitæ.

S. Augustin. Epist. 152. l. 2. contr. Exempl. Parmen. Quisquis à Catholi-

Concilij Trid. antè Tridene.

tholica Ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere, quod à Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam, sed ira. DE I manet super eum. Quisquis autem in hac Ecclesia benè vixerit, nihil ei præjudicāt aliena peccata: quia unusquisque in ea proprium onus portabit.

Lactantius instit. Div. l. 4. c. 30.
Cùm Phryges aut Novatiani, aut Valentiniani, aut Marcionitæ, aut Antropiani, seu quilibet alij nominantur, Christiani esse desierunt, qui Christi nomine amisso humana & externa vocabula induerunt. Sola igitur Catholica Ecclesia est, quæ verum cultum retinet. Hic est fons veritatis: hoc est domicilium fidei:
hoc

Articulus XIX.

hoc templum DEI: quod si quis non intraverit, vel à quo si quis exiverit, à spe vitæ ac salutis alienus est.

Vincentius Lirin. advers. heres.

Ille est verus & germanus Catholicus, qui veritatem DEI, qui Ecclesiam, qui Christi corpus diligit, qui divinæ religioni, qui Catholicæ fidei nihil præponit, non hominis cuiuspiam auctoritatem, non a morem, non ingenium, non eloquentiam, non Philosophiam: Sed hęc cuncta despiciens & in fide fixus, & stabilis permanens, quicquid universaliter antiquitus Ecclesiam Catholicam tenuisse cognoverit, id solum sibi tenendum credendumque decernit: quicquid verò ab aliquo deinceps uno, præter

Concilij Trid. antè Trident.

præter omnes vel contra omnes
Sanctos novum, & inauditum,
subinduci senserit, id non ad re-
ligionem, sed ad têtationem po-
tius intelligat pertinere.

*Liberius Epist. ad Constantium
Augustum.* Secutus morem or-
dinemque majorum nihil addi
Episcopatu Urbis Romæ, nihil
minui, passus sum: & illam fi-
dem servans, quæ per successio-
nem tantorum Episcoporum cu-
currit, ex quibus plures Marty-
res, extiterunt, illibatum custo-
diri semper exopto.

Pacianus Epist. 1. Sub Apo-
stolis, inquires, nemo Catholicus
vocabatur. Esto sic fuerit, vel il-
lud indulge: cùm post Aposto-
los hæreses extitissent, diversis
que nominibus columbam DEI
atque

Articulus XIX.

atque reginam lacerare per partes & scindere niterentur, nonne cognomen suum plebs Apostolica postulabat, quòd incorrupti populi distingveret unitatem, ne intemeratam DEI virginem error aliquorum per membra laceraret? nonne appellatione propria decuit caput principale signari? Ergò fortè ingressus populosam Urbem hodiè, cùm Marcionitas, cùm Appollinaristas, Cathaphrygas, Novarianos & ceteros hujusmodi comperissem, qui se se Christianos vocarent, quo cognomine congregationem meæ plebis agnoscerem, nisi Catholica diceretur?

S. Augustinus in Psal. 88. conc. 2. in fin. Amemus Dominū DEUM nostrum, amemus Ecclesiā ejus,
illum

Concilij Trid. antè Trident.

illum sicut Patrem, istam sicut
Matrem, illum sicut Dominum,
hanc sicut Ancillam ejus, quia
filius Ancillæ ipsius sum? sed ma-
trimonium hoc magnâ charita-
te compaginatur. Nemo offens-
dit unum & promeretur alterū:
nemo dicat ad idola quidem
vado, arreptitios quidem & sor-
tilegos consulo, sed tamen DEI
Ecclesiam non relinquo, Catho-
licus sum: tenens matrem offen-
dis Patrem. Alius item dicit, ab-
sit à me, non consulo sortilegū,
non quæro arreptitium, non
quæro divinationes sacrilegas,
nec eo ad adoranda dæmonia,
non servio lapidibus, sed tamen
in parte Donati sum. Quid tibi
prodest non offensus Pater, qui
offensam vindicat Matrē? Quid
pro-

Concilij Trid: antè Trident.

bebit DEUM Patrem, qui Eccle-
siam noluerit habere Matrem.
Nihilq; ei valebit quod credidit
vel fecit tanta bona sine fine summi
boni. Ecclesia Mater est spirita-
lis, Ecclesia Sponsa CHRISTI
est gratiâ ejus dealbata, pretioso
sanguine dotata. Totum possi-
det quod à Viro suo accepit in
dote. Quæcunque congrega-
tio cujuslibet hæresis in angulis
sedet, concubina est non matro-
na. O hæresis Arriana, quid
insultas, quid exufflas, quid e-
tiam ad tempus multa usurpas?
Injuriam à te patitur Domina ab
ancilla, multas ei ingeris contu-
melias: licet hæc doleat, non te
magno metuit Sponsa CHRISTI
sancta Catholica. Cùm enim
respexerit ille Sponsus, ejicies

tu ut

Articulus XIX.

tu ut ancilla cum filijs tuis, quoniam non erunt hæredes filij ancillæ cum filijs liberæ.

Idem lib. 1. de Symbol. ad Catechum. Demonstratus est DEUS & Templum ipsius. Templum enim DEI sanctum est, ait Apostolus, quod estis vos. Ipsa est Ecclesia sancta, Ecclesia una, Ecclesia vera, Ecclesia Catholica contra omnes hæreses pugnans, pugnare potest, expugnari tamē non potest. Hæreses omnes de illa exierunt, tanquam sarmenta inutilia de vite præcisa, ipsa autem manet in radice sua, in vite sua, in charitate sua, portæ inferorum non vincunt eam.

S. Augustin. contr. Ep. Fundam. cap. 4. Ut omittam Sapientiam quam in Ecclesia esse Catholica.

S a

non

Concilij Trid: antè Tridēe.

non creditis. multa sunt alia quæ
me in ejus gremio justissimè te-
neant: tenet consensus populo-
rum atq; gentium; tenet aucto-
ritas miraculis inchoata, spe nu-
trita, charitate aucta, vetustate
firmata; tenet ab ipsa Sede Petri
Apostoli, usque ad præsentem E-
piscopatum, successio Sacerdo-
tum; tenet postremò ipsum Ca-
tholicæ nomen, quod non sine
causa inter tam multas hæreses
sic ista Ecclesia sola obtinuit, ut
cùm omnes hæretici se Catholi-
cos dici velint, quærenti tamen
peregrino alicui, ubi ad Catho-
licam conveniatur, nullus hæ-
reticorum vel Basilicam suam,
vel domum, audeat ostendere.
Ista ergò tot & tanta Christiani
nomina charissima vincula rectè
homi-

Articulus XIX.

hominem tenent credentem in
Catholica Ecclesia, etiamsi pro-
pter nostræ intelligentiæ tardita-
tem vel vitæ meritum, veritas
nondum se apertissimè ostendat.

Idem de ver. relig. c. 7. Tenen-
da est nobis Christiana religio &
ejus Ecclesiæ comunicatio quæ
Catholica est, & Catholica nomi-
natur, non solùm à suis, verùm
etiam ab omnibus inimicis: ve-
lint enim nolintve ipsi quoque
hæretici & Schismatum alumni,
quando non cum suis sed cum
extraneis loquuntur, Catholicam
nihil aliud quàm catholicā vo-
cant. Non enim possunt intel-
ligi, nisi hoc eam nomine discer-
nant, quo ab universo orbe
nuncupatur.

Id. S. Augustinus Epist. 204. ad

S 3

Dono-

Concilij Trid: antè Trident.

Donatum Donatist. Foris ab Ecclesia constitutus & separatus à compage unitatis & vinculo charitatis, æterno supplicio puniretis, etiamsi pro Christi nomine vivus incendereris.

Vincentius Livinensis advers. hæreses. Tempore Donati, cum se se multa pars Affricæ in erroris sui furias præcipitaret, cumq; immemor nominis, religionis, professionis, unius hominis sacrilegam temeritatem Ecclesiam Christi præponeret, tunc quicumque per Africam constituti, profano schismate detestato, universis mundi Ecclesijs adsociati sunt, soli ex illis omnibus intra sacra-ria Catholicæ fidei salvi esse potuerunt.

Idem ibid. Sicut nemini licet

invi-

Articulus XIX.

invicem provocare aut invidere
invicem, ita nemini liceat præ-
ter id quod Ecclesia Catholica
usquequoque evangelizat, acci-
pere.

Id. ibid. Omnes Catholici no-
verint se cum Ecclesia Doctores
recipere, non cum Doctoribus
Ecclesiæ fidem deserere debere.

Idem ibid. Christi Ecclesia se-
dula & cauta depositorum apud
se dogmatum custos, nihil in jis
unquam permutat, nihil minuit,
nihil addit: non amputat neces-
saria, non apponit superflua, non
amittit sua, non usurpat aliena:
sed omni industriâ hoc unum
studet, ut vetera fideliter sapien-
tè que tractando, si qua sunt illa
antiquitùs, informata & inchoa-
ta accuret & poliat: si qua jam

Concilij Trid: antè Trident.

expressa, & enucleata, consoli-
det, firmet: si qua jam cōfirma-
ta & definita custodiat. Deniq;
quid unquam aliud conciliorum
decretis enisa est, nisi ut quod
antea simpliciter credebatur,
hoc idem postea diligentius cre-
deretur: quod antea tentius præ-
dicabatur, hoc idē postea instan-
tius prædicaretur: quod antea
securius colebatur, hoc idem
postea sollicitius excoleretur?

*S. Hieronymus Epist. ad Deme-
trium cap. 9.* Illud te pio chari-
tatis affectu præmonendam pu-
to, ut sancti Innocentij, qui A-
postolicæ cathedræ & supradicti
viri successor & filius est, teneas
fidem: nec peregrinam quamvis
tibi prudens callidâque videaris,
doctrinam recipias.

Impp.

Articulus XIX.

*Impp. Gratianus, Valentinianus
& Theodosius cap. de Summ. Trinit.*
Cunctos populos quos clemen-
tiæ nostræ regit imperium, in ta-
li volum9 religione versari, quam
Divum Petrum Apostolum tra-
didisse Romanis, religio usque
adhuc ab ipso insinuata declarat,
quàmque Pontificem Damasum
sequi clare.

S. Gregorius lib. 14. Moral. c. 20.
Sancta universalis Ecclesia præ-
dicat, DEUM veraciter nisi in-
tra se coli non posse, asserens
quod omnes qui extra ipsam
sunt, minimè sal-
vabuntur.

Finis Demonstrationum.

S 5

CON.

CONCLUSIO.

AD Te tandem, denuò me
converto Lector extranee,
seu Acatolice. Vidisti jam ista
illustria Sanctorum, de singulis
Tridentinæ Fidei articulis testis
monia, quæ omnia perhibue-
runt dum adhuc nec te nec nos
nosset, atque ideò nec tibi nec
nobis vel infensi vel affecti esse
possent. Poterit ne tibi Conci-
lium Tridentinum etiam adhuc
novum esse? Dic mihi nōne vel
soliis luminis naturæ ductu co-
gèris fateri, Romanā Ecclesiam
esse veram Catholicam & Apo-
stolicam Ecclesiam, quam in his
& alijs omnibus cum illa Primi-
civa

Conclusio.

tiva verâ Ecclesia ad amissim.
convenire vides? Poterisne infi-
ciari Lutheranum aut Calvinia-
num tuum coetum esse hæreticū,
quem toto coelo ab illa primi-
tiva verâ Ecclesia distare, ipsique
diametraliter esse oppositum vi-
des? fierine poterit, ut tam san-
ctam ac venerabilem antiquita-
tem magis suspectam habeas,
quàm tui coetūs particularem &
à toto mundo despectam novi-
tatem. Eritne possibile, ut tam
unaninem tot præclarissimorum
totius orbis Christiani Doctorū
contempnas consensum, eiq; tam
paucorum vix uni angulo Ger-
maniae innotescentium tuorum
Professorum fluctuantem præfe-
ras ac discordem sensum? Quo-
tus quisque enim est, vel saltem

Conclusio.

in una Academia, qui cum altero in omnibus cōveniat? ne dicam, quàm enormiter imò turpiter Academia ab Academia Regiomontanus à Lipsiensi, Lipsiensis ab Helmstadiensi, & hic ab alio dissentiat? Cùm è contrà apud Catholicos Hieronymus in Syria, Ambrosius in Italia, Augustinus in Africa, Chrysostronus in Græcia, Hilarius in Gallia, alij alibi multis centenis milliaribus, atque sic diversis locis ac temporibus distincti, suavissimè ac pulcherrimè consentiāt! Sanè sensus iste nō potest provenisse, nisi ex assistentia & illuminatione Spiritûs sancti, qui sibi semper similis, semper idem existens, in omnibus suis idem sensit & docuit. Quapropter si hos rejicis,

irre-

Conclusio.

irreprobabiles testes rejicis, illos
nimirum quos Spiritus S. posuit
regere & docere Ecclesiam DEI,
quosque Christus post Apostolos
ut seipsum audiendos præcepit:
si testimonia, irrefragabilibus re-
fragaris dogmatibus, universali
nimirum cõsensui Ecclesiæ, quã
si quis non audit, ipsius iterum
Christi præcepto, sicut Ethnicus
& publicanus habendus est. Vi-
deas ergò, quid agas. Res est non
parvi momenti, imò maximi, in
vera Ecclesia esse. Agitur enim
de æterna salute, cujus extra Ec-
clesiam veram, nemo particeps
fieri potest.

Sed ne fortè his omnibus non
attentis tibi blandiaris, teq; etiã
in vera Ecclesia esse credas, rumi-
nandum tibi unicum dilemma
pro-

Conclusio.

propono, cum cæteris objectio-
nibus in mea Germanica scripta,
ubi sine dubio omnes resolutas
invenies, remittens.

Ecclesia vera ante Lutherum,
aut nunquam fuit, aut unquam.
Si nunquam, quomodo Christus
dixit, se cum illa mansurum usq;
ad consumationem sæculi, cum
sciverit per 14. sæcula non futurã
in rerum natura?

Si autẽ unquam fuit, fuit aut
in primo, 2do, 3tio, 4to, 5to, aut
uno reliquorũ sæculorum; aut
maximè & infallibiliter cum tem-
poris, cum Christus illi dicta ver-
ba promissionis loquebatur.

Si cum fuit, ex eo ipso evinci-
tur, illam ad hunc usq; diẽ sem-
per fuisse, stante conditione in-
fallibili, quod Christus cum illa
volu;

Conclusio.

voluerit incessabiliter manere,
eamq; contra portas inferorum,
hoc est, contra omnes errores in
fide defendere.

Si fuit quoq; per primū, 2dū,
3tiū, & quartū sæculum, id quod
& asseris & debes cōcedere, cum
nullum tempus defectionis assi-
gnare possis; debet fuisse totali-
ter atque sincerè secundum om-
nem doctrinam & actionē, vera,
sancta, & ab omni qualicunque
etiam errore ac nævo fidei pror-
sus immunis. Ratio est, quia sta-
tim ac incipit errare & deturpari,
incipit esse falsa, & desinit esse
vera Ecclesia, nec est amplius Ec-
clesia.

Si igitur Ecclesia semper, aut
saltem in primis istis sæculis se-
cundum omnes actiones & do-
ctrinas

Conclusio.

Trinas fuit vera, sancta, & ab omni prorsus errore ac nævo fidei imūnis, necessario sequitur, nullum coetum hæreseos infamiã posse effugere, qui illi secundum omnia non sit conformis & unitus, vel illam vellicet, aut erroris ac nævi insimulet.

Cùm igitur notum sit, & tu jam jam largissimè intellexeris in primis illis sæculis, sacrificatum & oblatum Corpus Christi DEO asservatam sacrã Hostiam, communicatum sub una, invocatos Sanctos, creditum purgatorium, oratum pro mortuis, unò verbo, omnia illa astitata fuisse, quæ nunc Romano Catholici agunt: necessario sequitur modernam Romano Catholicam esse illam veram Christi Ecclesiã, illiq; omnes

Conclusio.

mnes debere cōformari & uniri.

Age ergo, fave animæ tuæ. Re-
conciliare DEO, conformare &
unire Ecclesiæ. Conjice te in
gremium Matris hujus, ex quo
per Patres tuos exsiliisti. Quid
tam diu foris hæres? Satis cursi-
tatum est, satis erratum, satis in-
dultū proprio vel propriæ volun-
tatis genio. O quàm dulce est, &
quàm jucundum, in portu certi-
tudinis quiescere, nec à procellis
& fluctibus errorum ac opinio-
num extra illum hinc inde agi-
tari & impelli! Nemo enim cer-
tus esse potest suorum, creden-
dorum, aut quiescere, nisi Ca-
tholicus, qui pedem suum super
firmam promissionem Christi, &
infallibilitate Ecclesiæ ejus fixit.
Ratio namq; humana potens est
mille

Conclusio.

mille chimæras sibi fingere, & illis speciem aliquã veritatis prætere: sicut hoc ex omnibus omnium sæculorum hæresibus clarum est. Noli igitur confidere in temetipso & tuo proprio ratiocinio, sed inclina caput tuũ & subijce collum tuum jugo Ecclesiæ, cujus autoritas antiquior est, quàm omnis tua ratiocinatio. Sic fiet ut divina gratia sufficientissimum lumen ad plenariam veritatis cognitionem tibi largiatur, tẽque in æterna sua tabernacula receptura sit, vive ergo & vale.

INDEX

INDEX
ALPHABETICUS.

A Doratio Sanctiss: Sacramenti,
articulo 9.

Aqua in Eucharistia admixtio. 4.

Aurium & narium cum sputo illi-
nitio, artic: 4.

Aurium & narium & pectoris in-
unctio, artic: 4.

Aqua baptismatis benedictio, a. 4.

Bona opera non solummodò fructus
& signa esse adeptæ justificatio-
nis. sed etiã causam augenda e-
jusdem, artic: 5. punct: 3.

Bona opera esse meritoria, artic. 5.
puncto 5.

Confirmationis Sacramentum, ar-
tic. 3. punct: 1.

Crucis signum, artic. 4.

Cereorum & luminũ usus, art. 4.

Concupiscentiam non esse peccatũ,
artic: 5. punct: 2. Com.

Index Alphabeticus.

- Communio sub una specie, artic: 8.*
*Concilia Canonica & œcumenia
esse recipienda, artic: 17.*
*Catholicam extra fidem neminem
salvari posse, artic: 19.*
Diabolo renunciatio faciēda, ar 4.
*Extrema unctiōnis Sacramentum,
artic: 3 punct: 2.*
Exorcismus, artic: 4.
Elevatio Hostiæ, artic: 4.
*Iustitiam acceptam conservari &
augeri per bona opera. artic: 5.
punct: 3.*
*Imagines Christi & Sanctorū ve-
nerandas esse, artic: 13.*
Indulgentias esse, artic: 14.
*Matrimonij Sacramentum, art: 3.
punct: 4.*
*Mandatorum DEI observationem
homini justificato non esse im-
possibilem, artic: 5. punct: 6.*
Mis-

Index Alphabeticus.

8. Missam esse Sacrificium, artic. 6.
Ordinis Sacramentū art. 3 pun. 3.
Olei & Chrismatis usus, artic. 4.
Parvulos esse baptizādos, &c. ar-
tic. 5. punct. 1.
4. Peccatū originale in baptismo pe-
nitūs, tolli, non radi, aut non
imputari, artic. 5 punct. 2.
Preces pro defunctis, artic. 10.
Purgatorium esse, artic. 10.
5. Reliquias Sanctorum venerandas
esse, artic. 12.
Romanam Ecclesiam esse Catholi-
cam, & omnium aliarum Ma-
trem ac Magistram, artic. 15.
Romanum Pontificē Petri succes-
sorem, & Christi vicarium esse,
artic. 16.
Scripturam sacram juxta sensum
Ecclesie interpretādam art. 2.
Salis usus in baptismo, artic. 4.

Solá

Index Alphabeticus.

Solà fide vel solà imputatione iustitia Christi neminem justificari, artic: 5. punct: 4.

Sanctos honorandos & invocandos esse, artic: 11.

Traditiones esse recipiendas, ar. 1.

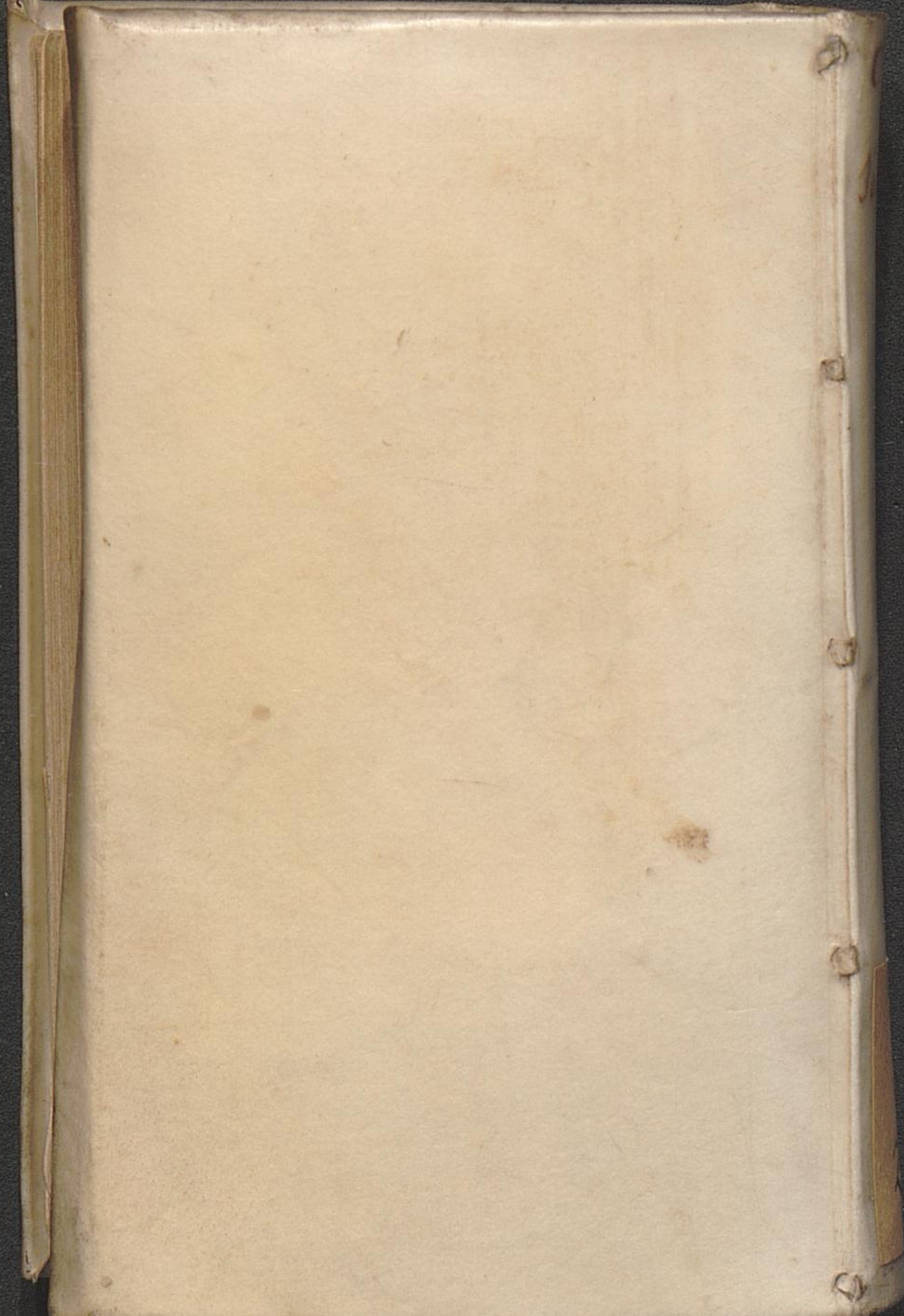
Tburis & incensiusus, artic: 4.

Itransubstantiari panem & vinū in Corpus & Sanguinem Christi artic: 7.

Vestes sacrae, artic: 4.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.
23.
24.
25.
26.
27.
28.
29.
30.
31.
32.
33.
34.
35.
36.
37.
38.
39.
40.
41.
42.
43.
44.
45.
46.
47.
48.
49.
50.
51.
52.
53.
54.
55.
56.
57.
58.
59.
60.
61.
62.
63.
64.
65.
66.
67.
68.
69.
70.
71.
72.
73.
74.
75.
76.
77.
78.
79.
80.
81.
82.
83.
84.
85.
86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.

CONCILIUM
TRIDENTINUM
Jois Scheffler

Th

2395